РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО

РЕГИОНАЛНА ЗДРАВНА ИНСПЕКЦИЯ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО

ОТЧЕТ

ЗА ДЕЙНОСТТА ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

МАРТ 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ОРГАНИЗАЦИОННО СЪСТОЯНИЕ НА ИНСПЕКЦИЯТА 3

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО, ФИНАНСОВО
И СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ”..... 8

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ” 17

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ” 32

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ” 45

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ЛАБОРАТОРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ” 79

ЗАКЛЮЧЕНИЕ 86

ОРГАНИЗАЦИОННО СЪСТОЯНИЕ НА ИНСПЕКЦИЯТА

ЩАТНА И КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ; КВАЛИФИКАЦИЯ НА ПЕРСОНАЛА СТРУКТУРА И ОРГАНИЗАЦИОННО СЪСТОЯНИЕ

Към 31.12.2019 г. общата щатна численост на персонала в Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Велико Търново е **93** длъжности (66 **–** по служебни и 27 **–** по трудови правоотношения). **Реално заетите** от физически лица длъжности са **84,** от които **59 –** по **служебни** и **24 –** по **трудови правоотношения.** Към 31.12.2019 г. незаетите длъжности са **общо 9,** от които **7 по служебно правоотношение** – директор на дирекция „Обществено здраве“ (ОЗ) – 1; главен инспектор в отдел „Държавен здравен контрол (ДЗК) – 1; инспектор в отдел ДЗК – 1; главен инспектор в дирекция „Надзор на заразните болести“ (НЗБ) – 1; инспектор в дирекция НЗБ – 1; младши експерт в дирекция НЗБ – 1; главен експерт в дирекция „Лабораторни изследвания“ (ЛИ) – 1 и **2 по трудово правоотношение** – главен специалист в дирекция „Медицински дейности“ (МД) – 1 и главен специалист в дирекция ЛИ – 1.

През отчетния период са проведени **18 (осемнадесет) конкурсни процедури** за следните длъжности по служебно правоотношение: главен инспектор в дирекция НЗБ (1 конкурсна процедура); главен експерт в дирекция НЗБ – 1; младши експерт в дирекция НЗБ – 2; младши експерт в дирекция ЛИ – 1; главен експерт в дирекция ЛИ – 4; инспектор в отдел ДЗК – 3 конкурсни процедури; главен инспектор в отдел ДЗК (3 конкурсни процедури) и главен експерт в дирекция – МД (2 конкурсни процедури), от които **8** са приключили с назначения на съответните служители в инспекцията. По трудово правоотношение са назначени 3 служители на длъжностите: изпълнител в дирекция АПФСО – 1, главен специалист в дирекция „Административно-правно финансово и стопанско обслужване“ (АПФСО) – 1 и специалист в отдел „Профилактика на болестите и промоция на здравето“ (ПБПЗ) – 1.

По вътрешно съвместителство, съгласно ЗДСл, но за не повече от 6 месеца, са назначени 3 служители – инспектори (2) в отдел ДЗК и инспектор в дирекция НЗБ, а по заместване, до завръщане на титуляра – 2 (двама) служители – инспектор в отдел ДЗК и главен инспектор в отдел ПБПЗ. Осъществено е повишение в ранг на **12 (дванадесет)** служители.

Към 31.12.2019 г. в РЗИ – Велико Търново работят **6 (шест) служители по служебно правоотношение** с придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст и назначени след упражнено право на пенсия за осигурителен стаж и възраст; назначени на 4 часов и 6 часов работен ден – няма. **По трудово правоотношение** с придобито право на пенсия за осигурителен стаж и възраст работят **4 (четирима) служители**.

Кадрите с **висше образование** в инспекцията по щат са **74** (от всички длъжности в инспекцията). От тях **41** са с висше **медицинско** (заети към 31.12.2019 г. – 35 длъжности) и **33** с висше **немедицинско** образование (заети 33 длъжности). От кадрите с висше медицинско образование, **магистри (лекари)** по щат са **20**, заети 17, от които **15** имат **медицински специалности**, а от кадрите с висше немедицинско образование **33** са със **специалност**.

През отчетния период бяха проведени **осемнадесет конкурсни процедури за следните длъжности:**

- ✓ Главен експерт в дирекция ЛИ – *четири* конкурсни процедури,
- ✓ Младши експерт в дирекция ЛИ – *една* конкурсна процедура,
- ✓ Главен инспектор в дирекция НЗБ – *една* конкурсна процедура,
- ✓ Главен експерт в дирекция НЗБ – *една* конкурсна процедура,
- ✓ Младши експерт в дирекция НЗБ – *две* конкурсни процедури,
- ✓ Инспектор в дирекция НЗБ – *една* конкурсна процедура,
- ✓ Инспектор в дирекция ОЗ/ДЗК – *три* конкурсни процедури,
- ✓ Главен инспектор в дирекция ОЗ/ДЗК – *три* конкурсни процедури,
- ✓ Главен експерт в дирекция МД – *две* конкурсни процедури;

От проведените конкурсни процедури **8 (осем)** приключиха с класиране и с назначения на служители в инспекцията; **две** процедури приключиха, поради липса на кандидати; **две** от процедурите приключиха със заповед за прекратяване, поради недопускане на кандидати (не отговарят на изискванията, посочени в обхвата на длъжността); **пет** процедури приключиха с недопускане на кандидата до интервю (постигнатият резултат от теста беше под изискуемият минимум, определен от конкурсната комисия за допускане до интервю); **една** процедура приключи с отказ от назначаване на класирания кандидат;

Преназначените на друга длъжност в инспекцията са **четирима** служители по ЗДСл от главен инспектор в дирекция НЗБ в **главен експерт в дирекция МД; от главен инспектор в отдел ПБПЗ (по заместване) в главен инспектор в дирекция НЗБ; и двама от главен експерт в дирекция АПФСО в главен експерт в отдел ПБПЗ.**

Издадени са **3 (три)** заповеди за **вътрешно съвместителсво**, но за не повече от 6 (шест) месеца по ЗДСл и по **заместване на отсъстващ от работа (до завръщане на титуляра)** 2 (двама) служители по ЗДСл. През 2019 г. са проведени три процедури по конкурентен подбор по ЗДСл за длъжност главен инспектор в отдел ДЗК и две за длъжности в дирекция АПФСО – системен администратор, IV степен и програмист на софтуерни приложения, IV степен. Осъществено е повишение в ранг на **12 (дванадесет)** служители.

През отчетния период квалификацията на служителите се осъществяваше в съответствие с утвърдените Вътрешни правила за управление на човешките ресурси в РЗИ – Велико Търново (приети със заповед №862/10.08.2012 г., посл.

изменени със заповед № РД-08-165/02.04.2018 г.), планираните цели, индивидуалните потребности и настъпилите промени в законодателството. Осъществени са **общо 41 обучения** на служителите от инспекцията в различни форми за повишаване на квалификацията им – курсове, семинари, конгреси, конференции и други, повече в сравнение с 2018 г. (32 обучения) – 13 планирани и 19 извънредни. Една от причините за това е възможността за участие в предлаганите от ИПА електронни курсове. В изпълнение на чл. 35б от Закона за държавния служител е проведено **задължителното** обучение на всички новоназначени държавни служители през отчетния период.

ОРГАНИЗАЦИЯ, ПЛАНИРАНЕ И ОТЧИТАНЕ НА ДЕЙНОСТТА

Стратегическите и оперативни цели, и приоритетите на РЗИ – Велико Търново съответстват на националната здравна политика, и са съобразени с Устройствения правилник на регионалните здравни инспекции, Националната здравна стратегия 2020 (Стратегията) и цялостното законодателство в сферата на здравеопазването, като са отчетени спецификите в здравно-демографското състояние и основните здравни проблеми, характерни за област Велико Търново.

Основните приоритети от Националната здравна стратегия 2020 (Стратегията), по които са насочени усилията на РЗИ – Велико Търново са:

- *Приоритет 3 „Укрепване на капацитета на общественото здравеопазване“,* включващ политики за промоция на здравето и профилактика на болестите; надзор на заразните болести и ефективен и качествен държавен здравен контрол.

РЗИ – Велико Търново осъществява на областно ниво планирането, разработването и провеждането на политика по промоция на здраве, интегрирана профилактика на незаразните болести, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол за ограничаване на заболеваемостта от незаразни и заразни болести и предпазване от неблагоприятното въздействие на поведенческите рискови фактори и факторите на жизнената среда.

- *Приоритет 2 „Развитие и управление на справедлива, устойчива и ефективна здравна система, ориентирана към качество и резултати“* от Стратегията, с акцент върху политиките, свързани с оптимизиране на болничната помощ, развитие на електронно здравеопазване и осигуряване на качество и безопасност на медицинското обслужване.

През 2019 г. РЗИ – Велико Търново осъществи дейности, свързани с реализирането на следните основни цели, включени в годишния план на инспекцията:

✓ Организиране и ефективно осъществяване на държавната здравна политика на територията на областта;

✓ Превръщане на профилактиката в задължителен елемент на всички нива;

✓ Повишаване на ефективността на държавния здравен контрол и достигане високо ниво на съответствие с националните и европейските изисквания на обектите с обществено предназначение, продуктите, стоките и дейностите със значение за здравето на човека и факторите на жизнената среда;

✓ Подобряване здравето на населението и повишаване качеството на живот чрез намаляване на преждевременната смъртност, заболеваемостта и последствията за здравето от основните хронични незаразни болести, свързани с рисковите фактори – тютюнопушене, злоупотреба с алкохол, нездравословен модел на хранене и ниска физическа активност;

✓ Ограничаване на заболеваемостта и смъртността от инфекциозни заболявания чрез усъвършенстване и подобряване ефективността на епидемиологичния надзор, профилактиката и контрола на заразните болести;

✓ Повишаване качеството на медицинското обслужване на населението в област Велико Търново.

В изпълнение на Указание на МЗ за планиране, организиране и отчитане на дейността на РЗИ по опазване на общественото здраве през 2019 г. е разработен и приет общ годишен план за дейността на РЗИ – Велико Търново през 2019 г., включващ мерките и задачите за постигане на тези цели. В плана са заложени сроковете или периодичността за изпълнение, отговорниците, както и количествени показатели.

Във връзка с планирането на дейността на инспекцията са изготвени: заповед за възлагане на държавен здравен контрол на територията на област Велико Търново и разпределение на обектите с обществено предназначение по дирекции, отдели, служители и територия, както и определяне на отговорници по контрола върху продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека, и фактори на жизнената среда; заповед за определяне на длъжностни лица, които да извършват проверки и да съставят актове за установяване на административни нарушения във връзка с контролните функции, осъществявани от РЗИ – Велико Търново.

През 2019 г. са разработени и актуализирани вътрешноразпоредителни документи в следните области:

✓ Мрежова и информационна сигурност;

✓ Защита на личните данни;

✓ Процедури за извършване на административни услуги;

✓ Вътрешни правила, свързани със системата за финансово управление и контрол, както и с управлението на обществените поръчки, подробно описани по-долу в съответните раздели.

Освен това са изготвени и/или актуализирани:

✓ Правилник за устройството, дейността и вътрешния ред на РЗИ – Велико Търново (изменен със заповед РД-01-167/18.04.2019 г.).

✓ Антикорупционен план на РЗИ – Велико Търново за 2020 г. (заповед №РД-01-192/16.12.2019 г.);

- ✓ Комуникационна антикорупционна стратегия на Регионална здравна инспекция – Велико Търново 2019 – 2020 г., включваща план за изпълнение (заповед №РД-01-66/16.04.2019 г.);
- ✓ Длъжностни характеристики;
- ✓ План за дейността на КУТ през 2019 г.;
- ✓ План за обучение на служителите през 2019 г.

През отчетния период дейността на инспекцията се отчиташе всяко тримесечие, на заседания на директорския съвет, а ежеседмично се провеждаха оперативки за отчитане изпълнението на задачите през предходната седмица, запознаване с предстоящите задачи, епидемиологичната обстановка по отношение на заразната заболяемост и др.

В съответствие с нормативно определените изисквания и при спазване на регламентираните срокове са изготвени следните отчети за дейността:

- ✓ Въпросник и Доклад за състоянието на Системата за финансово управление и контрол (СФУК) за 2019 г. и Доклад за управление на риска в РЗИ – Велико Търново за 2018 г.;
- ✓ Отчет за дейността на администрацията и Самооценка на административното обслужване в Интегрираната информационна система на държавната администрация (ИИСДА) за 2018 г.;
- ✓ Годишен доклад за дейността на РЗИ по ЗДОИ за 2018 г., публикуван на сайта на инспекцията;
- ✓ Доклад за дейността на КУТ за 2018 г.;
- ✓ Два 6-месечни отчета за изпълнение на мерките по антикорупционните планове на Министерството на здравеопазването и на РЗИ – Велико Търново, съответно за първото и второто полугодие на 2019 г.

СИСТЕМА ЗА ФИНАНСОВО УПРАВЛЕНИЕ И КОНТРОЛ. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ ПОРЪЧКИ

- ✓ Приети са нови Вътрешни правила за заплатите в Регионална здравна инспекция – Велико Търново (заповед №РД-01-18/31.01.2019 г.), изменени и допълнени със заповеди №№РД-01-103/20.06.2019 г. и РД-01-153/04.10.2019 г.;
- ✓ Със заповед №РД-01-150/26.09.2019 г. е утвърдена нова инструкция за командировките на служителите на РЗИ – Велико Търново;
- ✓ Преработени и актуализирани са Вътрешните правила за управление на цикъла на обществените поръчки, както и две работни инструкции – за възлагане чрез събиране на оферти с обява или покана до определени лица и за провеждане на вътрешен конкурентен избор (мини процедура) на изпълнител на обществена поръчка след сключено рамково споразумение (заповед №РД-01-128/05.08.2019 г.);

✓ Със заповед №РД-01-194/17.12.2019 г. е утвърдена процедура за обективно, пълно, достоверно, точно и навременно осчетоводяване на всички стопански операции в РЗИ – Велико Търново.

УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ

В съответствие с изискванията на Наредбата за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация са осъществени и документирани всички етапи, свързани с оценката на изпълнението на служителите. За всички служители са изготвени и съгласувани индивидуалните работни планове, респективно обобщенията на преките задължения и/или конкретни задачи, съобразени с основните цели, преките задължения, управляваните ресурси и компетентностите, регламентирани в длъжностните характеристики. В регламентираните срокове са проведени междинните и заключителни срещи. С оценка „Неприемливо изпълнение" е един служител в инспекцията.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО, ФИНАНСОВО И СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ"

АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВНО ОБСЛУЖВАНЕ, ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ, ПУБЛИЧНОСТ И ПРОЗРАЧНОСТ

Административно обслужване

През 2019 г. са разработени, променени и/или допълнени:

- Харта на клиента (изменена със заповед №РД-01-61/08.04.2019);
- Списък на административните услуги, предоставяни от РЗИ – Велико Търново, както и следните процедури за извършване на административни услуги:
  - ✓ Процедура за извършване на административна услуга 341 „Предоставяне на специални формуляри на аптеки за поръчка лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества" (изм. със заповед №РД-01-54/20.03.2019 г.);
  - ✓ Процедура за извършване на административна услуга 477 „Издаване на заверен препис или допълнителен екземпляр от документ" (актуализирана със заповед №РД-01-78/09.05.2019 г.);

- ✓ Процедура за извършване на административна услуга 2241 „Издаване на становище за унищожаване на лекарствени продукти“ (изм. със заповед №РД-01-165/29.10.2019 г.);
- ✓ Процедура за извършване на административна услуга 1660 „Издаване на удостоверения за съответствие основните изисквания, на които трябва да отговарят лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, домовете за медико-социални грижи, диализните центрове и тъканните банки“ (изм. със заповед №РД-01-169/05.11.2019 г.);
- ✓ Процедура за извършване на административна услуга с уникален идентификатор 2961 „Издаване на хигиенно заключение за проектна документация“ (актуализирана със заповед №РД-01-177/21.11.2019 г.);
- ✓ Процедура за извършване на административна услуга 3041 „Издаване на удостоверение за спазване на здравните изисквания и утвърдените медицински стандарти от ЛЗ за извънболнична помощ и хосписите“ (нова, утвърдена със заповед №РД-01-183/26.11.2019 г.).

Към края на 2019 г. осъществените от РЗИ – Велико Търново административни услуги са: 30 специфични услуги за регионалните здравни инспекции и 3 общи за всички администрации услуги. Общо за годината са извършени 4 785 услуги. Броят на предоставените през отчетния период административни услуги, по видове, е отразен в **Приложение 1** към отчета, включващо и 3-те услуги, свързани с регистрацията на лечебни заведения за извънболнична помощ и хосписи, които от м. април миналата година се извършват от Изпълнителна агенция „Медицински надзор“ и по тази причина са заличени и заменени с услуга с уникален идентификатор 3041.

Актуалните процедури за извършване на административните услуги са на разположение на потребителите на сайта на инспекцията, в Звеното за административно обслужване и в общия за страната онлайн Регистър на услугите към към Административния регистър.

В съответствие с принципа за периодично проучване, измерване и управление на удовлетвореността на потребителите са проведени две анкетни проучвания за удовлетвореността на потребителите на административни услуги в РЗИ – за първо и второ полугодие на 2019 г. Резултатите за двете анкетни проучвания за 2019 г. както и за второто шестмесечие на 2018 г., са обобщени от назначени със заповеди на директора комисии и публикувани на официалната интернет страница на РЗИ – Велико Търново.

В МЗ са предоставени отчет за изпълнение на реализираните мерки в изпълнение на Решение 704 на МС/05.10.2018 г. относно трансформацията на модела на административното обслужване за 2018 г. До главния секретар на МЗ е изпратена изисканата информация относно предприетите мерки по препоръки във връзка с резултати от наблюдение по метода „таен клиент“ (изх. № 03-394-3/25.07.2019).

Правно обслужване

Дейността по правното обслужване на инспекцията е организирана като външна услуга и се осъществява от адвокат с договор за абонаментно-правно обслужване.

Достъп до обществена информация

През 2019 г. в РЗИ – Велико Търново са постъпили **9 заявления за достъп до обществена информация –** 5 заявления от граждани на Република България и 4 – от НПО. Всички заявления са разгледани от постоянната комисия, назначена със заповед на директора на РЗИ да разглежда подадените заявления за достъп до обществена информация и да изготвя становища за предоставяне или за отказ от предоставяне на достъп до исканата обществена информация. На 6 от заявителите е предоставен пълен достъп до исканата информация, на един – частичен поради липса на част от заявената информация, и на двама от заявителите е отказан достъп поради липса на заявената информация. Във всички случаи заявената информация е изискана и предоставена по електронен път, като по този начин на практика е реализирано правото на физическите и юридически лица да ползват електронни административни услуги. Всички производства по подадените заявления за достъп до обществена информация са приключени в законоустановените срокове.

Публичност и прозрачност

Информацията за РЗИ – Велико Търново, за удобство за външните потребители, е публично предоставена в интернет пространството. На интернет страницата на инспекцията (www.rzi-vt.bg) са публикувани структурата и дейността на инспекцията; нормативните актове, по които РЗИ осъществява контролни и регистрационни функции; административните услуги и формулярите, свързани с тях; Вътрешните правила за организация на административното обслужване; Хартата на клиента; публичните регистри; статистическа и друга актуална информация, както и информацията, подлежаща на публикуване в интернет за сферата на дейност на РЗИ – Велико Търново, съгласно изискванията на Закона за достъп до обществена информация.

Промените на нормативните актове, промените в регистъра на услугите и съответно в конкретните административни услуги, извършвани от РЗИ, своевременно са отразени на интернет страницата на инспекцията. Регулярно е публикувана актуална информация за епидемиологичната обстановка, дейностите във връзка с държавния здравен контрол, инициативите за профилактика на болестите и промоция на здравето и др. През 2019 г. броят на актуализациите на сайта на инспекцията е 471.

МРЕЖОВА И ИНФОРМАЦИОННА СИГУРНОСТ. ИНФОРМАЦИОННИ И КОМУНИКАЦИОННИ СИСТЕМИ

Дейността по осигуряване на мрежовата и информационната сигурност в инспекцията, по администрирането на информационните и комуникационни системи и по поддръжката на локалната мрежа и компютърната техника се осъществява от двама служители в дирекция АПФСО, които през отчетната година бяха преназначени на длъжности системен администратор IV степен и програмист на софтуерни приложения IV степен. Системният администратор е определен и за служител, отговарящ за мрежовата и информационна сигурност в РЗИ – Велико Търново (със заповед №РД-01-72/ 25.04.2019 г.).

Техническата осигуреност с компютърна техника в инспекцията е на много добро ниво, като и през отчетната година продължи обновяването й, както следва:

- ✓ Провеждане на пазарно проучване и закупуване на нов файлов сървър;
- ✓ Провеждане на обществена поръчка за доставка на компютърна техника за нуждите на РЗИ – Велико Търново и закупуване на 27 бр. компютърни конфигурации и 6 лаптопа;
- ✓ Провеждане на пазарни проучвания и закупуване на два високоскоростни скенери за документи, мрежово оборудване (комутатори и непрекъсваеми токозахранващи устройства) и антивирусен софтуер за всички компютърни конфигурации.

Привеждането в съответствие с изискванията на Закона за киберсигурност, Наредбата за общите изисквания за мрежова и информационна сигурност (отменена) и Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност през отчетния период беше основен приоритет на дейността, свързана с информационното осигуряване и включва изготвянето на:

- ✓ План за изпълнение на указанията за повишаване на нивото на мрежовата и информационната сигурност в РЗИ – Велико Търново за 2019 г.;
- ✓ Вътрешни правила на РЗИ – Велико Търново за мрежова и информационна сигурност (утвърдени със заповед №РД-01-120/12.07.2019 г.), съгласно изискванията на отменената към момента Наредба за общите изисквания за мрежова и информационна сигурност;
- ✓ Политика на РЗИ – Велико Търново за мрежова и информационна сигурност (утвърдена със заповед №РД-01-139/21.08.2019 г.), в съответствие с изискванията на чл. 4, ал 1 от новата Наредба за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност;
- ✓ Инструкция на РЗИ – Велико Търново за управление на инциденти, свързани с мрежовата и информационната сигурност (заповед №РД-01-140/22.08.2019 г.), включваща и План за действие при инциденти.

Извършени са и следните дейности:

- ✓ Включване към средата за междурегистров обмен RegiX;
- ✓ Изготвена и утвърдена със заповед №РД-01-92 от 31.05.2019 г. е програма за обучение на служителите от РЗИ – Велико Търново за мрежовата и информационната сигурност, безопасно използване на електронна поща и защита от вируси, включително и от криптовируси. Проведени са 3 присъствени обучения, на които са присъствали общо 62-ма служители.

През отчетната година продължи работата със **системата за управление на документооборота и работния поток Eventis R7**, изпълняваща изискванията на Закона за електронното управление, Наредбата за обмена на документи в администрацията, Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност, РМС № 357 от 29.06.2017 г. и Регламент (ЕС) № 910/2014 на Европейския парламент и на Съвета от 23 юли 2014 година относно електронната идентификация и удостоверителните услуги при електронни трансакции на вътрешния пазар. Системата предоставя възможност за оптимизация на работните процеси с документи в администрацията на РЗИ – Велико Търново, за обмен на документи с МЗ и с останалите администрации единствено по електронен път и ще допринесе за изпълнение на Стратегията за развитие на електронното управление в Република България 2014 – 2020 г. На всички служители на ръководни длъжности и на голяма част от служителите на експертни длъжности е осигурен достъп до системата с квалифициран електронен подпис. До главния секретар на МЗ е изпратено писмо (изх. №03-234-1/24.04.2019 г.) с молба за съдействие относно разширяване функционалностите на Автоматизираната информационна система за управление на документооборота EVENTIS R7.

Предприети са мерки за изпълнение на указанията за изпращане на всички документи, обхващащи кореспонденцията с административни структури чрез Автоматичен обмен/Система за електронен обмен на съобщения (СЕОС) (съгласно писмо №16-00-36/16.04.2019 г. на главния секретар на МЗ). Броят на документите, получени чрез електронния обмен за 2019 г. беше 793, а изходящите документи, изпратени по обмена са 1 131. Общо в Eventis R7 за годината са обработени 13 520 документа.

През 2019 г. са реализирани много допълнителни задачи, възложени от МС, МЗ, АЕУ и други институции, свързани с мрежовата и информационна сигурност и електронноно управление – по разпореждане на министъра на здравеопазването за предприемане на неотложни мерки за подобряване на информационната сигурност са осъществени конкретни дейности, свързани с проверка на създадената организация по осигуряване на защита на информацията, инвентаризация на всички компютри, сървъри, принтери и външни твърди дискове, актуализация на системното програмно осигуряване, преглед на използваните програмни системи и системи за сигурност, антивирусна защита, преглед на системите за физически достъп и система за контрол, и др., като за предприетите действия е изпратена

подробна информация до МЗ; попълнени са 2 въпросника-анкети (изх. № 04-254-1/09.12.2019 г.) в отговор на писмо от „Консултанти Евролекс и Делчев“ Обединение относно провеждане на консултации със заинтересовани страни за изготвяне на цялостна предварителна оценка на въздействието на планирано приемане на изменения и допълнения в ЗЕУ; предоставени са годишен и тримесечни отчети в МЗ на изразходваните средства в областта на електронното управление и информационни и комуникационни технологии; по искане на главния секретар на МЗ е изпратено попълнено Приложение №1 към Правилата за предварително съгласуване на разходите на административните органи в областта на електронното управление и за използваните от тях информационни и комуникационни технологии в рамките на бюджетния процес (изх. №03-450-1/22.08.2019 г.) във връзка с представяне на проектобюджета за 2020 г. и актуализираните бюджетни прогнози за 2021 и 2022 г. в областта на електронното управление и ИКТ; в изпълнение на писмо на главния секретар на МЗ (изх. №12-00-344/28.06.2019 г.) е извършена актуализация на данните в Регистъра на информационните ресурси за РЗИ – Велико Търново, за което е уведомено МЗ (изх. №03-357-2/09.09.2019 г.); изпратена е в МЗ изисканата информация относно наличната компютърна техника и използваните антивирусни програми в РЗИ – Велико Търново, в отговор на писмо изх. № 16-00-46/13.05.2019 г. и др.

ЗАЩИТА НА ЛИЧНИТЕ ДАННИ

През отчетния период за осигуряване на ефективна защита на личните данни, обработвани в изпълнение на законово регламентираните задължения на РЗИ и при предоставянето на административни услуги, са прилагани стриктно Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни (Общ регламент относно защитата на данните/GDPR) и Закона за защита на личните данни.

Дейността на ниво РЗИ е регламентирана чрез:

- ✓ Политика на РЗИ – Велико Търново за поверителност при обработване на лични данни (утвърдена със заповед №РД-01-135/14.08.2019 г.);
- ✓ Определяне на длъжностно лице по защита на данните, със заповед №РД-01-44/12.03.2019 г., за което е уведомена Комисията за защита на личните данни;
- ✓ Изготвяне на нова заповед за служителите, обработващи лични данни (РД-01-138/20.08.2019);
- ✓ Подписване от служителите, обработващи лични данни на декларации за поверителност и неразгласяване на информация.

През 2019 г. бяха предприети действия по анонимизиране на наборите данни, публикувани на Портала за отворени данни, както и на публичните регистри на сайта на инспекцията. В МЗ е изпратена информация за работата на

РЗИ – Велико Търново с ЕИСУЧРДА и актуализацията на въведените към 20.08.2019 г. данни. На зам.-министър Жени Начева е предоставена информация относно предприетите действия за практическа реализация на Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 г. относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (изх. №03-329-1/13.06.2019 г.). По повод на публикувания за обществено обсъждане на интернет страницата на МЗ проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за здравето, до МЗ е изпратено мотивирано предложение относно привеждане в съответствие с изискванията за защита на личните данни на публичния регистър на лицата, които практикуват неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве (изх. №75-191/ 13.09.2019 г.).

ФИНАНСОВО-СЧЕТОВОДНО ОБСЛУЖВАНЕ

През 2019 г. инспекцията като второстепенен разпоредител с бюджет, в съответствие със Закона за здравето, формираше **приходи** по бюджета от два източника:

- **Субсидия от републиканския бюджет** чрез МЗ;
- **Собствена дейност, в т.ч.**:

- такси за издадени документи и извършени лабораторни анализи, съгласно Тарифата за таксите, които се събират от органите на ДЗК по Закона за здравето, приета с ПМС №242/08.10.2007 г., обн. ДВ бр. 83 от 2007 г. и Тарифата за таксите, които се събират по ЗЛЗ, приета с ПМС №37/14.02.2011 г., ДВ бр. 16 от 22.02.2011 г. – **119 398 лв.** (106 207 лв. за 2018 г.);

- глоби и имуществени санкции, наложени с влезли в сила наказателни постановления, издадени от директора на инспекцията – 9 108 лв.**,** от които по сметката на инспекцията са постъпили **9 058 лв.,** а в касата на инспекцията - **50 лв.** Събрани от НАП и постъпили по сметките на Републиканския бюджет са **2 258 лв.;**

- други източници (наеми) – **41 176 лв.** срещу 36 991 лв. за 2018 г.

При уточнен **план** по бюджета за 2019 г. **1 529 500 лева** и увеличен с коригиращи заповеди по отделни програми на **1 643 409 лв., изпълнението** възлиза на **1 649 340 лева**, с 236 898 лв. повече (16,77 %) в сравнение с изпълнението на бюджета за 2018 г. (1 412 442 лв.) – **Приложение 2.**

Субсидията от бюджета за дейността на инспекцията беше в размер на **1 255 761 лв.**, спрямо 1 064 481 лв. за 2018 г.

През 2019 г. са **реализирани собствени приходи** в размер на **167 151 лева**, които са със **23 482** лева **повече** спрямо изпълнението през 2018 г. (143 669 лв.).

Анализът на **разходите** показва, че основен дял – 74,74% или **1 232 767 лв.** имат **средствата за заплати,** други възнаграждения и социално-осигурителни плащания, спрямо 78,24% (1 104 820 лв.) за 2018 г.

Издръжката на инспекцията за 2019 г. е **262 531 лв. (15,92 %)** срещу **253 252 лв.** за 2018 г. (17,93%), **т.е. по-голяма с 9 279 лв.** В структурата на средствата за издръжка най-голям относителен дял имат разходите за:

- **материали, горива и енергия – 113 757 лв. (43,44%)** спрямо **113 239 лв.** (44,71%) за 2018 г.;
- **външни услуги** – пощенски и телекомуникационни разходи; за квалификация и преквалификация на служителите; за ремонт и поддръжка на компютрите и техниката и др. са изразходвани **75 697 лв. (39,16%)** срещу **99 182 лв.** (39,16%) за 2018 г.;
- **текущ ремонт на сградата, МПС и инвентара – 39 681 лв. (15,11%)** срещу **20 139 лв**. (7,95%) за 2018 г., следвани от **закупуване на медикаменти – 17 570 лв.** срещу **14 373 лв.** за 2018 г. и **постелен инвентар и облекло – 3 920 лв.** срещу **0 лв.** за 2018 г.

Във връзка с изпълнението на дейности по национални програми и за капиталови разходи, със заповеди на МЗ бяха утвърдени допълнителни средства в размер на **115 983 лв**.: **1 000 лв.** – за Национална програма за превенция на хронични незаразни болести в България 2014 – 2020 г., **1 345 лв.** – за дейности по отбранително-мобилизационна подготовка, **1 250 лв.** – за Национален план за действия за намаляване на въздействието на облъчване от радон 2018 - 2022 г., **14 400 лв.** – за закупуване на антивирусна програма и мрежово оборудване, **60 304 лв.** – за разходи за електронно управление, в т.ч. за 27 броя компютърни конфигурации, 2 броя скенери, 1 брой сървър и **37 684 лв.** за доокомплектоване с технически средства на доставената по ОП „Околна среда 2014 – 2020" апаратура в ЛИК за изпълнение на дейности по проект „Подобряване мониторинга на качеството на питейните води".

През отчетния период от реализираната икономия от издръжка, в размер на **31 890 лева**, чрез трансформиране в капиталов разход е закупен **един автомобил** за нуждите на инспекцията.

Финансово-счетоводното обслужване на РЗИ – Велико Търново през отчетната година е осъществено в съответствие с нормативните документи, своевременно и качествено. В регламентираните срокове (ежемесечно, тримесечно, шестмесечно, деветмесечно и годишно) са изготвяни и представяни в МЗ отчети с всички приложения и справки, без забележки по тях. Отпусканите лимити от МЗ бяха разпределяни правилно и своевременно, с приоритет за осигуряване на работните заплати.

СТОПАНСКО ОБСЛУЖВАНЕ

През 2019 г., в съответствие с изискванията и процедурите на Системата за финансово управление и контрол (СФУК) в инспекцията са осъществени, на необходимото ниво за качество, срочност и обем, планираните дейности, а именно:

- ✓ снабдяване с необходимите материали, химикали, консумативи, диагностикуми, горива и смазочни материали, необходими за работа на служителите;
- ✓ транспортно обслужване – осъществявано по предварително изготвен и утвърден график, осигуряващ оптимални условия за работа на всички структурни звена;
- ✓ поддържане на съоръженията и апаратурата;
- ✓ осъществяване на контрол върху разходите за горива на служебните МПС, за парно отопление, ел. енергия и вода.

Освен планираните дейности са реализирани и други във връзка със стопанското обслужване на инспекцията, съобразени с финансовите ресурси с цел осигуряване на по-добри условия на труд на служителите. Извършена беше подмяна подмяна на старата дървена дограма на прозорците с нова PVC (на 22 прозорци в инспекцията).

Съгласно изискванията на Наредба №8121з-647/01.10.2014 г. своевременно е организирана годишната техническа проверка на носимите пожарогасители в РЗИ, на пожарогасителите на служебните автомобили и на пожарните кранове на стълбищните площадки. Проведени бяха необходимите мероприятия и инструктажи на служителите във връзка с предстоящия отоплителен сезон, както и задължителната тренировка по оповестяване и действие при възникване на пожар.

В изпълнение на Закона за защита при бедствия е извършена проверка на индивидуалните средства за защита (осигурени от Община Велико Търново), съхранявани в РЗИ – Велико Търново – установени са наличността и техническото им състояние, за което е уведомен кметът на общината.

Поддържането на специализираната техника и калибрирането на измервателните уреди е организирано чрез абонаментно обслужване от лицензирани за съответната дейност фирми.

Във връзка с управлението и стопанисването на ползваните недвижими имоти, предоставени на РЗИ – Велико Търново са осъществени: търг с тайно наддаване за отдаване под наем на част от покривното пространство на недвижим имот – публична държавна собственост на РЗИ – Велико Търново с предназначение – за монтиране и използване на базова станция, антенни устройства и друго телекомуникационно оборудване, като поради липса на кандидати е проведен последващ търг (сключен е по-изгоден договор с досегашния наемател - „А1 България“ ЕАД, с очакван приход към 31.12.2019 г. е 29 680 лв.); мотивирано предложение до кмета на Община Велико Търново за

обсъждане на нови възможности за реализиране на социалната услуга „Обществена трапезария“ на друго място, извън имота, управляван от РЗИ – Велико Търново; подписване на анекси към сключените договори с „Дентален център I – Велико Търново“ ЕООД (2 бр. договора) и СМТЛ (2 бр. договора) във връзка с актуализиране на наемната цена; подаване на заявление в СГКК – Велико Търново за отразяване на настъпили промени в кадастралната карта и кадастралния регистър на сграда и самостоятелни обекти в нея на адрес, съседен на този, на който се намира административната сграда на инспекцията и др.

Във връзка с транспортното обслужване на инспекцията и амортизирания автомобилен парк (5 леки автомобила, три от които закупени като втора употреба през 1998 г. и два – през 2007 г), до министъра на здравеопазването беше изпратено мотивирано предложение относно закупуването на един брой автомобил с цел подобряване работата на инспекцията, средствата за който са спестени от издръжката за 2019 г. В края на отчетната година, след реализирана икономия на средства и получено разрешение от МЗ, беше закупен нов високопроходим автомобил от среден клас.

Сградата на инспекцията и прилежащите и площи се поддържаха в добро хигиенно състояние.

През 2019 г. са осъществени и дейности, свързани със: Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ); Закона за мерките против изпирането на пари и Правилника за приложение на закона (изготвен е План за обучение на служителите в РЗИ – Велико Търново за мерките за контрол и предотвратяване изпирането на пари и финансирането на тероризма за 2019 г. и е проведено първоначалното обучение на служителите; издадена е заповед на директора на РЗИ за определяне на служител, който да осъществява вътрешен контрол по приложението на ЗМИП и ППЗМИП); поддържане и актуализиране на собствени програмни продукти, поддържане в актуален вид на публичните регистри, водени в инспекцията и др.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „МЕДИЦИНСКИ ДЕЙНОСТИ”

През отчетната 2019 г. дирекция „Медицински дейности“ (МД) планира и реализира мерки, насочени към оптимизиране дейността на лечебните заведения, развитие на електронното здравеопазване и осигуряване на качество и безопасност на медицинското обслужване на територията на област Велико Търново.

Осъществени са дейности по следните основни задачи:

1. Извършване на регистрация, пререгистрация и заличаване на лечебни заведения за извънболнична помощ, хосписи и на лечебната дейност по чл. 2а от Закона за лечебните заведения (ЗЛЗ)

През отчетния период беше създадена организация за взаимодействие с ИА „Медицински надзор“ (ИАМН) по прилагане на измененията на ЗЛЗ относно регистрацията на лечебните заведения за извънболнична помощ (ЛЗИБП).

През м. април 2019 г. в ИАМН е предадена актуалната база данни на „Регистър на лечебни заведения за извънболнична помощ и хосписи“ към РЗИ – Велико Търново. От дирекция МД се води регистър на ЛЗИБП, паралелно с регистъра към ИАМН, като вписванията в електронния регистър и книжните тела се извършват след получаване в РЗИ на окончателния документ по регистрация/пререгистрация/заличаване, издаден от ИАМН.

През 2019 г. в регистъра на ЛЗИБП са вписани 10 нови и заличени 11 лечебни заведения; вписани са промени в обстоятелства по регистрацията на 29 лечебни заведения. Издадени са 5 становища за недостатъчност по чл. 81 от ЗЛЗ на специалистите в извънболничната помощ. Изготвени са 82 бр. отчети и справки от регистъра до: общините в област Велико Търново и МЗ във връзка с изискванията на чл. 42 от ЗЛЗ (на шестмесечие); РЗОК – Велико Търново, съгласно Наредба №19 (при заличаване на лечебно заведение); ТП на НОИ – Велико Търново, съгласно заповед на министъра на здравеопазването (ежемесечно); общини, неправителствени организации, физически лица, лечебни заведения и др. при поискване (във връзка с анализи, конкурси, проучвания, ЗДОИ и др.); преписи и служебни бележки по смисъла на ПМС №37 от 14.02.2011 г.

Във връзка с координацията и взаимодействието с ИАМН беше директорът на дирекция МД и зам.-директорът на инспекцията взеха участие в организираната от МЗ работна среща на тема „Оптимизиране на контролните механизми и изграждане на устойчиво взаимодействие между институциите, осъществяващи контролни функции в сферата на здравеопазването“ (м. май, гр. Велинград).

2. Извършване на проверки, съгласно изискванията на чл. 19, ал. 5 от Наредба №49/2010 г. относно изпълнение на показателя „минимален обем дейност“ от болничните структури, който обхваща 12-месечен период от издаване на разрешението за лечебна дейност и се отчита не по-късно от 15-я месец от издаването

Извършени са 2 проверки – в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман“ ЕООД, гр. Велико Търново и в МБАЛ „Св. Иван Рилски“ЕООД гр. Горна Оряховица.

3. Издаване на удостоверения за изпълнение на изискванията на наредбата по чл. 46, ал. 3 от ЗЛЗ, правилника по чл. 28а, ал. 3 от ЗЛЗ и на утвърдените медицински стандарти във връзка с издаването на разрешения за извършване на лечебна дейност от лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, домовете за медико-социални грижи и диализните центрове

През 2019 г. не са издавани удостоверения по чл. 46, ал. 3 от ЗЛЗ, т.к не са постъпвали заявления от лечебни заведения.

Извършени са 31 проверки по медицински стандарти в 1 лечебно заведение за болнична помощ (СБАЛПФЗ „Д-р Трейман “ ЕООД – Велико Търново), 5 проверки в медицински центрове, 7 проверки в ИПСМП, 3 проверки в ИППМП и 2 проверки в СМТЛ, при които не са констатирани нарушения на медицинските стандарти.

4. Регистрация, пререгистрация и заличаване на лицата, упражняващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве, и осъществяване на контрол върху дейността им, съгласно Закона за здравето

През отчетния период не са регистрирани нови лица, упражняващи неконвенционални методи. Направена е 1 промяна в регистрацията на 1 обект (вписване на втори адрес). В регистрираните обекти на територията на областта са извършени 2 проверки, при които не са констатирани нарушения.

След самосезиране по повод на публикация в един от областните всекидневници относно Боуен терапия, упражнявана в кабинет за Боуен терапия в гр. Горна Оряховица, от експерти на дирекция МД, е извършена проверка, при която е установено нарушение на нормативните разпоредби (чл. 167, ал. 1 във връзка с чл. 227 от Закона за здравето). На лицето, упражняващо неконвенционалния метод (Боуен терапия) е съставен Акт за установяване на административно нарушение и е издадено наказателно постановление по реда на ЗАНН.

5. Организиране и контрол на дейността по медицинската експертиза и на регионалната картотека на медицинската експертиза

5.1. Издадени са 43 проекти на заповеди за състави на ЛКК към лечебни заведения и 23 проекти на заповеди за промени в съставите на ЛКК за 2019 г. През м. ноември 2019 г. са издадени 33 проекти на заповеди за състави на ЛКК към лечебни заведения за 2020 г.

5.2. Във връзка с дейността на Регионалния съвет към РЗИ – Велико Търново по експертиза на временната неработоспособност, осъществявана от лекуващите лекари, ЛКК и ТЕЛК на съответната територия са осъществени:

- 26 заседания на Регионалния съвет по медицинска експертиза на временната неработоспособност, на които са разгледани 90 обжалвани болнични листове;
- 10 проверки, съгласно изискванията на чл. 70, ал. 1, тт. 1, 2, 3, 4 от ПУОРОМЕ и РКМЕ на 10 лечебни заведения за извънболнична помощ на територията на областта, констатациите от които са отразени в съответни протоколи;
- 20 проверки по медицинската експертиза на временната неработоспособност, в т. ч. и по обжалвани болнични листове в лечебните заведения, с разкрити ЛКК;

- 12 работни срещи за оказване на методична помощ по експертизата на временната неработоспособност на лекуващи лекари, ЛКК и ТЕЛК.

5.3. Организация по експертизата на трайната неработоспособност и преосвидетелстване:

Оказана е методична помощ и обучение на медицинските специалисти, участващи в експертизата на трайната неработоспособност, във връзка с новата Наредба за медицинската експертиза (обн. ДВ, бр. 84/25.10.2019 г.) и ПУОРОМЕ и РКМЕ. През 2019 г. са проверени и заверени 7092 експертни решения (ЕР), като 7563 ЕР са проверени и изпратени на заинтересованите лица. Създадени и обработени са медицински експертни досиета по обжалвани болнични листа 35. Приети и обработени са 4 789 документи за освидетелстване и 2 999 документа за служебно преосвидетелстване за ТЕЛК; архивирани са 7163 досиета; изготвени са 14977 преписки с ТЕЛК, НЕЛК и други институции по медицинската експертиза и 4 964 преписки – с НОИ.

Изпълнени са и следните допълнителни задачи:

- До ИАМН и МЗ е изпратена изисканата информация относно дейността по експертиза на временната неработоспособност на лекуващи лекари, ЛКК и ТЕЛК, осъществена от Регионалния съвет при РЗИ – Велико Търново (изх. № 04-261-1/27.12.2019 г.). В МЗ е предоставена информация, относно осъществяването на експертизата на временната неработоспособност на територията, обслужвана от РЗИ – Велико Търново.
- В МЗ са предоставени предложения на РЗИ – Велико Търново относно допълване на информацията в ЕИСМЕ и необходимостта от промени в ПУОРОМЕРКМЕ;
- Проверен и актуализиран е статусът на експертните решения на хората с увреждания, преминали през процедура за освидетелстване на трайна неработоспособност или степен на увреждане по приложен списък с 4244 пациента, съгласно указанията на МЗ;
- Във връзка с ПМС №139/06.06.2019 г. относно правото на освидетелстваните/преосвидетелстваните от ТЕЛК лица в периода от 03.08.2018 г. до 11.06.2019 г. да подадат заявление-декларация в РКМЕ за преосвидетелстване, в едномесечен срок от влизането в сила на постановлението, на видни места в РКМЕ и на интернет страницата на РЗИ – Велико Търново са поместени съответни съобщения. На ръководителите на ЛЗ, в които са разкрити ТЕЛК, е разпоредено да предприемат активни действия информацията да достигне до максимално голям брой от заинтересованите лица;
- В изпълнение на писмо на зам.-министър Жени Начева, ръководителите на лечебните заведения, в които са разкрити ТЕЛК на територията на област Велико Търново са информирани относно необходимостта от осигуряване на участие на представители от съответната ТЕЛК в семинар с цел повишаване на информираността за същността и прилагането на Международната класификация на функционирането, уврежданията и здравето на СЗО (ICF) в

България. В МЗ е изпратена обобщена информация с исканите данни на участниците в семинара от РЗИ – Велико Търново и ТЕЛК на територията на областта, в указания срок (изх. №03-494-2/26.09.2019 г.).

6. Извършване на проверки по чл. 93 от Закона за здравето (ЗЗ) по жалби и сигнали при нарушаване на правата на пациентите или при спорове, свързани с медицинското обслужване, и участие в съвместни проверки с Изпълнителна агенция „Медицински одит“

Извършени са 48 проверки на постъпили сигнали, жалби и оплаквания на граждани, държавни и общински органи и организации по повод на медицинското обслужване на пациентите и защитата на техните права, повече в сравнение с предходните 4 години (38 проверки – за 2018 г., 35 проверки – за 2017 г. и 24 проверки – за 2016 г.).

7. Събиране и анализиране на информация, свързана с разходването на публични средства в лечебните и здравните заведения на територията на областта, и осъществяване на контрол по спазването на методиката за субсидиране на лечебни заведения със средства от бюджета на Министерството на здравеопазването

Осъществени са общо 24 планови проверки по Наредба №3/2019 г. за субсидиране на следните лечебни заведения, подписали договори с МЗ за извършване на определени медицински дейности (6 от които са извършени през 2019 г. за IV-то тримесечие на 2018 г.): МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД, гр. Велико Търново, МБАЛ „Св. Ив. Рилски”, гр. Горна Оряховица, МБАЛ – Павликени, МБАЛ „Д-р Д. Павлович”, гр. Свищов, СБАЛПФЗ „Д-р Трейман”, гр. Велико Търново и ЦПЗ – Велико Търново, при които не са констатирани несъответствия между подадените в РЗИ данни и наличната медицинската информация.

В МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов” АД – Велико Търново са направени: 4 проверки на 793 случаи на оказана спешна медицинска помощ в Спешно отделение на пациенти, които не са хоспитализирани в рамките на 24 часа в ЛЗ, от общо 15 844 случаи и 4 проверки – на 206 експертни решения от общо 4 117 ЕР, издадени от ТЕЛК.

В МБАЛ „Св. Ив. Рилски” – Горна Оряховица са извършени 4 проверки на 179 случаи (общо 3 570 случаи) на оказана спешна медицинска помощ по искане на дежурния екип на ЦСМП в случаите по чл. 11, ал. 2 от Наредба №25/1999 г. и 3 проверки на история на заболяването (ИЗ) – на 264 пациенти (от общо 5 262), провели болнично лечение, извън обхвата на ЗЗО, в ЛЗ в труднодостъпен и/или отдалечен район на страната.

В МБАЛ – Павликени са осъществени 4 проверки на 35 случаи (от общо 681) на оказана спешна медицинска помощ по искане на дежурния екип на ЦСМП, в случаите по чл. 11, ал. 2 от Наредба №25/1999 г.; 4 проверки – на 136 експертни решения от общо 2 704 ЕР, издадени от ТЕЛК и 4 проверки на история на заболяването (ИЗ) – на 230 пациенти (от общо 4 585), провели болнично лечение, извън обхвата на ЗЗО, в ЛЗ в труднодостъпен и/или отдалечен район на страната.

В МБАЛ – Свищов са извършени 4 проверки на 64 случаи (от общо 1 279) на оказана спешна медицинска помощ по искане на дежурния екип на ЦСМП, в случаите по чл. 11, ал. 2 от Наредба №25/1999 г. и 4 проверки на ИЗ на 168 пациенти (от общо 3 353), провели болнично лечение, извън обхвата на ЗЗО, в ЛЗ в труднодостъпен и/или отдалечен район на страната.

В СБАЛПФЗ „Д-р Трейман" – Велико Търново комисиите са извършили 4 проверки по изпълнение на договорите с МЗ. За амбулаторно проследяване от общо 215 диспансеризирани пациенти са проверени досиетата на 14 болни с активна туберкулоза, а от общо 51 преминали болни с активна туберкулоза през стационара на ЛЗ за 2019 г. – ИЗ на 12 преминали болни. Във връзка с въведеното през 2018 г. наблюдение на контактни лица със заболели от активна туберкулоза са направени 4 проверки на 35 контактни, суспектни и латентни лица (от общо 410 заболели).

В „ЦПЗ – Велико Търново" ЕООД са извършени 4 проверки на следната медицинска документация: ИЗ на болни, преминали стационарно лечение с психични заболявания (59 болни от общо 1 175) и ИЗ на болни с висока степен на зависимост от грижи (23 болни от общо 441); индивидуални рехабилитационни карти на 52 пациенти (от общо 972), провеждащи рехабилитация чрез трудотерапия; ИЗ на 11 пациенти на дневни психо-рехабилитационни програми (от общо 67) и ИЗ на 24 пациенти, провеждащи курс на метадонова субституираща и поддържаща терапия (от общо 210).

През отчетната година са приети, проверени и изпратени в МЗ 72 месечни отчета от лечебните заведения, като върнати за преработване от РЗИ – Велико Търново към лечебните заведеиня няма.

8. Контрол върху спазването на нормативните изисквания към формата, съдържанието, условията и реда за използване, обработка, анализ, съхраняване и предоставяне на медицинска документация от лечебните заведения и медицинските специалисти

По реда на Наредба №1/27 февруари 2013 г. за предоставяне на медико-статистическа информация и на информация за медицинската дейност на лечебните заведения са направени проверки на 4 болници, 17 практики за първична медицинска помощ, 20 за специализирана медицинска помощ, 2 диагностично-консултативни центъра, 18 медицински центъра, 14 лаборатории и 4 други лечебни заведения.

9. Изготвяне на актове за установяване на нарушения и наказателни постановления по чл. чл. 50, 51 и 53 от Закона за кръвта, кръводаряването и кръвопреливането и предоставяне на информация за издадените наказателни постановления на Изпълнителната агенция по лекарствата

През отчетния период е събрана информация, няма установени нарушения.

10. Участие в прилагането на областната здравна карта

Издадени са 6 становища за оценка на потребностите от медицински дейности, съгласно НЗК 2018, като 2 от тях са на регионално ниво по искане на РЗИ – Русе.

Изготвен е доклад до министъра на здравеопазването, съгласно чл. 8б на Наредба №49 от 18 октомври 2010 г. за основните изисквания, на които трябва да отговарят устройството, дейността и вътрешният ред на лечебните заведения за болнична помощ и домовете за медико-социални грижи.

11. Събиране, съхранение и обобщаване на справките на лечебните и здравни заведения по чл. 44 от Наредба №1/2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването

Събрани и обработени са 15 броя справки за потребности от специалисти. Изготвен и изпратен е в МЗ анализ за състоянието на специалистите в областта на здравеопазването. Към медицински университети са изпратени 16 заявки за курсове за следдипломно обучение.

12. Проучване съвместно със съсловните организации на потребностите в областта от съответните специалисти, изготвяне и представяне на анализ на състоянието на специалистите в областта на здравеопазването, включващ следната информация: брой на придобилите и упражняващите специалност и тяхната възраст, потребностите от специалисти и възможностите за обучение от акредитираните лечебни заведения през следващата календарна година, включително и за тези от тях, за които лечебните или здравните заведения или регионалните здравни инспекции ще заплащат възнаграждението по чл. 24, ал. 3, т. 3 от Наредба № 34/2006г.; прогноза за броя на упражняващите специалност и тяхната възраст, прогноза за потребностите от специалисти и прогноза за възможностите за обучение от акредитираните лечебни заведения през всяка от следващите пет години – изготвена е справка за броя на придобилите и упражняващи специалност, и тяхната възраст.

Изпълнени са и следните по-важни допълнителни задачи, разпоредени от МЗ: предоставяне на изисканата информация във връзка с чл. 2, ал. 1 на Наредба №15/02.07.2008 г. за придобиване на специалност „Обща медицина“ от общопрактикуващите лекари на територията на област Велико Търново; запознаване на общопрактикуващите лекари, които осъществяват дейност като индивидуална или групова практика за първична медицинска помощ и които към момента не са зачислени за обучение за придобиване на специалност „Обща медицина“ със Заповед № РД-19-4/16.08.2019 г. на министъра на здравеопазването за определяне броя на местата за специализанти по Обща медицина за лекари без специалност „Обща медицина“ или лекари с придобита друга специалност, които са открили амбулатория за първична медицинска помощ в срока по § 6, ал. 1 от ПЗР към ЗЛЗ; изпращане на информация на базите за обучение на

територията на областта относно новата процедура за кандидатстване на специализанти за финансиране по проект BG05M9OP001-1.015-0001 „Специализация в здравеопазването“ по ОП „Развитие на човешките ресурси” 2014 – 2020 г.; предоставяне в НЦОЗА на информации, съответно за потребностите от медицински специалисти по лечебни заведения и специалности за област Велико Търново, и предложения за места за специализанти, финансирани от държавата по реда на Наредба №1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването; изготвяне на обобщена информация за свободните длъжности в ЛЗБП в областта за специалностите, включени в Приложение №1 и Приложение №2 на Заповед №РД-19-6/31.10.2019 г. на министъра на здравеопазването, с която е определен броят на местата за специализанти, финансирани от държавата за 2020 г. по реда на Наредба №1 от 2015 г. за придобиване на специалност в системата на здравеопазването и изпращане в МЗ.

13. Събиране, обработване и предоставяне на финансово-икономическа статистическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните и здравните заведения на територията на областта

Събрани, обработени и представени в регламентираните срокове в НЦОЗА са отчети, справки, прогнози и други информации от лечебните и здравни заведения на територията на областта относно: разделно отчитане на разходите за 2018 г. (от 9 лечебни заведения със стационар и ЦСМП), справка за постъпили болни по ПМС №17 от 2007 г. в лечебните заведения за болнична помощ (ЛЗБП) и информация за размера на дългосрочните и краткосрочните задължения на общинските ЛЗ от област Велоко Търново. В МЗ са изпратени: справка за прогнозния брой на правоимащите пациенти, справка за размера на транспортните разходи за извършване на контролни прегледи през 2019 г.; бюджетни прогнози на ЛЗБП – търговски дружества, информация за работните заплати в лечебните заведения за болнична помощ по категории персонал и др.

14. Събиране, обработване и предоставяне на медико-статистическа информация за дейността на лечебните и здравните заведения

Извършена е проверка и верификация на данните, попълвани в web-базираното приложение „Детски ясли“ на НСИ на 11 отчета за дейността на детските ясли и 10 отчета – на детски градини с яслени групи. В Националния статистически институт (НСИ) е представен отчет на ДМСГД.

Извършена е проверка и верификация на данните, попълвани в web-базираното приложение „Лечебни и здравни заведения“ на НСИ на 94 отчета за легловия фонд и медицинския персонал на ЛЗ от областта: 13 отчета на ЛЗ със стационар, 2 – на хосписи, 3 – на ДКЦ, 27 – на МЦ, 2 – ДЦ, 17 – на СМДЛ, 17 – на СМТЛ, ЦСМП, РЗИ – Велико

Търново, Частен диализен център, Колеж към МУ – Варна и на 10 отчета на училищното и детско здравеопазване в общините към 31.12.2018 г.

В срок са проверени, въведени в съответните програмни продукти и предоставени в НЦОЗА годишните статистически отчети на: лечебните заведения за болнична помощ и хосписите; ЦСМП по филиали и лечебни заведения за извънболнична помощ (ЛЗИБП) по групировки; специализираните кабинети (психиатрични, КВ и пневмо-фтизиатрични) към ЛЗИБП.

Събрана, проверена и обработена е оперативната статистическа информация от съответните лечебни заведения в областта относно: живородени, мъртвородени и умрели деца; умрели деца под едногодишна възраст; умрели деца на възраст от 1 до 17 години; извършени аборти; леглови фонд в стационарите на лечебните заведения; случаи на остър инфаркт на миокарда; случаи на остра мозъчно-съдова болест; остри интоксикации, свързани с употреба на психоактивни вещества; заболявания, предавани по полов път; свидетелства за перинатална смърт заедно със съобщения за раждане и смърт; информационни карти за деца в риск.

Изготвени са тримесечни анализи за дейността на АГО в МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД, Велико Търново и МБАЛ „Св. Ив. Рилски“ ЕООД, Горна Оряховица.

На базата на събраната ежемесечна информация от многопрофилните болници и ДМСГД – Дебелец е изготвена информационна карта за починалите деца на територията на област Велико Търново, която е изпратена в МЗ.

През 2019 г. са кодирани и обработени 3 612 съобщения за смърт; проверени и кодирани са 20 съобщения за перинатална смърт; обработени и въведени в Web-базиран портал са 96 съобщения за суицидно действие.

15. Внедряване и поддържане на единни информационни системи за отчетност на лечебните и здравните заведения, оказване на методична помощ и осъществяване на контрол при прилагането им

Във връзка с писмо на МЗ е осъществен контрол относно подаване в срок на съответните изискуеми отчети от лечебните заведения в областта в „Система за събиране и предоставяне на информация за нуждите на Министерство на здравеопазването“.

Оказана е методична помощ на лечебните заведения при подаването на заявки в Електронната система за закупуване на лекарствени продукти за нуждите на лечебните заведения на Република България.

16. Изработване, анализ и оценка на здравно-демографските процеси на територията на областта, необходими за формирането на национална и регионална здравна политика

През отчетния период е изготвен годишен анализ на здравно-демографското състояние и здравната мрежа в област Велико Търново за 2018 г., който е публикуван на интернет-страницата на РЗИ – Велико Търново.

17. Дейности, предвидени в Закона за контрол върху наркотичните вещества и прекурсорите (ЗКНВП) и нормативните актове по прилагането му – осъществени са следните дейности:

- Извършени са 3 проверки на аптеки, кандидатстващи за издаване на лицензия за търговия с наркотични вещества, съгласно ЗКНВП и 47 проверки на аптеки и аптечни складове, притежаващи лицензия за работа с наркотични вещества относно спазването на изискванията на Наредба №4/04.03.2009 г. за условията и реда за предписване и отпускане на лекарствени продукти и Наредба №21/12.10.2000 г. за изискванията към документацията и отчетността при извършване на дейности с наркотични вещества и техните препарати;
- В срок са информирани ОД на МВР – Велико Търново, лечебните заведения и аптеките за невалидни специални рецептурни бланки (жълти и зелени) за изписване на наркотични вещества и изгубени специални формуляри – изпратени са 4 писма за обявени невалидни рецепти;
- Осигурено е участие на представители на дирекция МД в 5 заседания на Общинския съвет по наркотични вещества – Велико Търново. Инспекторът по наркотични вещества участва в организирания от МЗ семинар по проблема.
- Извършено е заявяване и предоставяне на специални рецептурни бланки – жълти и зелени и на специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества: 25 кочана жълти рецепти и 1 696 кочана зелени рецепти на лекарите, имащи право да предписват медикаменти, съдържащи наркотични вещества по ЗКНВП и 76 кочана специални формуляри за поръчка на лекарствени продукти по ЗКНВП;
- В срок е изготвен и изпратен в МЗ обобщен отчет за движението на наркотични вещества. Осъществен е контрол върху предадените тримесечни отчети от аптеките (79 отчета) за движението на наркотични вещества, съгласно Приложение №8 на Наредба №21/12.10.2000 г. за изискванията към документацията и отчетността при извършване на дейности с наркотични вещества и лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества (обн. ДВ, бр. 86/20.10.2000 г.), на базата на които са изготвени обобщени тримесечни отчети за областта;
- Извършена е актуализация на регистрите на лекари, имащи право да изписват лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества – през отчетния период са направени 1 725 вписвания в регистъра при предоставяне на зелени рецепти и 22 вписвания – при предоставяне на жълти рецепти;
- Събрани от аптеките, проверени и архивирани са: 45 803 броя специални рецептурни бланки за текущата година, 46 248 специални рецептурни бланки – годишен архив за 2017 година, 480 броя електронни отчети и 3 603 броя

специални формуляра от аптеките, съгласно изискванията на Наредба №4 за условията и реда за изписване и отпускане на лекарствени продукти (обн., ДВ, бр. 21 от 20.03.2009 г.).

18. Изготвяне на планове, организиране и контрол на дейностите по медицинското осигуряване на населението при бедствия, аварии и катастрофи

В изпълнение на писмо на министъра на здравеопазването относно подготовка на структурите на МЗ за работа през зимен сезон 2019/2020 г., РЗИ – Велико Търново създаде необходимата организация за предприемане на превантивни мерки от лечебните заведения за работа през зимния сезон 2019/2020 г. и при усложнена зимна обстановка. До всички лечебни заведения в областта са изпратени указания (писмо с изх. № 03-530-1/15.10.2019 г.) относно подготовката им за действия при усложнена зимна обстановка и мероприятията, които следва задължително да проведат. В указания срок е изготвен и изпратен в МЗ доклад относно готовността за работа при зимни условия и предприетите превантивни мерки за намаляване на последствията за населението при усложнена зимна обстановка през сезон 2019/2020 г.

Със заповеди на директора на РЗИ – Велико Търново са утвърдени: План за работа през зимния сезон на 2019/2020 г. и за действия при усложнена зимна обстановка, разработен в съответствие със Закона за защита при бедствия, ЗЗ, ЗЛЗ и Методическите указания на Министерство на здравеопазването за медицинското осигуряване на населението при условията на усложнена зимна обстановка, и План за осигуряване на пожарната безопасност на сградите, инсталациите и съоръженията на РЗИ – Велико Търново през есенно-зимния сезон на 2019/2020 г.

Със заповед №РД-02-81/15.05.2019 г. на директора на инспекцията е създаден щаб за изпълнение на Плана за защита при бедствия в РЗИ – Велико Търново и е актуализиран състава на Съвета за медицинско осигуряване при бедствия, аварии и катастрофи за област Велико Търново (заповед №РД-02-82/15.05.2019 г.).

В изпълнение на заповед №ОКД-20-02-4/21.10.2019 г. на Областния управител на област Велико Търново е изготвен и предоставен доклад на РЗИ – Велико Търново за медицинското осигуряване на населението в област Велико Търново през зимен сезон 2019/2020 г.

Във връзка с разработване на Областен план за защита при бедствия на областния управител на област Велико Търново е предоставена изисканата информация – основна информация и 15 специализирани приложения (изх. №06-77-5/13.09.2019 г.).

В указания срок е представен в МЗ доклад относно готовността на РЗИ – Велико Търново и лечебните заведения от областта за работа при възникване на пожар на територията на същите (изх. №03-605-14/09.12.2019 г.) във връзка с възникналия пожар на територията на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“.

По искане на областния управител на област Велико Търново (писмо изх. №ДА04-71201/04.10.2019 г.) е предоставена информация във връзка с разработването на Областен план за защита при бедствия (изх. №06-97-1/09.10.2019 г.).

Във връзка с писмо на министъра на здравеопазването е изготвен и изпратен в МЗ доклад относно предприетите засилени превантивни мерки от страна на лечебните заведения и РЗИ – Велико Търново за осигуряване на нормалното функциониране на системата на здравеопазването по време на Коледните и Новогодишни празници.

През 2019 г. директорът и зам.-директорът на инспекцията взеха участие в 6 редовни заседания на Постоянната областна комисия за изпълнение на дейности и задачи, свързани с вземане на решение по целесъобразността на постъпили искания от общини за предоставяне на средства от републиканския бюджет чрез Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет, и в 1 заседание на Областния съвет за намаляване на риска от бедствия на територията на област Велико Търново.

През отчетния период ежедневно е предоставяна (в работните дни) в МЗ информация за свободния леглови фонд, общо за областта и по лечебни заведения и др. справки.

19. Методическа помощ при разработване на военновременни планове на задължените субекти от структурите на МЗ в област Велико Търново – ЦСМП и МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД – Велико Търново

Оказана е методична помощ на специалистите по организационно-мобилизационна подготовка (ОМП) при разработване на военновременни планове на МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД – Велико Търново и ЦСМП – Велико Търново (задължени субекти от структурите на МЗ в областта).

Във връзка с дадените от МЗ Методически указания за изпълнението на дейностите и задачите по отбранително-мобилизационна подготовка (ОМП) през 2019 г. до всички лечебни заведения (ЛЗ) за болнична помощ на територията на област Велико Търново са изпратени Методическите указания (с писмо изх. №14-100-2/04.04.2019 г.). Съгласно постъпилата обратна информация лечебните заведения имат разработени планове за дейности по ОМП през 2019 г. Военно-временните планове и Плановете за привеждане в готовност за работа във военно време на МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов“ АД – Велико Търново и ЦСМП – Велико Търново се поддържат в актуално състояние. До министъра на здравеопазването са изпратени, съгласно поставения срок: Годишен отчет на РЗИ – Велико Търново за изпълнените дейности по ОМП през 2018 г.; Обобщена справка за окомплектованост на ЛЗ на територията на област Велико Търново; Телефонен регистър на лечебни заведения в област Велико Търново и Отчет за разходвани финансови средства по ОМП за 2018 г.

В изпълнение на Методически указания на МЗ за дейностите и задачите по отбранително-мобилизационна подготовка през 2019 г., е предоставено актуализирано Приложение №4 от Военно-временния план на РЗИ – Велико Търново (изх. № 03-624/13.12.2019 г.).

По разпореждане на МЗ, във връзка със стратегически преглед на системата за защита на националната сигурност и стратегически преглед на отбраната, са попълнени и изпратени два броя въпросници за функционален анализ и карти за оценка на институционалните способности за реализация на функциите на системата за защита на националната сигурност (изх. № 03-341/01.07.2019 г.);

20. Участие в изпълнението на национални програми и проекти в областта на медицинските дейности със сътрудничество на МЗ

- *Национална програма за подобряване на майчиното и детско здраве 2014 – 2020* – във връзка с подписаните договори на болниците по програмата са извършени 4 проверки в отделенията с дейност по неонатология относно въвеждането на масов неонатален скриниг в МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов" АД – Велико Търново и „МБАЛ Св. Иван Рилски" ЕООД – Горна Оряховица и в създадения Здравно-консултативен център за комплексно обслужване на деца и бременни жени в МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов" АД – Велико Търново. До МЗ са изпратени 2 доклада за извършената дейност по програмата през 2018 г. и първото шестмесечие на 2019 г.;

- *Национален план за действие за осъществяване на политиката за психично здраве на Република България* – осъществена е съвместна дейност с Регионална дирекция „Социално подпомагане" – гр. Велико Търново по деинституционализация на психично болни лица;

- *План за действие за изпълнение на Националната стратегия за борба с наркотиците* – извършени са 5 проверки на метадонови програми в ЦПЗ – Велико Търново; осигурено е участие на експерти от РЗИ – Велико Търново в 2 заседания на Общинския съвет по наркотични вещества – Велико Търново;

- *Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Р България* – извършени са 4 проверки относно начина на изписване и отпускане на туберкулостатици в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман" ЕООД – Велико Търново;

- *Здравна стратегия за лица в неравностойно положение, принадлежащи към етнически малцинства и План за действие* – предоставени са: справки на общините при изготвяне на общинските им стратегии, справки на Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе" – Велико Търново;

- *Проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – компонент 1" по ОП „Развитие на човешките ресурси" 2014 – 2020 г.* – на зам.-министър Жени Начева са предоставени копия на заповеди на директора на РЗИ – Велико Търново, с които са определени двама служители от дирекция „Медицински дейности" (директор на

дирекцията и главен експерт) да мониторират обученията на медицинските специалисти и специалистите в областта на социалните услуги, предоставящи патронажна грижа и да супервизират спазването на методиката за предоставяне на патронажна грижа и стандартите за качество на услугата на територията на област Велико Търново, както и копия на длъжностните характеристики на същите служители. През отчетния период са извършени 27 проверки в 9 общини на областта.

21. Дейности свързани с детското здраве

През отчетната година са събрани, обработени и изпратени в МЗ актуални информации (12) за състоянието на детската смъртност, на база на постъпилата информация от болниците на територията на областта.

В инспекцията се поддържа актуална информация за броя на децата, ползващи детски ясли и детски кухни на територията на областта – за отчетния период са изпратени 4 справки в МЗ.

Осигурено е участие в 4 заседания на междуведомствени мултидисциплинарни екипи в случай на дете в риск; лечебните заведения са информирани относно „Споразумението за действие при деца в риск и прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертва на насилие или в риск от насилие".

Експерти от дирекция МД взеха участие в: 48 заседания (ежеседмични) на Съвета по осиновяване към РДСП – гр. Велико Търново; 4 заседания на Комисиите по закрила на детето в общините Велико Търново, Горна Оряховица и Лясковец.

През 2019 г. от дирекция МД са изпълнени и следните по-важни допълнителни дейности, възложени от МЗ и други институции: тематични проверки (10) по прилагане на разпоредбите на чл. 98, ал. 4 от ЗЗ (освобождаване от аутопсия) и изготвяне на доклад до МЗ; проверка в Държавна психиатрична болница – Церова кория относно състоянието на сградния фонд и обзавеждането, за резултатите от която е изпратена подробна информация в МЗ; проверка на обявените областни структури на „Сдружение за развитие на българското здравеопазване" и „Българска асоциация за закрила на пациентите" за установяване на съответствието им с изискванията на Закона за здравето и Наредба №8/ 2015 г. за признаване на организациите за защита правата на пациентите; представяне в МЗ на мотивирани предложения и становища, по повод на публикуваните за обществено обсъждане на интернет страницата на МЗ проекти на Закон за изменение и допълнение на ЗЗ, Закон за изменение и допълнение на ЗЛЗ и Закон за изменение и допълнение на ЗЛПХМ; предоставяне на доклади (2) в МЗ относно физически и вербални посегателства срещу медицински специалисти във Филиала за спешна медицинска помощ (ФСМП) – гр. Горна Оряховица, отделение за диализно лечение и нефрология при МОБАЛ „Д-р Ст. Черкезов" АД – Велико Търново и ЦСМП – Велико Търново, и в

СБАЛПФЗ „Д-р Трейман“ ЕООД – Велико Търново през 2019 г., и справка за вербални и физически насилия над медицинските специалисти в областта за периода януари 2017 г. – януари 2019 г.; в изпълнение на чл. 98 от ЗЛЗ на лечебните заведения за болнична помощ на територията на областта е разпоредено предоставяне в МЗ на информация с цел публикуване на интернет страницата на ведомството; участие в организирането на първите общи събрания на РК на съсловната организация на помощник-фармацевтите и РК на съсловната организация на зъботехниците във връзка с избор на органи на колегиите и на делегати за първите конгреси на двете съсловни организации; изпращане в МЗ на списък на отоплявани и/или охлаждани сгради – държавна собственост с разгъната застроена площ над 250 кв. м., използвани от администрациите на РЗИ – Велико Търново и на второстепенните разпоредители с бюджет в областта; изготвяне на обобщена информация по приложения №№6а, 6б, 6в и 10а за държавните и общински лечебни заведения за болнична помощ – търговски дружества на територията на областта; писмено запознаване на всички болници, медицински и диагностично-консултативни центрове в областта с изискванията на Решение №704 на МС от 05.10.2018 г. и извършване на проверка в интернет за установяване наличието на собствени интернет страници на лечебните заведения и публикуването на предоставяните здравни услуги и необходимите документи за това, предоставяне на информация в МЗ; изпращане в Столична РЗИ на обобщена и актуализирана информация, в електронен вид, по приложения №№6а, 6б, 6в и 10а за държавните и общинските лечебни заведения за болнична помощ – търговски дружества на територията на област Велико Търново във връзка с подготовката на втория етап от бюджетната процедура за 2020 г. и актуализираната бюджетна прогноза за периода 2020 – 2022 г.; изпращане на информация до ЛЗБП, ЦСМП и ДМСГД (със съответни приложения) относно стартиране на процедура по събиране на заявки за сключване на Рамкови споразумения за периода от 01.01.2020 г. до 31.12.2021 г. чрез Електронната система за закупуване на лекарствени продукти за нуждите на лечебните заведения на Р България и информиране на ЛЗБП относно наблюдаваните груби грешки при подаването на заявки в Електронната система; уведомяване на всички институции и организации в системата на здравеопазването в областта – възложители по смисъла на ЗОП, относно предприемане на действия по вписване в Централизираната автоматизирана информационна система „Електронни обществени поръчки“; информиране на лечебните заведения, които извършват диагностика и лечение на пациенти с онкологични заболявания относно прилагане на алтернативни методи за диагностика във връзка с проблеми при осъществяване на доставките на технециеви генератори за извършване на диагностични сцинтиграфии; информиране на МЗ за случаите, в които търговци на едро са отказали доставка на лекарствени продукти по сключени по реда на ЗОП договори в лечебните заведения от област Велико Търново; предоставяне на ръководителите на лечебни заведения на Общи препоръки за привеждане на дейността по управление на продажбите в болничните заведения в съответствие с изискванията на Наредба №18/13.12.2006 г. за регистриране и отчитане чрез фискални устройства на продажбите в

търговските обекти, изискванията към софтуерите за управлението им и изискванията към лицата, които извършват продажби чрез електронен магазин и др.

По искане на МЗ са изготвени и предоставени информации, справки и отчети относно: брой на регистрираните специализирани практики по дентална медицина и на денталните центрове, които имат разрешение да извършват лечение при прилагане на обща анестезия територията на област Велико Търново; психиатричните структури в областта; брой „здравни кабинети“ и „оптики“ на територията на областта; работните заплати по категории персонал от 8 ЛЗБП в областта; брой на новородените деца за периода от 01.01.2018 г. до 31.12.2018 г. в област Велико Търново във връзка с получаване на актуални данни за демографското състояние на нацията; прогнозен брой на правоимащите пациенти и размера на транспортните разходи за извършване на контролни прегледи през 2019 г. в областта; размера на възнагражденията на медицинските професионалисти по здравни грижи за 4-годишен период, по години (от 2015 г. до 2018 г.), във връзка с писмо на Омбудсмана на Р България; квалификационния статут на общопрактикуващите лекари на територията на област Велико Търново; дейността на диализните структури в областта (3 броя отчети); брой на починалите пациенти в ЛЗБП и пациенти, при които смъртта е установена като крайно и необратимо прекратяване на всички функции на главния мозък; степента на изпълнение на утвърдените политики и програми по бюджетни програми от компетентността на дирекция „Медицински дейности“; размера на задълженията на общинските лечебни заведения за болнична помощ от област Велико Търново към 30.09.2019 г. по искане на МЗ и др.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ”

През 2019 г. дейността на дирекция „Надзор на заразните болести” (НЗБ) беше насочена към изпълнение на следните основни мерки за постигане на заложените цели:

1. Осъществяване на ефективен епидемиологичен надзор на заразните заболявания, адекватен контрол на противоепидемичния режим на работа в лечебните заведения и контрол върху качеството и ефективността на дейностите по дезинфекция и стерилизация.

2. Опазване на общественото здраве чрез организиране на бърз отговор при възникване на епидемични ситуации, взривове и епидемии от заразни болести.

3. Опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен риск, в съответствие с Международните здравни правила.

4. Повишаване готовността на инспекцията за посрещане на грипна пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести.

5. Постигане на висок обхват при изпълнение на Имунизационния календар на Република България, засилване на взискателността от страна на РЗИ – Велико Търново по отношение на планирането и отчитането на извършените имунизации, реда и начините на тяхното провеждане. Осигуряване на надеждно функциониращa „хладилна верига”.

6. Изпълнение на дейности по програми и проекти в областта на надзора на заразните болести.

7. Осъществяване на ефективна координация на инспекцията с други регионални здравни структури, националните центрове по проблемите на общественото здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по надзора на заразните заболявания.

8. Подобряване на ефективността на действащите на регионално ниво съвети по определени здравни проблеми.

НАДЗОР НА ЗАРАЗНИТЕ БОЛЕСТИ
Заразна заболеваемост през 2019 г. в област Велико Търново

През 2019 г. са регистрирани 1 680 случая на заразни заболявания в областта (заболяемост на 100 хил. души население – 702,54 %ooo) спрямо 1 700 заразни заболявания – заболяемост 710,90%ooo за 2018 г., т.е. общата заразна заболеваемост е намаляла незначително в сравнение с предходната година – с 8,36%ooo (20 случая), като намалението е предимно при заболяванията от гастроентероколити и ентероколит, и ротавирусен гастроентерит.

Най-висока заболяемост от инфекциозни болести е регистрирана в детската възраст, като най-засегнати са децата във възрастовите групи: 1 - 4 г. и 5 - 9 г. Същите боледуват най-често от въздушно-капкови инфекции, които са водещи в структурата на заразната заболеваемост за областта, с относителен дял 65,65%. Най-висока е регистрираната заболяемост в общините Горна Оряховица, Лясковец и Велико Търново.

Чревни заразни заболявания по нозологични единици

През 2019 г. са регистрирани **475** случая на чревни заразни заболявания (заболяемост **201,52%ooo**) срещу 573 случая (заболяемост 239,62 %ooo) за 2018 г. **(Приложение 3).**

Вирусен хепатит тип А – регистрирани са **14** случая (заболяемост **5,93%ooo**) срещу 2 случая (заболеваемост 0,84%ooo) за 2018 г., като заболяванията са спорадични.

Вирусен хепатит тип Е – регистрирани са **6** случая (заболяемост **2,54 %ooo**), от които един е починал. През 2018 г. не са регистрирани случаи на хепатит Е. Заболяванията са спорадични.

Салмонелоза – регистрирани са **4** случая (заболяемост **1,69%ooo**) срещу **2** случая (заболеваемост **0,84%ooo**) за 2018 г. Регистрираните заболявания са спорадични.

Шигелоза – регистрирани са **3** случая (заболяемост **1,27%ооо**), като заболяванията са спорадични. През 2018 г. не са регистрирани случаи.

Гастроентероколити и ентероколит – регистрирани са **436** случая (заболяемост – 184,97 %ооо) срещу **463** случая (заболеваемост **–** 193,62%ооо) за 2018 г. При два от случаите е получено етиологично потвърждение.

Ротавирусен гастроентерит – регистрирани са **12** случая (заболяемост **5,09**%ооо) срещу **58** случая (заболеваемост **24,25** %ооо) за 2018 г.

За разлика от 2018 г. през отчетния период не са регистрирани случаи на ОВП (4 случая – заболеваемост 1,67 **%ооо** за 2018 г.).

Паразитни болести

Жиардиаза (ламблиоза) – регистрирани са **15 случая** (заболеваемост **6,36%ооо)** срещу 8 случая (заболеваемост 3,35%ооо) за 2018 г.

Трихоцефалоза – регистриран е 1 случай (заболяемост **0,42%ооо**) срещу **16** случая (заболяемост **6,69%ооо**) за 2018 г.

Ехинококоза – регистрирани са **2** случая (заболеваемост **0,84%ооо**) срещу 1 случай (заболяемост **0,42%ооо**) за 2018 г.

През отчетния период по-голямата част от изолираните причинители на паразитни болести са от лабораторията на РЗИ – Велико Търново, при проведените изследвания в организираните детски заведения, специализирани институции за предоставяне на социални услуги за деца и възрастни от областта.

Заболеваемост от въздушно-капкови инфекции

През 2019 г. са регистрирани общо **1 103** случая на въздушно-капкови инфекции (заболяемост – **467,95%ооо**) спрямо 1 062 случая (заболеваемост – **444,11%ооо**) за 2018 г., което представлява незначително увеличение на заболеваемостта от въздушно-капкови инфекции с **23,84 %ооо** (**41** случая).

Варицела – регистрирани са **901** случая на варицела (заболяемост – **382,25%ооо**) срещу **889** случая (заболеваемост – **371,76%ооо**) за 2018 г., като заболеваемостта в сравнение с предходната година се запазва почти същата.

Скарлатина – регистрирани са **143** случая (заболяемост **60,66%ооо**) срещу **120 случая** (заболеваемост **50,18%ооо**) за 2018 г., като само 13 от случаите са лабораторно потвърдени. Заболеваемостта от скарлатина в сравнение с предходната година е увеличена с **10,48%ооо** (**23** случая)**.**

Бактериални менингити и менингоенцефалити – регистрирани са 4 случая (заболяемост **1,69%ооо**) срещу 1 случай (заболеваемост 0,42%ооо) за 2018 г. Два от случаите са потвърдени, а другите два са вероятни. Има един случай на починал от бактериален менингит.

Морбили – регистрирании са **6 случая** (заболяемост **2,54%ооо**), два от които – възможни, един – вероятен, а три са потвърдени. През 2018 г. няма регистрирани случаи.

Епидемичен паротит – регистрирании са **2 случая** (заболяемост **0,84%ооо),** които са в категория възможен.

Туберкулоза – регистрирани са **47** случая (заболяемост **19,93%ооо**) срещу **52** случая (заболеваемост **21,75%ооо**) за 2018 г. Починали от туберкулоза са трима души.

Грип и ОРЗ – през изминалата година е осъществен надзор върху заболеваемостта от грип и ОРЗ, съгласно дадените от МЗ указания, във връзка с информационната система за сентинелен надзор на грип и ОРЗ и Европейската мрежа по надзор на заразните болести. През грипен сезон 2018/2019 г., във връзка с увеличаване на заболеваемостта от грип и ОРЗ и след решение на Областния оперативен съвет за борба с грип и ОРЗ, от 28.01.2019 г. със заповед № РД-01-14/25.01.2019 г. на директора на инспекцията беше обявена грипна епидемия на територията на област Велико Търново и разпоредени съответни профилактични и противоепидемични мерки (в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ, и в училищата).

Заболеваемост от инфекции с множествен механизъм на предаване и трансмисивни инфекции

През 2019 г. са регистрирани **84** случая (заболяемост 35,64%ооо) спрямо 65 случая (заболяемост 27,18%ооо) за 2018 г. **(Приложение 4).**

Вирусни менингити – регистрирани са **16** случая на заболели (заболяемост – 6,78%ооо), по-малко в сравнение с 2018 г. – 19 случая (заболяемост 7,95 %ооо).

Вирусен хепатит В – регистрирани са 4 случая (заболяемост 1,69%ооо) срещу 7 случая (заболеваемост 2,93%ооо) за 2018 г. Регистрираните случаи не са при лица в имунизационна възраст.

Вирусен хепатит С – регистриран е 1 случай (заболяемост – 0,42%ооо) срещу **5** случая (заболеваемост – 2,09%ооо) през 2018 г.

Вирусен хепатит тип N – регистрирани са 12 случая (заболяемост 5,09%ооо) срещу **10** случая (заболеваемост 4,18%ооо) през 2018 г.

Лаймска болест – регистрирани са **7** случая (заболяемост 2,96%ооо) срещу **12** случая (заболеваемост 5,02%ооо) за 2018 г.

Марсилска треска – регистрирани са 5 случая (заболяемост 2,12%ооо) срещу 7 случая (заболеваемост 2,93%ооо) за 2018 г. Един от регистрираните случаи е в категория потвърден.

Листериоза – регистриран е **1** случай (заболяемост 0,42 %ооо); през 2018 г. няма регистрирани случаи.

Хеморагична треска с бъбречен синдром – регистриран е **1** случай (заболяемост 0,42%ооо); през 2018 г. няма регистрирани случаи.

Сифилис – регистрирани са повече случаи в сравнение с 2018 г. – съответно 27 случая (заболяемостт 11,45 %ооо) срещу 18 случая (заболяемост – 7,53%ооо).

Сифилис, вроден и на кърмачето: регистрирани са 3 случая (заболяемост 1,27%ооо) срещу 2 случая (заболяемост 0,84%ооо) за 2018 г.

СПИН/HIV – през 2019 г. от Референтната лаборатория са съобщени 7 потвърдени случая от областта (заболяемост 2,96%ооо) срещу 3 потвърдени случая за 2018 г. (заболяемост 1,25 %ооо).

Структурата на заразната заболеваемост по механизма на предаване е следната:

	2019 г.	**2018 г.**
Чревни инфекции	**28,27%**	**33,71**
Въздушно-капкови инфекции	**65,65%**	**62,47**
Инфекции с множествен механизъм на предаване и трансмисивни инфекции	**5,00%**	**3,82**

Показатели за смъртност и леталитет:

	2019 г.	**2018 г.**
СМЪРТНОСТ (%ооо)	**2,12**	**0,84**
ЛЕТАЛИТЕТ (%)	**0,29**	**0,12**

През 2019 г. относителният дял на въздушно-капковите инфекции и на инфекциите с множествен механизъм на предаване и трансмисивни инфекции се увеличава – съответно от 62,47% на 65,65% и от 3,82% на 5,00%, за сметка на чревните инфекции, които намаляват с 5,44%. Регистрираната смъртност от заразни заболявания също е увеличена спрямо тази от предходната година.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРОТИВОЕПИДЕМИЧНИЯ КОНТРОЛ

През 2019 г. на контрол от дирекция НЗБ подлежаха **1 154 обекта,** които са като обхванати с **1 334** проверки, при план **1 191.** Издадени са **282 предписания** по различни противоепидемични проблеми. Проведен е взискателен противоепидемичния контрол – съставени са 24 акта за административни нарушения (за допуснати нарушения при имунопрофилактиката) спрямо 19 акта за 2018 г. и 13 акта за 2017 г., и са издадени 18 наказателни постановления на обща стойност 900 лева.

През отчетната година, съгласно указанието на МЗ за дейността през 2019 г., са извършени две планови тематични проверки – „Правилно планиране, прилагане и изразходване на биопродукти за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации в детска възраст в амбулаториите за първична медицинска помощ“ и „Организация на профилактиката и контрола на инфекциите, свързани с медицинско обслужване и антибиотичната политика в лечебните заведения за болнична помощ“, и едва извънредна, по разпореждане на зам.-министър Светлана Йорданова – „Дейности по ДДД, извършвани на територията на общините в област Велико Търново“. Подробни информации за резултатите от тематичните проверки са изпратен в МЗ, съгласно указаните срокове.

Във връзка с профилактиката на заразните заболявания на популационно ниво е осъществено много добро взаимодействие с регионалните и централни средства за масова информация – осъществени са: 2 пресконференции по актуални заболявания и здравни проблеми (имунопрофилактика и Имунизационен календар, туберкулоза, морбили, грип и ОРЗ, и др.); 24 ТВ и радиопредавания; 50 публикации в регионалните всекидневници (2) и 56 публикации на web-страницата на РЗИ; 11 публикации на сайтове на информационни агенции.

ПРОФИЛАКТИКА НА ВЪТРЕБОЛНИЧНИТЕ ИНФЕКЦИИ

Свързаните с медицинските дейности в лечебните заведения вътреболнични инфекции имат пряко отношение към безопасността на пациентите и персонала, а честотата им сама по себе си е показател за качеството на лечебно-профилактичните дейности. При съобщаването и отчета на случаите, представляващи инфекции, свързани с медицинското обслужване, се спазват изискванията на Наредба №21/18.07.2005 г. за реда за регистрация, съобщаване и отчет на заразните болести и на Наредба №3/08.05.2013 г. за утвърждаване на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции.

През 2019 г. са регистрирани общо **333 нозокомиални инфекции** срещу 449 за предходната 2018 г. и 347 за 2017 г. Относителният дял на регистрираните болни с ВБИ, спрямо общия брой пациенти, преминали през лечебните

заведения за болнична помощ е по-нисък в сравнение с предходните две години – **0,58%** за 2019 г. спрямо 0,90% за 2018 г. и 0,69% за 2017 г.). Броят на болните, преминали през отделенията на лечебните заведения за болнична помощ, през отчетния период, е бил **57 748** пациенти, по-голям в сравнение с 2018 г. (49 728 болни) и 2017 г. (48 946 болни).

Водещо място в структурата на ВБИ заемат инфекциите на хирургичното място – **42,94%,** инфекциите на пикочните пътища – **13,21%** и инфекциите, свързани с катетър – **10,5%,** следвани от инфекции на долните дихателни пътища с 8,4% и инфекции на окото – **6,6%.**

Най-честите причинители на регистрираните през отчетния период нозокомиални инфекции са: Стафилококус ауреус – 68 бр. инфекции, Стафилококус коагулаза негативни – 57 бр. инфекции и Ацинетобактер баумании – 54 бр. инфекции.

Микробиологичната лаборатория в МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов" АД – Велико Търново работи по система „Хонет - 5" за мониториране на циркулиращите в лечебното заведение микробни агенти (в среда, персонал и пациенти), потенциални причинители на ВБИ и тяхната антибактериална резистентност. Нивото на антибиотикотерапията в регионален мащаб е занижено в сравнение с предходната година (от 37,86% през 2018 г. на 33,87% за 2019 г.). Висок е процентът на антибиотиколечението в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман" – Велико Търново (91,92%), МБАЛ – Павликени (69,34%) и ЦКВЗ – Велико Търново (69,10%).

Сформираните комисии по лекарствена политика в стационарните заведения всяко тримесечие извършват анализ на резултатите от микробиологичния контрол и регистрираните ВБИ по отделения, нозологични единици и етиологични причинители. На заседанията са обсъдени и въведени стандартни мерки за контрол за нозокомиалните инфекции – подобряване на дезинфекционната политика на лечебните заведения, включваща стандартни процедури за дезинфекция на епидемиологично значими места, ротация на дезинфектанти, мониториране на ефективността на дезинфектантите, провеждане на правилна антибиотична и антисептична политика, управление на болничните отпадъци.

В рамките на текущите проверки в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ е извършен насочен контрол по спазване на изискванията на Закона за управление на отпадъците, Наредба №2/23.07.2014 г. на МОСВ и МЗ за класификация на отпадъците и Наредба №1/09.02.2015 г. на МОСВ и МЗ за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравни заведения.

Лечебните заведения за болнична помощ на територията на областта нямат собствени съоръжения за обезвреждане на опасни болнични отпадъци. Всички имат договори с лицензирани фирми, извършващи транспортиране на отпадъците. През 2019 г. са издадени 11 становища за класификация на опасните отпадъци на новооткрити лечебни заведения за извънболнична помощ.

В изпълнение на писмо на главния държавен здравен инспектор (изх. № 04-09-257/21.02.2019 г.), до всички стоматолози на територията на област Велико Търново са изготвени предписания, относно осигуряване на амалгамни сепаратори в лечебните заведения, в които се използва дентална амалгама, премахват се пломби от дентална амалгама или се премахват зъби, съдържащи такива пломби.

ДЕЙНОСТ ПО КОНТРОЛА ВЪРХУ ДЕЗИНФЕКЦИИТЕ, ДЕЗИНСЕКЦИИТЕ, ДЕРАТИЗАЦИИТЕ И СТЕРИЛИЗАЦИИТЕ

Контролът върху дезинфекциите се осъществява по време на плановите проверки в лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ, при които детайлно се изясняват вида на прилаганите биоциди, начина на приготвянето и спазването на указанията на фирмата-производител и персоналната отговорност за приготвянето и прилагането им. Констатациите от проверките са обективизирани с микробиологичен или химичен контрол.

През 2019 г. е извършен контрол върху режима на стерилизационната апаратура, като са проверени **144** автоклава, **5** автоматични стерилизационни уредби и **2** газови стерилизатора. Постигнат е 100% обхват с контролни проверки (151) на подлежащите **151** брой стерилизационна техника. В централните стерилизационни на болниците и в лечебни заведения за извънболнична помощ се проведоха **72** биологични теста В централните стерилизационни на болниците и в лечебни заведения за извънболнична помощ са проведени 87 биологични теста. Микробиологичният контрол на дезинфекционния и стерилизационния режим в лечебните заведения е осъществяван редовно – извършени са общо **2 535** микробиологични изследвания, от които с неудовлетворителен резултат са 3 изследвания.

През отчетния период не е постъпвало заявление за участие в курс за придобиване на квалификация за изпълнител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации (със Заповед № РД-01-70/02.03.2018 г. на министъра на здравеопазването РЗИ – Велико Търново е определена за провеждане на обучение за придобиване на квалификация за изпълнител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации). Извършени са 4 проверки по спазване на изискванията на Наредба №1/05.01.2018 г. за условията и реда за извършване на дезинфекции, дезинсекции и дератизации.

През активния сезон на годината е проведен скрининг за наличие на анофелийни комари в регистрираните биотопи в региона. Осъществен е мониторинг на 33 комарни биотопи чрез видово определяне на комарни ларви. Извършена е идентификация на нови природни огнища чрез видово определяне на донесени от граждани и лечебни заведения 335 бр. кърлежи.

Издадени са предписания до кметовете на всички общини (10) в областта за извършване на дезакаризация на паркове, зони за отдих, детски и учебни заведения, и за дезинсекционна обработка срещу комари. Извършени са 10

проверки за ефективността на дезакаризационните обработки в общините на областта, резултатите от които показват, че извършените обработки са ефективни.

ДЕЙНОСТ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ВИСОК ИМУНИЗАЦИОНЕН ОБХВАТ

Запазването и подобряването на показателите по **имунопрофилактиката** на територията на област Велико Търново беше една от приоритетните задачи и през изминалата 2019 г. Активно продължи дейността по ежемесечното съобщаване на пълни и точни данни за всяко новородено дете от двете родилни отделения на територията на областта и на избрания от родителите общопрактикуващ лекар.

На база на тримесечните отчети на общопрактикуващите лекари и шестмесечните отчети, обобщени от дирекция НЗБ, за извършените задължителни имунизации и реимунизации във Великотърновска област, е изготвена информация за имунизационния обхват на подлежащия контингент. И през 2019 г. продължи дейността за активното им издирване и насочване към имунизационния кабинет или към ОПЛ по местоживеене, с оглед извършване на задължителни имунизации и реимунизации и медицинско обслужване.

За поредна година обхватът с **имунизации и реимунизации** се задържа на сравнително **високо ниво**, като в сравнение с 2018 г. леко се увеличава – от 97,94% на 98,43% за имунизациите и от 93,83% на 94,57% – за реимунизациите**.** Високият имунизационен обхват и ниската заболеваемост от ваксинопредотвратими заболявания са резултат от съвместните усилия на РЗИ – Велико Търново и общопрактикуващите лекари. Осъществен е взискателен здравен контрол в практиките за ПМП – извършени са 249 проверки, издадени са 38 предписания за провеждане на задължителни хигиенни и противоепидемични мерки и са съставени 24 за допуснати нарушения при имунопрофилактиката (19 акта за 2018 г.); активно са издирени и обхванати деца без личен лекар; осъществени са медийни прояви за запознаване на населението с ваксинопредотвратимите заболявания и ролята на имунизациите в профилактиката им.

През отчетния период, чрез създадената система за отчитане и раздаване на биопродуктите, не беше допуснат преразход на същите. Ваксините се предоставяха при стриктно спазване на всички изисквания за транспортирането и съхранението им. С най-голяма прецизност се следеше прилагането на ваксините от ОПЛ, като постоянно се сравняваха данните от програмата за управление на биопродукти и данните от отчетите и планираните заявки. По време на текущия здравен контрол и при проведената тематична проверка „Правилно планиране, прилагане и изразходване на биопродукти за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации в детска възраст в амбулаториите за

първична медицинска помощ“ е установено, че се осъществява ежедневен мониторинг на хладилниците за съхранение на ваксини, като не са констатирани неизправни хладилни съоръжения и ваксини с изтекъл срок на годност.

През 2019 г. са регистрирани следните **случаи на имунопрофилактирани заболявания**:

- **от туберкулоза** –заболели са 47 лица (заболеваемост 19,93‰ооо), с редовни имунизации, предимно хора, живеещи при лоши битови условия, социално слаби и от малцинствен произход. На контактните (90 лица) е извършена профилактика с „Ремицид” („Изонид”), съгласно изискванията на МЗ.
- **от морбили, паротит и рубеола –** регистриран е взрив от морбили на територията на областта – 5 случаи на морбили, от които 3 лабораторно потвърдени. Епидемиологична връзка беше установена при два от потвърдените случаи. Благодарение на своевременно разпоредените (на ОПЛ и лечебни заведения) и предприетите от РЗИ – Велико Търново противоепидемични мерки (издаване на предписания и осъществяване на контрол в лечебни заведения), и постигнатия висок имунизационен обхват с комбинираната ваксина против морбили, паротит и рубеола, възникналият взрив беше ограничен и не беше допуснато разпространение на заболяването на територията на областта.

През отчетния период в област Велико Търново няма регистрирани случаи на болни от коклюш, епидемичен паротит и рубеола, тетанус, както и от останалите имунопрофилактирани заболявания.

Имунизационният кабинет в РЗИ – Велико Търново продължи да обслужва лица без общопрактикуващи лекари, подлежащи на задължителни имунизации и реимунизации, както и граждани за извършване на препоръчителни имунизации. През 2019 г. в кабинета са извършени 2 реимунизации срещу тетанус – дифтерия и са издадени **27 свидетелства за имунизационно състояние** на лица, заминаващи за чужбина.

През изминалата 2019 г. са проведени 4 заседания на Областната специализирана комисия за освобождаване от имунизации, като от задължителни имунизации (ре), за различен срок от време, са отложени общо 31 деца.

ДЕЙНОСТИ ПО МИКРОБИОЛОГИЯ, ВИРУСОЛОГИЯ И МЕДИЦИНСКА ПАРАЗИТОЛОГИЯ

Лаборатории „Микробиология”, „Вирусология” и „Паразитология” в структурата на дирекция НЗБ извършиха изследвания за обективизиране на противоепидемичния контрол, профилактични изследвания, както и такива по епидемиологични показания и по желание на граждани.

През 2019 г. в лаборатория **„Микробиология”** са постъпили **3 736 бр.** материали и са извършени **10 463** микробиологични изследвания на клинични материали, от които **8 894** – по профилактични и епидемични показания и **1 569** – по искане на пациенти. Изработени са 7 263 изследвания за контрол на дезинфекциите и стерилизациите в лечебните заведения (за стерилност, работна и болнична среда). Успоредно с профилактичната дейност, в лабораторията

са извършени и платени услуги. В лабораторията по ООИ са взети 100 проби води от водоизточници, които са изследвани за холера и НАГ вибриони.

Проведени са два цикъла (през май и ноември) външен лабораторен контрол: микробиологична идентификация и антимикробна чувствителност; идентификация и серотипизиране на бактериални чревни патогени – областно ниво. Лабораторията показа отлични резултати и на двата контролни цикъла, за което получи съответни сертификати.

В лаборатория **„Вирусология”** са извършени **2 836** изследвания. По Компонент 3 на „Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ” 2017 г. – 2020 г. за HIV са изследвани **630 лица** (287 жени и 343 мъже), на възраст от 16 до 74 години, разпределени, както следва: 375 души – в КАБКИС и 255 – в рамките на национални и регионални кампании. В КАБКИС са извършени и следните изследвания за: сифилис – 30**;** хепатит В – 192**;** хепатит С – 193. На клиентите на КАБКИС са раздадени безплатно 2 440 презерватива, 267 промотивни материали (листовки, брошури, картички), 12 лубриканта. Дейността на КАБКИС е популяризирана чрез публикуване на ежемесечна информация на интернет страницата на РЗИ – Велико Търново и на реклама на кабинета в един от областните всекидневници (32 публикации), чрез излъчване на рекламата на кабинета по електронни медии (радио – 96 излъчвания и кабелна телевизия – 2 160 излъчвания).

Проведен е външен лабораторен контрол, цикъл „Вирусология”, през месеците май и октомври, в резултат на което са получени сертификати за: HIV; Маркери за вирусен хепатит тип В – HBsAg; Маркери за вирусен хепатит тип С – anti – HCV; Серологично изследване за Хламидия трахоматис IgG. Успешно приключен е и външният лабораторен контрол за серологична диагностика на Сифилис.

В лаборатория **„Паразитология”** са постъпили за изследване **11 294** проби и са направени **16 349** анализа (морфологични **– 1 633** и имунологични – 16) спрямо 10 751 проби (15 579 анализа) за 2018 г. Серологичната диагностика на паразитозите е основно на токсоплазмоза, като се работи реакция ELISA IgM и IgG и ехинококоза ELISA IgG.

Лабораторната диагностика е оценена като много добра при проведения външен контрол от НЦЗПБ в двата контролни цикъла, през м. април и м. ноември. Звеното притежава всички необходими сертификати за качество.

Контролът по противоепидемичната паразитологична дейност се осъществява от инспектори в дирекция „Надзор на заразните болести”. От планираните 20 обекта (детски заведения) са взети 200 бр. проби от външна среда, като положителни находки не са открити. Работата на лаборатория Паразитология” през изминалата 2019 г. беше насочена основно към профилактиката на паразитозите в детските заведения. Откритите при тези изследвания опаразитени деца се проследяват и лекуват от ОПЛ. Осъществена е профилактаки и контрол на местните паразитози.

Основната дейност на лаборатория „Паразитология” е свързана с профилактиката и контрола на местните паразитози – ехинококоза, трихинелоза, аскаридоза и трихоцефалоза, контактни паразитози - ентеробиоза и ламблиоза (с изследвания за ентеробиоза и ламблиоза са обхванти децата в 111 организирани детски заведения (ДГ и ДЯ) и 10 дома за стари хора на територията на областта, при които са открити общо 298 положителни проби за ентеробиоза, 13 – за ламблиоза и 26 – за бластоцистоза). Във връзка с профилактиката на внасяните паразитози (малария), по разпореждане на главния държавен здравен инспектор беше изготвен план – график с мерки за недопускане възникването на местни случаи на малария. Актуализирана е информацията на интернет страницата на инспекцията относно Класификацията на риска от малария и вид на превантивните мерки по СЗО 2015. Проведена е здравно-образователна дейност, насочена към населението, по отношение на профилактиката на трихинелозата и маларията.

През отчетния период са реализирани всички планирани дейности по националните програми, по които работи дирекция НЗБ (Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ 2017 г. – 2020 г.; Националния план на Република България за готовност за грипна пандемия; Национална програма за контрол и лечение на ротавирусните гастроентерити в България 2017 г. – 2021 г.; Национална програма за първична профилактика на рака на маточната шийка в РБългария 2017 г. – 2020 г.; Национална програма за превенция и контрол на туберкулозата в Република България 2017 г. – 2020 г.; Национална програма за елиминация на морбили и рубеола 2019 – 2022 г. и „Национална програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип. Профилактика на грипа“). Осъществени са: обучение на медицински персонал по консултиране и изследване за ХИВ с бързи тестове на пациенти в рискови отделения, „Клиники на открито“ във Велико Търново за безплатно изследване и консултиране за ХИВ, лятна АНТИСПИН кампания в три общински града на територията на областта, работна среща с НПО и здравните медиатори от общините за повишаване на информираността им относно значимостта на морбили, ротавирусните гастроентерити, рака на маточната шийка с насоченост към спецификата при протичането на заболяванията, рисковете при боледуване и други важни въпроси за ваксинопредотвратимите заболявания, активен контрол на специфичната химиопрофилактика на туберкулозата на всички подлежащи контактни лица и на деца с хиперергичен кожен туберкулинов тест на Манту, медийни изяви, и др.

През 2019 г. са изпълнени и много други допълнителни задачи, възложени от МЗ: изпълнение на разпоредените мерки за недопускане на вътреболнично разпространение на морбили и предотвратяване на нови случаи на заболяването, за незабавно обхващане на откритите неимунизирани лица и лица с непълен имунизационен статус с една доза комбинирана ваксина срещу морбили, паротит и рубеола, за предприемане на мерки за лабораторно доказване на протективен имунитет на медицинския персонал, обслужващ заболели от морбили и др.; планиране на дейности за предотвратяване на риска от внос на морбили със сезонни работници, съвместно с Дирекция „Бюро по

труда“ – Велико Търново; провеждане на анкетно проучване за нагласите на населението спрямо провеждането на имунизации, с което бяха обхванати 720 души от област Велико Търново, разпределени по пол в три възрастови групи; планиране на профилактичните имунизации и реимунизации, и заявяване на необходимите биопродукти, разпределени по тримесечия през 2020 г. за област Велико Търново; предоставяне на министъра на здравеопазването на информация относно планирането, прилагането и изразходването на биопродуктите за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации на подлежащите лица на обслужваната територия, както и реда и начина на отчитане на количествата налична и приложена ваксина; изготвяне на информация до ОПЛ, относно приложението на многодозов флакон ППД Туберкулин; предоставяне на становище и предложение на РЗИ – Велико Търново за извършване на периодичен мониторинг на микробиологичната чистота на готовото пране, съгласно Приложение към чл. 34, ал. 1 от наредбата във връзка с уеднаквяване на практиките във всички регионални здравни инспекции по прилагането на чл. 31, ал. 1 на Наредба №12/16.11.2018 г. за здравните изисквания към обществените перални; изготвяне на информация за планираните и предприети от РЗИ – Велико Търново профилактични, противоепидемични и противоепизоотични мерки за намаляване на числеността на векторите в населените места на област Велико Търново; изпълнение на възложените от МЗ дейности във връзка с регистрираните случаи на африканска чума по свинете в страната и областта; информиране на общопрактикуващите лекари, лечебните заведения за болнична и извънболнична помощ и ЦСМП за актуалната епидемична обстановка по отношение на Западнонилската треска (ЗНТ) в диференциално-диагностичен план и др.; предоставяне на информация в МЗ относно наличните в РЗИ – Велико Търново хладилни съоръжения за съхранение на биопродукти за задължителни и препоръчителни имунизации, както и за поддържането им; предприемане на мерки за предотвратяване възникването на случаи и епидемични взривове от трихинелоза; изпълнение на указанията, дадени в Методическо указание за борба с грипа и ОРЗ, утвърдено със заповед № РД-01-260/11.09.2019 г. на министъра на здравеопазването, Националния план на Република България за готовност за грипна пандемия и предстоящия грипен сезон 2019/2020 г.; информиране на ОПЛ на територията на областта относно възможността за прилагане на профилактични грипни ваксини, публикуване на интернет страницата на на инспекцията на актуална информация за значимостта на заболяването и възможностите за профилактика чрез имунизация с цел повишаване на информираността на населението във връзка с Националната програма за подобряване на ваксинопрофилактиката на сезонния грип 2019 – 2020 г.; представяне в МЗ на становище със съответни предложения по Проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба №15 от 12.05.2005 г. за имунизациите в Република България; по искане на главния държавен здравен инспектор предоставяне на информация относно осъществения противоепидемичен контрол в отделението по трансфузионна хематология към МОБАЛ „Д-р Стефан Черкезов“ АД, гр. Велико Търново (проверки, предписания, контрол на дезинфекциите и стерилизацията) и изпълнението на изискванията

на Наредба №21/18.07.2005 г. за реда за регистрация, съобщаване и отчет на заразните болести и Наредба №43/25.11.1995 г. за профилактика и контрол на вирусните хепатити в Република България; изготвяне отчет за цялостната дейност по профилактиката и надзора на маларията и други внасяни паразитози, която е представена на НЦЗПБ и други.

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ”

През отчетната 2019 г. от дирекция „Обществено здраве” (ОЗ), в структурата на която са обособени два отдела – „Държавен здравен контрол“ и „Профилактика на болестите и промоция на здравето“, са осъществени дейности по следните мерки:

1. Провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда.

2. Извършване на независима, компетентна и прозрачна инспекционна дейност при спазване на утвърдени стандартни оперативни процедури, ръководства или указания.

3. Провеждане на системен, в съответствие със законодателството и препоръките на ЕС мониторинг и оценка на факторите на жизнената среда, с оглед предотвратяване на възможните рискове за здравето на населението.

4. Изпълнение на дейностите по национални и регионални програми, и политики за ограничаване на заболеваемостта и смъртността от социално-значими заболявания, свързани с влиянието на поведенческите фактори на риска (тютюнопушене, нездравословно хранене, злоупотреба с алкохол, ниска двигателна активност и др.) и факторите в околната среда върху здравето на населението в областта.

5. Анализиране на демографските показатели и оценка на здравното състояние на населението, на факторите на риска в жизнената среда и в начина на живот на регионално ниво, с оглед разработване и реализиране на регионални профилактични и промотивни дейности.

6. Разширяване на инициативите за промоция на здраве и повишаване на информираността на населението за основните предпоставки за здравословен начин на живот. Системно и целенасочено ангажиране на местните органи на изпълнителната власт, неправителствените организации и обществеността в реализирането на дейности по профилактика на болестите и промоция на здравето.

7. Провеждане на системни дейности за подготовката и повишаването на квалификацията на служителите относно прилагане на нормативната уредба, свързана със здравния контрол, профилактиката на болестите и промоция на здравето.

8. Предоставяне на своевременна и достоверна информация на обществеността за резултатите от провеждания държавен здравен контрол и дейностите по профилактика на болестите и промоция на здравето.

9. Осъществяване на ефективна координация и взаимодействие с другите регионални структури на държавната власт, с националните центрове по проблемите на обществуеното здраве, неправителствени организации и МЗ при изпълнение на дейностите по държавния здравен контрол, профилактика на болестите и промоция на здравето.

10. Подобряване на ефективността на действащите на регионално ниво съвети по определени здравни проблеми.

ДЕЙНОСТ НА ОТДЕЛ „ДЪРЖАВЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ”

ДЕЙНОСТ ПО ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

Дейността по предварителния здравен контрол се осъществява от служителите в отдел ДЗК, които са членове на постоянния състав на Експертния съвет (ЕС) по здравно-техническа експертиза в РЗИ – Велико Търново. Във връзка с изискването на ЗУТ за участие на представители на РЗИ в Експертните съвети по устройство на територията (ЕСУТ) към общините, са определени служители от отдел ДЗК, които съобразно своята компетентност да бъдат членове на тези съвети.

През 2019 г. са осъществени: **23 заседания** на **ЕСУТ** към общините и областта (45 през 2018 г.), на които са разгледани общо **157 проектни документации** (313 за 2018 г.). Осъществено е участие на служители в **7** Експертни съвети (ЕС) на други ведомства: в 2 заседания на експертния екологичен съвет към РИОСВ и в 5 заседания на Комисията за промяна предназначението на земеделски земи за неземеделски нужди към Областна дирекция „Земеделие” (разгледани общо 21 проектни документации).

Проведени са **34 заседания** на **Експертния съвет по здравно-техническа експертиза** в инспекцията (38 заседания през 2018 г.), на които са разгледани **138 проектни документации,** спрямо 101 проектни документации през 2018 г., като всички разгледани документации са съгласувани. Изготвени са **общо 47 становища**, свързани с процедурите по преценка необходимостта от изготвяне на екологична оценка или оценка на въздействието върху

околната среда (на 45 документации) и консултации по качеството на доклади по ЕО и ОВОС (на 2 документации) – **Приложение 5**.

През 2019 г. няма издадени становища за въвеждане на обекти в експлоатация**,** както и през предходните три години, а служители от отдела са участвали в **37 държавни приемателни комисии** (20 участия в ДПК за 2018 г.).

Извършени са **264 проверки** (181 проверки за 2018 г.) във връзка с регистрация на обекти по ЗЗ и са издадени 7 предписания (2 за 2018 г.).

Броят на вписаните обекти с обществено предназначение в публичния регистър за 2019 г. е по-голям в сравнение с предходната година – 153 за 2019 г. срещу 107 през 2018 г. Издадено е 1 хигиенно заключение за дрогерия, спрямо 5 за 2018 г.

СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

През отчетния период **контролната дейност в обектите с обществено предназначение** беше съобразена с указанията на МЗ за провеждане на ефективен здравен контрол по прилагане на законодателството на ЕС и на националното законодателство за обекти с обществено предназначение, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека и за фактори на жизнената среда. В началото на отчетния период броят на контролираните обекти от отдел ДЗК е **2873.** След осъщественото движение през годината (откриване на нови и закриване на съществуващи обекти), броят на контролираните от отдела обекти **в края на 2019 г. нараства на 3161.**

През 2019 г. от отдел ДЗК са извършени **4 263** проверки в обекти с обществено предназначение, при **план 3 904** и **2 991 проверки** във връзка с контрола върху продукти и стоки, и дейности със значение за здравето**.**

Средната кратност на проверките в един обект е 1,35 при план –1,36.

Издадени са **209 предписания**, срещу 257 за 2018 година; съставени са **11** акта, спрямо 6 за 2018 г. Издадените **наказателни постановления** са повече в сравнение с 2018 г. – съответно 10 срещу 4, като средната стойност на едно постановление също е по-голяма – съответно 1 155 лв. срещу 87,50 лв.

Броят на издадените по предложение на служители в отдела **заповеди за спиране експлоатацията на обекти или части от тях, на дейности и на реализацията на продукти и стоки е 27** (11 за временно спиране на обекти), по-малък в сравнение с 2018 г. – 37.

От инспекторите в отдела са извършени 7 **планови** и 2 **извънпланови** тематични проверки; издадени са **35 предписания** и са съставени **8 акта** за констатиране на административни нарушения **(Приложение 6)**.

СИСТЕМАТИЧЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ НА ОБЕКТИ С ОБЩЕСТВЕНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ, СТОКИ, ДЕЙНОСТИ СЪС ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЗДРАВЕТО НА ЧОВЕКА И ФАКТОРИ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА

1. Контрол и мониторинг на води

1.1. Питейни води

Контролът върху обектите за питейно-битово водоснабдяване през 2019 г. е осъществен, съгласно дадените указания от МЗ за планиране на дейността, като са взети предвид и някои специфични регионални проблеми.

Актуализирани, съвместно с „ВиК Йовковци", община Стражица и ръководствата на 8 фирми, експлоатиращи ведомствени водоснабдителни системи, и съгласувани са 10 мониторингови програми. По график са извършени съвместни проверки с водоснабдителните организации на всички централни и ведомствени водоизточници, и водоснабдителни съоръжения относно качеството на обеззаразяване на водата, състоянието на санитарно-охранителните зони и поддържането на съоръженията.

В края на всяко тримесечие са извършени проверки за изпълнение на графиците за собствен мониторинг на питейните води на „ВиК Йовковци" ООД.

В област Велико Търново за централно питейно-битово водоснабдяване се използват **253 водоизточника**, от които най-важно значение има язовир „Йовковци". Мониторингът на питейните води е осъществен, съгласно изискванията на Наредба №9 за качеството на водата (Обн., ДВ, бр. 30/2001 г.), предназначена за питейно-битови цели и съгласуваните мониторингови програми с водоснабдителните организации. Пробовземането е извършено от инспекторите в отдела, в съответствие с утвърдените от директора на РЗИ графици за пробонабиране по райони (по лъчове по населени места).

Контролът върху изпълнението на плановите показатели по мониторинга на водите за питейно-битови цели се осъществява посредством програмен продукт за обработка на протоколите от изследването на води.

През 2019 г. е проведен мониторинг на **питейно-битови води от водопроводната мрежа на населените места** от **378 пункта**. От тях са взети 199 проби за изследване на показателите от група А, от които 154 или 77,39% отговарят на Наредба №9/2001 г. и 18 проби за изследване на показателите от група Б, от които 13 (72,22 %) са без отклонения по изследваните показатели.

Извършени са **2 669 изследвания по химични и органолептични показатели**, от които 2 624 или **98,31% отговарят на изискванията на Наредба №9 (приложение 7)**. Относителният дял на неотговарящите изследвания е 1,69%, по-нисък в сравнение с 2018 г. (2,34%) и 2017 г. (2,05%) и почти еднакъв с този за 2016 г. (1,63%) и 2015 г. (1,57%). Установените отклонения по показатели с безусловно здравно значение са предимно за съдържание на нитрати.

Отклонения по показатели с индикаторно значение са установени в **4 населени места,** както следва: желязо (с. Българско Сливово), калций (с. Каранци) и мътност (с. Коевци и с.Чакали).

Броят на изследванията на водата от водопроводната мрежа на населените места по **микробиологични показатели**, извършени по държавния здравен контрол през 2019 г. е **683,** от които **661** или **96,78% отговарят на Наредба №9**. От това следва, че нестандартността на водата за питейно-битови нужди през отчетната година е 3,22% и е под границите на препоръчителната стойност на СЗО – до 5%, като показателят в сравнение с предходните 5 години варира от 1,75% за 2016 г. до 6,62% за 2014 г.). Отклонения по показателя с индикаторно значение коли форми са установени във водата от водопроводната мрежа на 8 населени места (Вълчовци, Христовци, Попрусевци, Райковци, Чукани, Чакали, Теменуга и Елена). Отклонения по показателя с безусловно значение Ешерихия коли е установено в пробите от 6 населени места (Попрусевци, Райковци, Чукани, Чакали, Теменуга и Елена). Взетите контролни водни проби са стандартни по микробиологични показатели.

През отчетната година е проведен учестен контрол върху населените места с режимно водоподаване, за което в РЗИ постъпва два пъти месечно информация от ВиК „Йовковци" ООД – Велико Търново.

Осъществен е контрол и на водата от водопроводната мрежа на **6 от 9-те ведомствени водоснабдителни системи за питейно-битови цели** в областта, включващи **13 водоизточника**, с изключение на „Домат" АД и „Болкан Фроузен Фуудс" ООД, с. Джулюница, община Лясковец поради нефункциониране на предприятията и на „Зорница Кесарево" ООД, с. Кесарево, община Стражица, поради временно водоснабдяване на предприятието от зона Йовковци. От извършените 197 изследвания по химични и органолептични показатели, 192 от тях или 97,46% отговарят на изискванията на Наредба №9, а по микробиологични показатели – всичките 32 изследвания.

През отчетния период са изследвани 15 броя проби води от **местни обществени водоизточници** по химични и органолептични показатели – общо 131 изследвания, от които 127 или 96,95% отговарят на изискванията на Санитарно-технически норми и правила за водоснабдяване на населените места и промишлеността с питейна вода (ДВ бр. 41/1970 г.). Изследванията по микробиологични показатели са 15, от които 8 или 53,33% отговарят на изискванията. Установените отклонения са съответно по показатели нитрати и коли титър.

Изследвани са **29 проби води** по микробиологични показатели от 5 минерални водоизточника (в с. Овча могила, с. Обединение, гр. Полски Тръмбеш, гр. Свищов и с. Вонеща вода). От извършените 203 изследвания по микробиологични показатели 175 или 86,21% отговарят на изискванията на Наредба №14 на МЗ за курортните ресурси, курортните местности и курортите. Несъответствия са установени по следните показатели: общ брой мезофилни аеробни микроорганизми при 22^0C и 37^0C, Pseudomonas aeruginosa и коли форми.

Съдържанието на нитрати в питейните води е един от приоритетните регионални проблеми, към който е насочена дейността на инспекцията, тъй като над 1/3 от жителите на област Велико Търново консумират вода от подземни водоизточници.

В началото на 2019 г. чрез писма до кметовете и общопрактикуващите лекари в 13-те селища, получаващи питейна вода с наднормено съдържание на нитрати, населението беше информирано за здравния риск от консумацията на питейна вода с отклонения по показателя нитрати през 2018 г. На мониторинг подлежаха и 28 селища, получаващи питейна вода от водоизточници, застрашени от замърсяване – със съдържание на нитрати над 35 мг/л.

Обобщената информация за резултатите от проведения през 2018 г. мониторинг относно съдържанието на **нитрати в питейните води** – показател с безусловно здравно значение, по който са установени трайни отклонения в питейните води на населени места от Великотърновска област беше изпратена на водоснабдителните фирми за сведение и за предприемане на мерки за отстраняване на несъответствията с нормативните изисквания и решаване на проблемите, свързани с качеството на питейните води.

Анализът на данните от мониторинга на питейните води в края на 2019 г. показва следното:

- Системни и трайни отклонения по показател нитрати (над 50 мг/л) са установени в питейната вода на 15 селища от областта, водоснабдявани от 15 малки зони на водоснабдяване, преобладаващата част от които (12 броя) са категория 1 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 10 до 100 м^3/24 часа (П. Сеновец, Иванча, Никюп, Алеково, Лозен, Виноград, Каранци, Деляновци, Червена, Г. Студена, Орловец и Камен), а 3 броя са категория 2 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 100 до 400 м^3/24 часа (Овча могила, Ореш и Козловец). Замърсена с нитрати вода пият 3,94% (9 278 души) от жителите на областта. Спрямо предходните 6 години относителният дял на населението от областта, консумиращо замърсена с нитрати вода се увеличава (2018 г. – 3,25%, 2017 г. – 3,37%, 2016 г.– 3,75%, 2015 г. – 3,3%, 2014 г. – 4% и 2013 г. – 4,0%). Населението на нито едно селище от областта не пие вода със средногодишно съдържание на нитрати над 100 мг/л.

- Застрашени от замърсяване с нитрати (между 35 и 50 мг/л) са питейните води в 24 селища, с население 10 060 души (4,27% от населението на областта – спрямо 6% през 2018 г. и 5,27% през 2017 г.), които се снабдяват с питейна вода от 19 малки зони на водоснабдяване; 16 броя от зоните са категория 1 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 10 до 100 м^3/24 часа за 17 населени места (Стрелец, Г. Липница, Патреш, Бутово, Д. Липница, Обединение, Вързулица, Ст. Стамболово, Страхилово, Н. Върбовка, Николаево, Асеново, Александрово, Коевци, Х. Димитрово, Паисий и Совата) и 3 броя са категория 2 – в тях се добива и разпределя вода с актуален обем от 100 до 400 м^3/24 часа за 7 населени места (Сломер, Батак, Недан, Г. Сеновец, Г. Г. Тръмбеш, Ц. Извор и Сушица).

През 2019 г. във връзка с контрола по качеството на питейните води в областта са предприети следните административно-наказателни мерки:

- издадени са **13** предписания, от които: 11 бр. до управителя на „ВиК Йовковци“ ООД – за извършване на ремонтни дейности на водоснабдителните съоръжения в Килифарево, Вонеща вода, Овча могила, Царевец и Вардим (8 предписания), за провеждане на необходимите мероприятия за осигуряване качества на питейната вода за селата Чакали и Чукани, отговаряща по микробиологични показатели на Наредба №9/2001 г. (2) и за предприемане на мерки за недопускане на консумация на питейна вода, неотговаряща на изискванията за безопасност и качество, вследствие евентуално замърсяване от извършено загробване на животни в област Велико Търново (1); 2 бр. до директора на „БДЖ - ПП“ ЕООД, град Горна Оряховица за извършване на ремонтни дейности по водоснабдителни съоръжения.

По данни на ВиК дружествата в област Велико Търново и съгласно предоставените справки през отчетната година, графиците за собствен мониторинг са изпълнени, в съответствие със съгласуваните от РЗИ – Велико Търново мониторингови програми.

През отчетния периода са изготвени тримесечни доклади за изпълнение на мониторинга на питейните води в област Велико Търново, които са публикувани на интернет страницата на инспекцията.

1.2. Повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване

Мониторингът на повърхностните води от язовир „Йовковци” се осъществява, съгласно Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване на Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР) за 2019 г. Програмата е изготвена и се реализира в изпълнение на задълженията на компетентните органи, определени в Наредба №12 на МОСВ, МЗ и МРРБ от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване (обн., ДВ бр. 63/2002 г.).

През отчетния период от РЗИ – Велико Търново са взети 15 проби от утвърдените 5 пункта за пробовземане от язовирното езеро, които са изследвани в акредитираната лаборатория на инспекцията по микробиологични показатели, съгласно определения в Програмата на БДДР график. Всички извършени изследвания по микробиологични показатели **отговарят** на препоръчителните стойности на категория А2 на Наредба №12/2002 г.

2. Води за къпане

2.1. Открити водни площи

Във връзка с летния сезон на 2019 г. до всички общини е изпратено напомнително писмо за определяне на нови зони за къпане и своевременно информиране на РЗИ при наличието на такива, съгласно изискванията на Наредба №5 за

управление качеството на водите за къпане от 2008 г. От получената обратна информация е установено, че в нито една от 10-те общини на областта няма утвърдени зони за къпане. За всички водни площи, за които не са изпълнени изискванията на Наредбата за водно-спасителната дейност и обезопасяването на водните площи, са издадени заповеди от кметовете на съответните общини за изрична забрана на къпането в тях, копия от които са представени в РЗИ – Велико Търново.

По преценка на инспекцията бяха взети еднократно през сезона за къпане общо 8 проби от речните води на традиционно използвани от населението зони за къпане в община Велико Търново (7 места по поречието на реките Янтра, Росица и Веселина) и община Свищов (по поречието на р. Дунав). От анализираните проби, 3 отговарят по микробиологични показатели на изискванията към качеството на водите за къпане.

2.2. Плувни басейни

И през 2019 г. продължи да се осъществява системен и взискателен контрол върху функциониращите **57** открити и **20** закрити плувни басейна на територията на областта.

Преди началото на сезона за къпане бяха проверени всички открити басейни и взети проби от водата за микробиологичен и химичен анализ. Освен това обектите, намиращи се на територията на община Велико Търново, бяха проверени и от комисия, включваща представители на общината, РПУ, БЧК и РЗИ. Контролът върху качествата на водите в закритите плувни басейни се осъществяваше целогодишно.

През отчетния период са извършени общо **960** изследвания по микробиологични показатели, от които **само 17** са с отклонения или **943 (98,23%)** отговарят на изискванията на Инструкция №34. По химични показатели са извършени **1 667** изследвания, от които **1 611 (96,64%)** са стандартни.

През годината във връзка с контрола по качеството на водите от плувните басейни в областта са извършени общо **210 проверки**, издадени са **60 предписания** и **11 заповеди**, с които **временно е спряна експлоатацията** на обекти до отстраняване на пропуски, установени в хода на систематичния здравен контрол.

3. Контрол върху бутилирани води

На територията на област Велико Търново функционира само един обект за производство на бутилирана трапезна вода. Същият е обхванат с **4 проверки** и пробонабиране в хода на систематичния здравен контрол.

През отчетния период всички извършени **168 изследвания по микробиологични показатели** отговарят на Наредбата за изискванията към бутилираните натурални минерални, изворни и трапезни води, предназначени за питейни нужди. По **химични показатели** са извършени **468 изследвания,** които са стандартни. Във връзка с контрола

на бутилираните води са извършени и 22 проверки в обекти от търговската мрежа на областта, при които не са установени нарушения.

4. Контрол на обектите за търговия с лекарства

През 2019 г. контролът върху обектите за търговия с лекарствени продукти е осъществен от 1 лекар – главен инспектор в отдел ДЗК.

На контрол през годината подлежаха 8 склада за търговия на едро с лекарства, 92 аптеки, 24 дрогерии и 9 транспортни средства със специално предназначение (за превоз на лекарства). Извършени са общо 259 проверки, при които не са констатирани нарушения. Издадено е 1 удостоверение за регистрация на дрогерия, която е вписана в електронния регистър на дрогериите, воден от РЗИ – Велико Търново. Публичният регистър на дрогериите от областта се обновяваше своевременно. Длъжностното лице от инспекцията, упълномощено от МЗ да извършва актуализация на националния регистър на дрогериите, в 7-дневен срок от регистрацията, съгласно изискванията на чл. 19а, ал. 2 на Закона за лекарствените продукти в хуманната медицина е вписало упоменатата по-горе регистрация на дрогерия.

За отчетния период в РЗИ – Велико Търново не са получавани от ИАЛ, в изпълнение на чл. 229а от ЗЛПХМ, копия от разрешенията на аптеки, включващи извършване на търговия на дребно с хранителни добавки, диетични храни за специални медицински цели, храни за кърмачета и преходни храни, които следва да се препратят до Областна дирекция по безопасност на храните – Велико Търново за вписване в регистъра по чл. 14, ал. 1 от Закона за храните.

5. Контрол върху козметичните продукти

Дейността по контрола върху козметичните продукти е осъществена в хода на систематичния здравен контрол на обектите за съхраняване и търговия с козметични продукти и предприятията за производство на козметични продукти, включени в публичния регистър на обектите с обществено предназначение, контролирани от РЗИ – Велико Търново.

През 2019 г. са извършени **344 проверки** за спазване на изискванията към козметични продукти, посочени в действащите нормативните документи. Четирите предприятия за производство на козметични продукти, които са вписани в публичния регистър на обектите с обществено предназначение, бяха обхванати с двукратни проверки, съгласно указанието на МЗ за планиране на дейността на РЗИ, при които не са установени нарушения на БДС EN ISO 22716:2007, коригирана версия от 2008-05-15 „Козметични продукти. Добра производствена практика (GMP). Указания относно добрата производствена практика“.

Организира и проведена в срок е планираната **тематична проверка** за съответствието на произвежданите козметични продукукти за почистване на кожата с вторична претенция за антибактериално действие, с изискванията на

Регламент (ЕО) №1223/2009 г. на Европейския парламент и на Съвета от 30.11.2009 г. относно козметичните продукти. Обобщена информация за резултатите от тематичната проверка е изпратена в МЗ.

В края на 2019 г., по разпореждане на МЗ започна **дългосрочна тематична проверка**, относно квалификацията на лицата, извършващи оценка на безопасност на козметични продукти по силата на чл. 10, параграф 2 от Регламент (ЕО) №1223/2009 на Европейския парламент и Съвета от 30.11.2009 г. относно козметичните продукти. В изпълнение на дадените от МЗ указания, в дирекция „Здравен контрол“ са изпратени информации за резултатите от извършените през м. ноември и м. декември 2019 г. проверки, както и план-график за проверки до м. март 2020 г.

Лабораторният контрол върху козметичните продукти се осъществяваше, съгласно дадените от МЗ указания за планиране на дейността, като вниманието беше насочено основно към продукти внос от трети страни и българско производство. Сериозно затруднение в дейността представлява пробонабирането на проби от козметични продукти, внос от трети страни, поради обстоятелството, че в търговската мрежа на областта липсват определените в плана за пробонабиране на РЗИ – Велико Търново козметични артикули.

През 2019 г. са проведени лабораторни изпитвания на 40 бр. проби (кремове, емулсии, лосиони, гелове и масла за кожата, тоалетни сапуни, сапун-дезодоранти, продукти за външна интимна хигиена, дезодоранти и противопотни продукти, продукти за хигиена на устната кухина и косата, продукти за гримиране на деца в т.ч. и в комплекти за игра и др.), при които не са установени отклонения от нормативните изисквания по изследваните показатели (определени химични показатели, за които инспекцията има акредитирана методика и микробиологични).

В хода на проведения текущ здравен контрол, за установени нарушения в етикетирането на козметичен продукт е издадено 1 предписание за спиране на реализацията на продукти и стоки със значение за здравето на човека.

6. Контрол по писма от Министерството на здравеопазването относно получени нотификации по системата RAPEX за опасни стоки, открити на територията на Европейския съюз

През отчетния период в РЗИ – Велико Търново не са постъпвали писма от МЗ с информация за получени нотификации по Системата на Съюза за бърз обмен на информация (GRAS-RAPEX).

7. Контрол на химични вещества и смеси

През отчетния период във връзка с контрола на химични вещества и смеси, в т.ч. и биоциди са извършени общо **475 проверки** – 325 проверки на производители, вносители, дистрибутори и потребители надолу по веригата, и 150 проверки – в хода на систематичния здравен контрол в ООП.

В хода на извършените проверки на пуснатите на пазара химични вещества и смеси, в т.ч. и биоциди са установени 76 несъответствия по отношение на: етикетиране, вкл. задължителните допълнителни изисквания по отношение на детергентите, класифициране, опаковане, липса на информационен лист за безопасност, липса на разрешение за пускане на пазара на биоциди и др. Дадени са указания на икономическите оператори за привеждането на опасните стоки, в съответствие с изискванията на ЗЗВВХВС, подзаконовите нормативни документи и приложимите регламенти на ЕС. От страна на икономическите оператори са предприети доброволни коригиращи действия, вкл. и изтеглянето им от пазара, за отстраняване на установените нарушения, за които своевременнно е уведомена РЗИ – Велико Търново.

Осъществена е планираната **тематична проверка** на пуснатите на пазара течности за чистачки и течности за размразяване на предни стъкла, предназначени за масова употреба, за спазване на ограниченията, съгласно т. 69 от Приложение XVII на Регламент (ЕО) №1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) и е изготвена информация до МЗ. В рамките на тематичната проверка, за констатирани нарушения, са създадени общо 9 (девет) досиета, от които: 8 течности за чистачки и 1 препарат за размразяване на стъкла в информационната и комуникационна система за надзор на пазара (ICSMS). Издадена е 1 заповед за спиране реализацията на общо 2 (две) химични смеси (течности за чистачки).

По разпореждане на МЗ резултатите за проверените продукти от извършената тематична проверка „Насочен контрол върху пуснатите на пазара биоциди от Главна група 3: Контрол на вредителите, продуктов тип 18: Инсектициди, Акарациди и продукти за контрол на други артроподи и продуктов тип 19: Атрактанти и репеленти“ през третото тримесечие на 2019 г., са качени в ICSMS и са създадени досиета на нови нотификации в ICSMS.

Издадени са 7 заповеди за спиране на реализацията на химични смеси, поради липса на информационни листи за безопасност, пропуски в етикетирането и други.

По повод на образувана преписка по описа на ОД МВР – Велико Търново във връзка с извършени нарушения на нормите, осигуряващи обществено здраве, е извършена съвместна проверка с представители на ОД МВР – Велико Търново и РИОСВ – Велико Търново в Цех за производство на течни детергенти, предназначени за професионална употреба на територията на областта.

През 2019 г. главният инспектор, изпълняващ дейности по контрола на химични вещества и смеси, в т.ч. и биоциди от отдел ДЗК участва в ежегодното, организирано от Европейската агенция по химикалите (ECHA) „Обучение на обучителите за контрол на електронната търговия с химични вещества и смеси, в т.ч. и биоциди за спазване изискванията на Регламентите REACH, CLP и Регламент №528/2012 относно предоставянето на пазара и употребата на биоциди“ (м. октомври, в гр. Хелзинки, Финландия). Главни инспектори от отдела взеха участие в обучение на тема

„Опасни вещества на работното място – връзка между законодателство по безопасност и здраве при работа и специфичното законодателство в областта на химичните вещества и смеси. Нормативни изисквания за ограничаване експозицията на работещите от химични агенти, канцерогени и мутагени“ (м. ноември, с. Марково, област Пловдив).

8. Контрол на обекти с излъчващи съоръжения (източници на ЕМП)

Към 31.12.2019 г. в Регистъра на обекти с обществено предназначение, поддържан от РЗИ – Велико Търново са вписани общо **312 обекта** – източници на нейонизирани лъчения, в т.ч.18 нови базови станции (БС), разпределени според оператора, както следва: 1 БС на „БТК“ ЕАД; 6 БС на „Теленор България“ ЕАД и 11 БС на „А1 България“ ЕАД. В Регистъра на ООП са вписани 15 промени в обстоятелствата, отнасящи се за извършени преустройства и подмяна на оборудването и антените на 11 БС на „БТК“ ЕАД и 1 БС на „А1 България“ ЕАД. Всички вписани в Регистъра БС са преминали през етапите на съгласуване и контрол, което е удостоверено с приложените към уведомленията за откриване на обекти с обществено предназначение документи.

Мониторингът, включващ измерване на контролирания параметър (плътност на енергийния поток) е извършен с цел установяване съответствието на нивата на електромагнитните полета с действащите норми и изисквания, съгласно Наредба №9 от 1991 г. на МЗ и МОСВ за пределно допустими нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн. ДВ, бр. 35 от 1991 г.). Всички измервания са извършени, съгласно „Методика за измерване и оценка на електромагнитното поле в населената околност на предавателни антени към системи за мобилни връзки” с преносим уред за измерване на ЕМП, модел SMP, притежаващ сертификат от калибриране №13/00806.

Съгласно плана за мониторинг на електро-магнитни полета (ЕМП) през 2019 г. са извършени:

- 7 контролни измервания на обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени в близост до детски, учебни и лечебни заведения, които попадат или са разположени по границите на хигиенно-защитната зона;
- 15 измервания в околната среда на 10% от всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) в големите градове на територията на областта;
- контролни измервания по повод постъпили жалби и сигнали на граждани.

От Органа за контрол от вид А в РЗИ – Велико Търново са извършени измервания на моментната и средната стойност на интензитета на електрическото поле, както и плътността на мощност на електромагнитното поле в 82 пункта. Във всички пунктове на измерване, осъществени в двете контролни групи са отчетени стойности, многократно

по-ниски от пределно допустимите нива на ЕМП. По тази причина не са организирани повторни измервания и не са предприемани принудителни административни мерки.

През 2019 г. е постъпил 1 сигнал, относно опасения от възможни вредни за здравето въздействия, в резултат на монтирана в жилищна среда базова станция – извършена е проверка на място с измерване на контролирания параметър в 3 пункта, при което са установени многократно по-ниски стойности от пределно допустимото ниво на ЕМП.

РЗИ – Велико Търново активно се включи в прилагането на разпоредбите на чл. 32, ал. 4 от ЗЗ, по смисъла на който, нейонизиращите лъчения като фактор на жизнената среда се наблюдават, анализират и оценяват от органите на държавния здравен контрол. Във връзка с едновременното и свързано прилагане на разпоредбите на ЗЗ и общите разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ) при устройственото планиране, инвестиционното проектиране и въвеждането в експлоатация на строежите, в инспекцията е извършена оценка на съответствието на **31 инвестиционни проекта за БС,** за които са издадени здравни заключения за оценка на съответствието на инвестиционен проект.

През отчетния период бяха попълнени всички налични в РЗИ – Велико Търново данни на обектите с излъчващи съоръжения в разработената по проект ПДП 1 „Подобряване на контрола и информационни системи за превенция на риска в здравеопазването“ интернет базирана информационна система.

За поредна година здравни инспектори не са включвани в състава на държавни приемателни комисии за въвеждане в експлоатация на обектите с излъчващи съоръжения, които са част от електронната съобщителна мрежа (каквито са базовите и радиорелейните станции, радио и телевизионни предаватели и ретранслатори, радиолокаторни и навигационни станции и др.) и които като строежи трета категория подлежат на държавно приемане. Органите на държавния здравен контрол са участници в различните етапи на процедурите по ЗУТ до провеждането на приемателните комисии и тяхното неучастие в завършващия етап по въвеждане в експлоатация на обектите, източници на нейонизиращи лъчения (които са обекти с обществено предназначение), на практика възпрепятства осъществяването на ефективен здравен контрол.

Доклад със съответните таблици за резултатите от мониторинга и контрола на нейонизиращи лъчения, като фактор на жизнената среда и на обектите, източници на нейонизирани лъчения, извършен от РЗИ – Велико Търново през 2019 г. е предоставен в дирекция „Здравен контрол“ в МЗ и в НЦОЗА (изх. №03-633/17.12.2019 г.), в указания срок.

9. Дейност, свързана с анкетиране на жалби

През 2019 г. е извършена значителна по обем дейност във връзка с анкетирането на жалби. Постъпили са **107** жалби (91 жалби за 2018 г.), от които **40** са по проблеми извън компетентността на РЗИ и са пренасочени за решаване към други ведомства. От анкетираните **67** жалби 28 са за нарушаване на забраната за тютюнопушене на закрити обществени места, а 39 – по проблеми от компетентността на отдел ДЗК (отглеждане на животни в жилищните зони на населените места, лоша текуща хигиена в обекти с обществено предназначение, замърсяване на жизнената среда с битови отпадъци и торов отпад от животновъдна дейност, течове на отпадни води в населени места и сгради; спор между съседи в сгради в режим на етажна собственост по отношение на текуща хигиена, отглеждане на домашни любимци и шум от климатици, лоши органолептични показатели и примеси във водата от водопроводната мрежа в отделни населени места и др.). По-голямата част от анкетираните жалби и сигнали (56) са неоснователни, а 11 от тях са основателни и решени в срок. По всички постъпили жалби и сигнали от компетентността на отдела са извършени проверки, много често с други институции (общински администрации, ОД на МВР – Велико Търново, ОДБХ – Велико Търново и др.) и изготвени отговори в регламентирания срок.

През 2019 г. са извършени 9 проверки с измерване на шум, някои от които съвместно с РУ на на МВР в обществени обекти на територията на област Велико Търново, свързани с нарушаване на разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда и създаване на акустичен дискомфорт на населението в резултат на дейността им – издадено е 1 предписание за предприемане на обезшумителни мерки от климатична инсталация, което е изпълнено в срок.

10. Контрол във връзка с чл. 56 от Закона за здравето (ЗЗ)

През 2018 г. от отдел ДЗК беше осъществен контрол по спазване на разпоредбите на ЗЗ за забрана на тютюнопушенето в закритите обществени места, в това число и обекти за хранене и развлечение и транспортни средства за обществен превоз. Извършени са общо **2 599** проверки (вкл. и с органите на ОД на МВР – Велико Търново) в обекти с обществено предназначение и обекти за хранене и развлечение за спазване на чл. 56 от ЗЗ, издадени са **3 предписания** и са съставени 4 акта за административни нарушения.

При осъществяването на контрола върху забраната на тютюнопушенето и анкетирането на жалбите се срещат редица трудности, но повечето от тях се дължат на високата обществена търпимост към тютюнопушенето.

11. Контрол на службите по трудова медицина регистрирани на територията на област Велико Търново

През отчетната година е извършена актуализация на списъка на службите по трудова медицина (СТМ), регистрирани на територията на област Велико Търново и офисите на такива, регистрирани на територията на други области, с помощта на електронния регистър на СТМ в страната, публикуван в раздел „Регистри” на интернет страницата на МЗ. На територията на областта са регистрирани 16 СТМ и 4 офиса на СТМ, регистрирани на територията на други области.

Извършени са общо **20 проверки** на дейността на СТМ, при които не са констатирани нарушения по спазване на изискванията на Наредба №3 за условията и реда за осъществяване на дейността на службите по трудова медицина, с изключение на 1 СТМ (установено е нарушение относно пререгистрацията на СТМ, във връзка с настъпила промяна в минималния състав на службата; издадено е предписание, което е изпълнено в срок).

12. Дейност по Национален план за действия за намаляване на въздействието на облъчване от радон 2018 - 2022 г.

Всички планирани дейности през отчетния период са изпълнени. Продължи работата по започналото през м. октомври 2018 г. представително Национално проучване за обемната активност на радон в сгради. От 16 домакинства в област Велико Търново са събрани 32 детектори от сформирани екипи на инспекцията, с активното съдействие от страна на общинските представители. В указаните срокове са предадени в НЦРРЗ попълнените анкетни карти и електронни таблици с необходимите данни за проучването.

По повод на Европейския ден на радона – 07.11.2019 г. на интернет страницата на РЗИ – Велико Търново е публикувана информация за радона и брошура, изясняваща целта на националното проучването, предоставени от НЦРРЗ.

През м. юни 2019 г. служители, ангажирани с изпълнение на националния план, взеха участие в семинар на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места" (гр. Поморие).

В края на отчетния период е проведено заседание на Областния координационен съвет (ОКС) за отчитане на извършените дейности по Националния план. Отчет за изпълнение на дейностите по Национален план за действие за намаляване на риска от облъчване от радон (2018 – 2022 г.) на територията на област Велико Търново през 2019 г. е представен в МЗ.

През отчетния период от отдел ДЗК бяха изпълнени и други допълнителни задачи, възложени от МЗ и други институции, по-важните от които са:

- Предоставяне на информация за извършените от РЗИ – Велико Търново проверки с измерване на еквивалентните шумови нива в периода 05.09 – 05.12.2019 г. във връзка с контрола по ЗЗШОС и опазване на акустичния комфорт на населението в област Велико Търново, съгласно писмо на зам.-министър Св. Йорданова;
- Изготвяне на доклад за резултатите от извършената съвместна проверка с представители на Министерството на туризма (м. ноември 2019 г.) в планираните 2 обекта на територията на община Велико Търново (хотел „Гранд хотел Янтра" – СПА – Велико Търново и Семеен хотел „Арбанашки хан" – Уелнес център, с. Арбанаси) и изпращане в МЗ;
- Изпращане на ВиК „Йовковци" ООД – Велико Търново на предоставената от МОСВ информация за качеството на водите, с която са запознати и служителите в отдел ДЗК;
- Извършване на проверка и изготвяне на информация за МЗ във връзка с писмо на главния държавен здравен инспектор за постъпил сигнал от МОСВ за пуснато на пазара лепило, съдържащо толуен в нарушение на разпоредбите на Регламент (ЕО) №1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH);
- Предоставяне в МЗ на информация за резултатите от извършените проверки, взети водни проби от басейни и води за къпане в област Велико Търново за периода от 20 юни до 09 август 2019 г., разпоредени от главния държавен здравен инспектор по искане на Върховната административна прокуратура за възлагане на проверка на плувни басейни, плажове и води (зони) за къпане за безопасността на услугите и изпълнението на здравните изисквания във връзка с изпълнение на плана по надзора за законност през 2019 г.;
- Въвеждане в срок на данните в информационната система за събиране и анализ на резултатите от проведения мониторинг на качеството на питейните води, проведен през 2018 г. от РЗИ – Велико Търново и водоснабдителните организации на територията на област Велико Търново;
- Предоставяне на информация по разпореждане на главния държавен здравен инспектор, относно провеждане на засилен контрол на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води, с произход трети страни при деклариране им за поставяне под митнически режим „допускане за свободно обращение" за периода от 03.06. - 30.08.2019 г.;
- Попълване на таблици (2 броя) с резултатите от проведения от РЗИ – Велико Търново контролен мониторинг на качеството на питейната вода при крана на потребителя по показател „нитрати" в областта за периода 2017 г. – 2018 г., по искане на МЗ;
- Изискане от кмета на Община Полски Тръмбеш на информация за дебита на минералните водоизточници и обектите, които се захранват от тях във връзка с писма на МЗ относно издадени Балнеологични оценки;

- Предоставяне на Окръжна прокуратура – Велико Търново на изисканата информация относно резултатите от осъществения през 2019 г. здравен контрол в обекти, предлагащи за продажба дрехи втора употреба, съгласно изискванията на Наредба №27 от 16 август 2005 г. за здравните изисквания към дрехите втора употреба и др.

13. Състояние на околната среда по компоненти

13.1. Мониторинг и оценка на качеството на атмосферния въздух

На базата на предоставените от РИОСВ – Велико Търново данни е изготвен обобщен годишен доклад с анализ и оценка на качеството на атмосферния въздух за 2018 година в градовете Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов.

В наблюдаваните населени места е осъществен ежемесечен мониторинг върху осем замърсители (различни за отделните градове) – серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици – $ФПЧ_{10}$ и $ФПЧ_{2,5}$, озон, бензен, серовъглерод и сероводород в общо **3 пункта за мониторинг**, разположени на улици с интензивно автомобилно движение в посочените градове.

Оценката на качеството на атмосферния въздух, на базата на проведения през 2018 г. година мониторинг показва, че **наблюдаваните замърсители са в границите на нормите**, с изключение на: **$ФПЧ_{10}$** (превишена е допустимата среднодененощна норма – 50 $\mu g/m^3$ повече от 35 пъти в рамките на календарната година и в трите населени места, и на средногодишната норма за опазване на човешкото здраве – 40 $\mu g/m^3$ – за гр. Горна Оряховица); **сероводород** (превишени са средночасовата и среднодененощната норми) **–** за град Свищов. Регистрираните превишения на среднодененощните концентрации на $ФПЧ_{10.}$ и в трите населени места са резултат от използването на твърди горива за отопление и специфичната метеорологична обстановка през студените месеци – относително безветрие и температурни инверсии, които създават условия за задържане и натрупване на атмосферните замърсители в приземния въздушен слой. По-високите концентрации на ФПЧ са резултат и от благоустройствени проблеми, несвоевременно отстраняване на остатъците от зимното опесъчаване на улиците, пепел и дим от битовите отоплителни източници, а през летните месеци – от неритмичното почистване, оросяване и измиване на градската пътна мрежа от замърсяването с прах. Регистрираните превишения на средночасовите (в 13,69% от измерванията) и среднодневните (в 1,44% от измерванията) стойности на сероводорода в гр. Свищов се дължат на промишлени, транспортни и битови източници на този замърсител.

Регистрираните превишения през 2018 г. на атмосферния замърсител $ФПЧ_{10}$ в градовете Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов и анализираните показатели за здравословното състояние на населението в трите общини (брой първични прегледи за болести на дихателната система; структура на заболеваемостта от болести на дихателната система) показват, че няма обективни категорични данни за пряка връзка между качеството на атмосферния въздух и

здравното състояние на населението, още повече че не са провеждани конкретни епидемиологични проучвания за установяване на причинно-следствена връзка между заболеваемостта на населението и КАВ в мониторираните градове.

През 2019 г. от РЗИ – Велико Търново е изискана (с писмо изх. № 07-88/06.03.2019 г.) и предоставена от останалите 7 общини в областта, които не са включени в мониторинга на качеството на атмосферния въздух (Елена, Златарица, Сухиндол, Полски Тръмбеш, Павликени, Лясковец и Стражица) информация относно: наличие на собствена система за измерване на качеството на атмосферния въздух и данните от измерванията, както и за предприетите мерки за подобряване на качеството на атмосферния въздух в съответната община. От всички общини в областта само община Елена е закупила собствена система за измерване качеството на атмосферния въздух, която предстои да бъде монтирана и експлоатирана през 2019 г.

На кметовете на мониторираните общини – Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов са предоставени информации за атмосферното замърсяване в съответните градове, за обсъждане, приемане и включване в различни общински програми за подобряване качеството на атмосферния въздух.

13.2. Мониторинг на транспортния шум

През 2019 г. РЗИ – Велико Търново извърши мониторинг, анализ и оценка на шумовото натоварване, причинено от основния източник на шум в урбанизираната среда – **автомобилният транспорт**, в три населени места в областта – Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов.

Оценката на шумовото натоварване в наблюдаваните населени места (урбанизирани територии) е извършена, при спазване на изискванията на „Методика за определяне броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива” (утвърдена от МЗ, 2007 г.) и в съответствие с посочените методи в Наредба №6 от 2006 г. на МЗ и МОСВ „за показатели за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и вредните ефекти от шума върху здравето на населението” (обн., ДВ, бр. 58 от 2006 г).

Осъществен е мониторинг на градския шум в общо 48 контролни пункта в градовете Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов. Извършените измервания показват, че допустимите шумови нива са превишени в 33 броя от контролните пунктове в областта, което представлява 68,75% от общия брой контролирани зони. Разпределението на шумовите нива по диапазони в брой пунктове показва, че преобладават пунктовете в диапазона 63 дБ(А) - 67 дБ(А) – 28 пункта. В диапазона 58 дБ(А) - 62 дБ(А) попадат 11 пункта, а в диапазона от 68 дБ(А) - 72 дБ(А) – 7 пункта. В диапазона под 58 дБ(А) попадат само 2 пункта. Не са регистрирани нива на шума във високите диапазони: 78 – 82

дБ(А) и над 82 дБ(А), а през последните три години и в диапазона 73 – 77 дБ(А). Увеличен е броят на пунктовете с един, с измерени еквивалентни нива на шума под 58 дБ(А).

Обобщеният анализ на резултатите от измерванията на шума през 2019 г., в сравнение с предходната 2018 г. показва следното:

- **Осредненото еквивалентно ниво на шума** и в трите мониторирани населени места се **задържа над 60 дБ(А),** като се запазва почти същото за гр. Велико Търново (66,11 дБ(А) за 2018 г. и 65,23 дБ(А) за 2019 г.) и за гр. Горна Оряховица – (64,88 дБ(А) за 2018 г. и 63,66 дБ(А) за 2019 г.), и се увеличава за гр. Свищов (от 62,80 дБ(А) през 2018 г. на 64,89 дБ(А) през 2019 г.);

- Във всички пунктове, разположени на **територии, подлежащи на усилена шумозащита** (с изключение на един пункт) в наблюдаваните градовете са регистрирани еквивалентни нива на шума, **над нормативно определените стойности от 45 dB(A) и 55 dB(A);**

- Измерените еквивалентни нива на шума в наблюдаваните пунктове, разположени на територии с промишлени източници на шум, **не надвишават граничните стойности на нивата на шума;**

- В 16 от наблюдаваните пунктове стойностите на еквивалентните нива на шума се **увеличават** с 1 - 5 dB(A), което е най-характерно за гр. Свищов (9 пункта), а в 14 от пунктовете **намаляват** с 1 - 6 dB(A), най-вече за гр. Велико Търново (8 пункта);

- Интензивността на автомобилното движение **нараства** за гр. Велико Търново (от 714 МПС/час за 2018 г. на 793 МПС/час за 2019 г.) и за гр. Горна Оряховица (от 397 МПС/час за 2018 г. на 417 МПС/час за 2019 г.), и намалява за гр. Свищов (от 365 МПС/час за 2018 г. на 353 МПС/час за 2018 г.).

Въпреки предприетите от общинските администрации на трите наблюдавани градове в областта (Велико Търново, Горна Оряховица и Свищов) мерки за оптимизиране на акустичната обстановка, продължава неблагоприятната тенденция на измерени наднормени еквивалентни нива на шума на територии, подлежащи на усилена шумозащита и на територии, подложени на въздействието на интензивен автомобилен трафик. В сравнение с предходната 2018 г. се наблюдават някои положителни промени в шумовото натоварване за градовете Велико Търново и Горна Оряховица.

За анализиране на данните от мониторинга и с цел планиране и реализиране на адекватни мерки за намаляване на шумовото натоварване и оптимизиране на акустичната обстановка, на съответните общински администрации са предоставени годишните оценки на шумовото натоварване и дадени съответни препоръки.

През отчетната година, по искане на РЗИ – Велико Търново, от общините в областта с население над 5000 еквивалент жители (5 общини), невключени в мониторинга на шумовото натоварване от автомобилния транспорт, са

предоставени информации относно изпълнените през 2018 г. мерки, предвидени в Плановете за действие за управление, предотвратяване и намаляване на шума в околната среда.

ДЕЙНОСТ НА ОТДЕЛ „ПРОФИЛАКТИКА НА БОЛЕСТИТЕ И ПРОМОЦИЯ НА ЗДРАВЕТО”

НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ЗДРАВНОТО СЪСТОЯНИЕ НА НАСЕЛЕНИЕТО И ФАКТОРИТЕ НА РИСКА В ЖИЗНЕНАТА СРЕДА И НАЧИНА НА ЖИВОТ

ЗДРАВОСЛОВНО СЪСТОЯНИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

За поредна година здравословното състояние на децата и учениците за 2018 година беше анализирано на базата на подадените от медицинските специалисти от здравните кабинети обобщени данни за резултатите от профилактичните прегледи (извършени от ОПЛ) на обслужваните от тях деца и ученици. Анализите са предоставени на Областна администрация, общински администрации, Регионален инспекторат по образование и МЗ.

През 2018 г. обхватът с профилактични прегледи на децата, посещаващи детски заведения в област Велико Търново в сравнение с предходната 2017 г. леко се е увеличил – от 94,53% (2017 г.) на 96,18% за 2018 г., докато при учениците от 7 до 18-годишна възраст се запазва почти същия – 94,97% за 2018 г. и 95,32% за 2017 г.

Почти всички деца и ученици, обхванати с профилактични прегледи имат нормални антропометрични показатели (ръст и телесна маса), като в сравнение с предходната година стойностите и на двата показатели, и при децата, и при учениците се запазват почти същите. Въпреки това 6,29% от обхванатите с профилактични прегледи ученици са с отклонения по показателя телесна маса, а 5,37% – по показателя ръст, което увеличава риска за здравето им в по-късна възраст. По-голямата част от учениците – (98,00%), покривали нормативите за физическа дееспособност са получили оценка над среден (3), като делът на момчетата спрямо този на момичетата е малко по-голям – 51,30% срещу 48,71%.

С новооткрити заболявания са 5,51% (312 деца) и 4,03% (762 ученика) от обхванатите с профилактични прегледи 5 664 деца и 18 922 ученика, като делът им се запазва почти същия в сравнение с 2017 г. Най-разпространените новооткрити заболявания сред децата са пневмонии, смущения в зрението и хроничен бронхит**,** а сред учениците – затлъстяване, смущения в зрението и бронхиална астма.

В структурата на заболяванията, подлежащи на диспансерно наблюдение, сред децата на възраст от 1 до 7 години, посещаващи детски заведения се наблюдават някои различия в сравнение с предходната 2017 г. – болестите на дихателната система, които са заемали първо място отстъпват с две позиции назад и се нареждат на трето място, а

болестите на нервната система и сетивните органи, и инфекциозните и паразитни болести заемат съответно първо и второ място. Останалите заболявания запазват позициите си – психичните разстройства остават на четвърто място, а вродените аномалии – на пето.

Структурата на болестите сред учениците от 7 до 18-годишна възраст, подлежащи на диспансерно наблюдение се запазва същата в сравнение с предходната 2017 г. – отново първо място заемат болестите на нервната система и сетивните органи, следвани от болестите на дихателната система, психичните разстройства и болестите на ендокринните жлези и обмяната.

Оценката на здравословното състояние на децата от 1 до 7-годишна възраст, посещаващи детски заведения в област Велико Търново, направена въз основа на предоставените от медицинските специалисти от здравните кабинети данни, като цяло е положителна, въпреки че се наблюдават и някои неблагоприятни резултати по отношение на: разпространението на болестите на дихателната система сред новооткритите заболявания и на болестите на нервната система и сетивните органи при диспансеризираните деца; ниският обхват с профилактични прегледи в отделни общини; отклоненията по показателя телесна маса, увеличения дял на диспансеризираните с психични и поведенчески разстройства деца (от 8,44% през 2017 г. на 15,69% през 2018 г.). Сред учениците също се наблюдават някои неблагоприятни резултати по отношение на: антропометричните показатели; честотата на разпространение на болестите на нервната система и сетивните органи, на дихателната система, ендокринните жлези и обмяната, и психичните разстройства.

Анализът на резултатите от профилактичните прегледи на децата и учениците обуславя необходимостта от провеждане на системни профилактични и промотивни дейности в детските и учебни заведения с цел подобряване и укрепване на здравето им и намаляване на риска от преждевременно развитие на хронични неинфекциозни заболявания сред тях.

По искане на Общините Велико Търново и Горна Оряховица са изготвени и предоставени обобщени анализи на здравословното състояние на децата и учениците за запознаване на общинските администрации и предприемане на съответни мерки.

ЧЕТВЪРТО НАЦИОНАЛНО ПРОУЧВАНЕ ЗА ОЦЕНКА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА СВРЪХТЕГЛО И ЗАТЛЪСТЯВАНЕ И ФАКТОРИТЕ НА СЕМЕЙНА И УЧИЛИЩНА СРЕДИ ПРИ ДЕЦА В ПЪРВИ КЛАС (В ОБЛАСТ ВЕЛИКО ТЪРНОВО)

В рамките на „Европейска инициатива на СЗО за наблюдение на затлъстяването при децата”, съгласно протокола на Четвъртото национално проучване за оценка разпространението на свръхтегло и затлъстяване и

факторите на семейна и училищна среди при деца в първи клас в област Велико Търново бяха изследвани и анкетирани 102 деца на 7-годишна възраст и 103 семейства. В срок са изпратени в НЦОЗА анкетните карти от проучването, съгласно дадените указания.

ПРОУЧВАНЕ ЗА НОСИТЕЛСТВО НА ОСНОВНИТЕ ФАКТОРИ НА РИСКА ЗА ЗДРАВЕТО НА УЧЕНИЦИ НА ВЪЗРАСТ 14 – 18 ГОДИНИ В ГРАД ВЕЛИКО ТЪРНОВО, КАКТО И ЗА НИВОТО НА ТЕХНИТЕ ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И НАВИЦИ ЗА ЗДРАВОСЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТО (ПРОГРАМА „ЗДРАВИ ДЕЦА В ЗДРАВИ СЕМЕЙСТВА“)

Проведеното през 2019 г. поредно (четвърто) изследване за разпространението на основните поведенчески (тютюнопушене, хранене, физическа активност, употреба на алкохол), биологични (артериално налягане, индекс на телесна маса) и други фактори на риска сред учениците в Община Велико Търново, както и за нивото на техните знания, умения и навици за здравословен начин на живот обхвана 511 ученици (239 момчета и 272 момичета) на възраст от 14 до 18 години от четири училища в град Велико Търново.

Сравнителният анализ на резултатите от проведените в рамките на общинската програма „Здрави деца в здрави семейства” изследвания сред учениците на възраст от 14 до 18 години във Велико Търново (2004 г., 2009 г. и 2014 г.) показва тенденции, отразяващи характерните за нашата страна, честота и ниво на разпространение на факторите на риска, свързани с начина на живот сред подрастващите.

В поведението за здраве на великотърновските ученици са настъпили благоприятни промени свързани с: *хранителните навици* (повишава се консумацията на пресни плодове и зеленчуци, варива, млечни продукти, пилешко месо, пълнозърнест хляб и намалява – на маргарин, пържени картофи и чипс, тестени изделия, студени безалкохолни напитки, шоколади, бонбони и сладкарски изделия, захар с чая, кафето и млякото); *физическата активност* (увеличава се делът на учениците, които упражняват физическа активност, повече при момичетата и които спортуват ежедневно в сравнение с базовото проучване); *тютюнопушенето* (намалява делът на редовните пушачи и на учениците, които пушат понастоящем, както и на тези изложени на тютюнев дим вкъщи или на обществени места); *употребата на алкохол* (увеличава се делът на учениците, които не употребяват алкохол повече от 2 пъти) и др.

На фона на констатираните благоприятни промени в разпространението и нивото на някои от факторите на риска в начина на живот на учениците и в поведението им за здраве се наблюдават и редица негативни тенденции и характеристики – повишени стойности на кръвното налягане, наднормено тегло и затлъстяване.

Резултатите от проучването и настъпилите промени в поведението за здраве на учениците ще послужат за планиране на бъдещи дейности в рамките на програма „Здрави деца в здрави семейства”, насочени към изграждане на

среда, съдействаща за промоция на здравето и профилактика на болестите сред подрастващите в община Велико Търново.

ХРАНЕНЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

Съгласно дадените от МЗ указания за планиране през 2019 г., е извършен мониторинг на организираното **хранене на децата и учениците в областта и контрол по спазване на нормативните изисквания.**

Храненето на децата от 0 до 7-годишна възраст е анализирано на базата на предоставяните ежемесечно продуктови набори за консумираните от децата храни от 6 детски ясли (100%) и 10 детски градини в областта. По-важните резултати в храненето на децата в детските ясли и детските градини са следните: храненето на децата се извършва по предварително изготвени седмични менюта; продуктите, включени в менюто, са разнообразни и според сезона; във всички детски заведения се спазва изискването подкрепителната закуска в 10:00 часа да е пресен плод. Храненето в наблюдаваните детски ясли е балансирано, нормопротеинно, нормолипидно и нормоенергично; под препоръчителните среднодневни норми е единствено консумацията на мляко. В повече от половината детските градини под долната граница на препоръчителните среднодневни стойности е консумацията на: зърнени храни, картофи, пресни зеленчуци, ориз и сол, а над възрастовите норми е приемът на: хляб, брашно, захар и пресни плодове. В 40% от наблюдаваните детски градини под референтните стойности е консумацията на мляко, а ядките отсъстват от менюто на децата. Дисбалансът на макронутриенти е за сметка на повишения прием на въглехидрати, респ. калории, и на по-ниския протеинов прием.

През 2019 г. са извършени: **20 проверки** (при план 10) на **детски ясли** и **14 проверки на детски кухни** (при план 8 проверки) по спазване изискванията на Наредба №2/2013 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 0 до 3 години в детските заведения и детските кухни; **6 проверки** (при план 51) на детски градини за спазване на изискванията на Наредба №6/2011 г. за здравословно хранене на децата на възраст от 3 до 7 години в детски заведения; издадени са 2 предписания за отстраняване на допуснати несъответствия с Наредба №6, които са изпълнени.

В рамките на здравния контрол в детските заведения е проверено спазването на чл. 7, ал. 2 на Наредба № 2/2013 и чл. 6, ал. 2 на Наредба № 6/2011 г. относно осигуряване на диетично хранене на децата със здравословни проблеми. В детските заведения на областта са отглеждани 3 деца със заболявания, изискващи диетично хранене – широкоспектърна хранителна алергия, алергия към белтъка на кравето мляко и атопичен дерматит (2 от децата са в детска градина, а третото е в детска ясла). Храненето на всяко дете се осигурява и приготвя строго индивидуано чрез: внасяне на домашно приготвена храна с разрешение на ОДБХ; приготвяне на храната в детската градина след елиминация на продукти или елиминция на ястия, съдържащи съответните алергени.

През отчетния период е осъществен **мониторинг и оценка на храненето на учениците в 10 ученически стола**, в които обедното меню е тристепенно (супа, основно ястие, десерт и хляб). В останалите ученически столове (48) на учениците се предлага предимно основно ястие, десерт и хляб. Изготвена е годишна оценка на храненето на учениците, по сезони, на базата на въведените данни от предоставените калкулационни ведомости за сезоните: зима, пролет и есен (за една седмица от всеки сезон). В храненето на учениците са установени следните несъответствия с Наредба №37 от 2009 г. за здравословно хранене на учениците в ученическите столове: менюта са еднообразни; ограничен е асортиментът от продукти; несъобразени със сезона са продуктовите набори; под референтните стойности за прием е консумацията на: риба, мляко, млечни продукти, зърнени храни, сол, пресни зеленчуци и плодове; над възрастовите норми е приемът на: брашно, общи мазнини, захар и хляб; ядките отсъстват от менюто на учениците. Храненето е дисбалансирано, хипервъглехидратно и хиперенергийно.

През 2019 г. са извършени общо **139 проверки** (при план 70 проверки**)** по спазване на изискванията на Наредба №37/2009 г. в: **ученически столове** (32); **ученически бюфети** (57 проверки) и **автомати за закуски и напитки** (50 проверки, издадено е 1 предписание) на територията на училищата в областта; **„зелени” училища и други форми на организиран ученически туризъм** (19 проверки). Съгласувани са 19 менюта за хранене на учениците в различни форми на организиран отдих и туризъм. В срок е приключена планова тематична проверка относно спазване на изискванията на Наредба №37/2009 г. за здравословно хранене на учениците в павилиони, бюфети и автомати за закуски и напитки в училищата на територията на областта, за резултатите от която е изпратена подробна информация в МЗ.

Във връзка с установените проблеми в храненето на децата и учениците през отчетния период са предприети мерки за подобряване на същото: издаване на предписания за спазване на нормативните документи; оказване (във всички проверени обекти) на консултативна помощ по нормативната база; провеждане на срещи с ръководството на съответното училище за обсъждане на констатираните проблеми и начините за решаването им.

СЕДМИЧНИ УЧЕБНИ РАЗПИСАНИЯ

През отчетната година с оценки на седмичните разписания на учебните занятия на учениците са обхванати всички подлежащи в областта училища, двукратно – за втория срок на учебната 2018/2019 година и за първия срок на учебната 2019/2020 г. (83 училища – общо 188 оценки). Издадени са общо 4 предписания за представяне на седмичните разписания в регламентирания от наредбата срок. След извършените корекции седмичните разписания на всички училища в областта са приведени в съответствие с изискванията на наредбата.

През календарната 2018 г. са извършени **две тематични проверки** (по една в рамките на всеки учебен срок) за спазване на съгласуваните от РЗИ седмични разписания в общо **24 училища** на територията на областта, при които не са констатирани нарушения.

ДЕЙНОСТ ПО ПРОФИЛАКТИЧНИ ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

През 2019 г. отдел ПБПЗ осъществи дейности, в различен обем, по 6 регионални и национални профилактични програми и планове за действие към национални стратегии.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА „ЗДРАВИ ДЕЦА В ЗДРАВИ СЕМЕЙСТВА” – ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

През 2019 г. в рамките на общинската програма „Здрави деца в здрави семейства“ бяха планирани дейности по промоция на здраве и профилактика на болестите, насочени към ограничаване на основните фактори на риска за здравето на децата и учениците (тютюопушене, ниска физическа активност, нездравословни хранителни навици, консумация на алкохол, наднормено тегло и затлъстяване, повишено кръвно налягане) с цел намаляване на риска от преждевременно развитие на хронични неинфекциозни заболявания сред тях.

Със съдействието и активната подкрепа на Община Велико Търново и Общинския съвет, Обществената коалиция за здраве и партньорите от държавния и обществен сектор успешно са реализирани всички планирани програмни инициативи. Община Велико Търново оказа финансова подкрепа на дейностите по програмата, като осигури средства в размер на 12 200 лв.

ЗДРАВНО-ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ НА ПОПУЛАЦИОННО НИВО И ВИСОКОРИСКОВО НИВО

Дейностите за здравно информиране и образование на популационно ниво са реализирани чрез: средствата за масова информация, интернет и разпространение на образователни материали. Използвани са утвърдените през

годините и станали традиционни за Велико Търново форми и методи на работа: сключване на договори за партньорство (3) с регионални средства за масова информация; целогодишно излъчване на 18 аудиоклипа (108 излъчвания) и на рекламата на кабинета за отказване от тютюнопушене (96 излъчвания) по едно от радиата; излъчване на ТВ и радиопредавания (общо 73 ТВ и радиопредавания, 4 пресконференции) и публикуване на 36 материали в областните всекидневници.

На интернет страницата на инспекцията и други електронни сайтове са публикувани общо 114 материали за дейността по програмата (информации и съобщения за предстоящи програмни събития, информации за световни здравни дни, снимков материал от проведени инициативи и други). Разпространени са 36 заглавия на печатни здравно-образователни и информационни материали (в общ тираж тираж 7 066 броя) в рамките на програмните инициативи, свързани с профилактиката на най-честите неинфекциозни болести и превенцията на рисковите за здравето фактори – тютюнопушене, нездравословно хранене, обездвижване, употреба на алкохол и наркотични вещества, повишено кръвно налягане, диабет тип 2 и други.

За 19 поредна година Клубът на лица със здравословни проблеми (учреден в рамките на програма СИНДИ – зона Велико Търново през 2000 г., в който членуват 27 души) реализира дейността си по предварително определен тематичен план. В РЗИ са проведени 3 теоретични сбирки по теми, свързани със здравословния начин на живот. В туристическите маршрути (6) на кампанията „Движи се и победи 2019” активно се включиха членовете на клуба в добро здравословно състояние.

МОБИЛИЗИРАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА ОБЩНОСТ И ДРУГИ СТРУКТУРИ ЗА ДЕЙНОСТИ ПО ИЗГРАЖДАНЕ НА ПОВЕДЕНИЕ У ДЕЦАТА, УКРЕПВАЩО ЗДРАВЕТО ИМ

Осъществени са редица програмни инициативи за превенция на тютюнопушенето, употребата на алкохол и наркотичните вещества; популяризирането на ползата от движението, здравословното хранене; профилактиката на заболяванията, свързани с наднорменото тегло и затлъстяването; профилактиката на пътно-транспортния травматизъм и други, по-важните от които са следните: **кампании за повишаване на физическата активност на населението „Движи се и победи 2019”** (пролет и есен) и **спортно-туристически празници** (2) в околоградската зона за отдих на Велико Търново (парк Ксилифор) – общо 622 деца, ученици и възрастни хора, в т. ч. и 28 семейства, в спортно-туристическите празници над 400 деца и ученици участваха в различни дисциплини – туристически щафети в три възрастови групи, „Лъвски скок”, спортен риболов, плажен волейбол, бадминтон, колокрос, блиц турнир по шах, стрелба в цел, центрове на предизвикателството; в рамките на кампанията в организираните образователни забавни игри, посветени на превенцията на тютюнопушенето и употребата на алкохол, и профилактиката на пътно-

транспортния травматизъм се включиха общо 253 участника; **кампании (2) за превенция на тютюнопушенето сред младите хора по повод на Световния ден без тютюнопушене – 31 май и Международния ден без тютюнопушене – 21 ноември,** включващи: *информационна акция* в гр. Велико Търново – ателие с интерактивни игри, сглобяване на пъзели, „Колело на късмета“, изследване на функционалното състояние на дишането (спирометрия), благотворителен базар с избрани творби от проведен конкурс за подложка на тема „С аромат на кафе или чай”; разпространение на стикери със здравословни послания и здравно-образователни материали; *презентации, групови работи и викторини с деца и ученици* от община Велико Търново по темата „Тютюнопушене и алтернативи” (5 мероприятия с общ брой участници – 87); *работилница с деца на тема „Аз искам да съм здрав“* с потребители на Общностен център за деца и родители „Царевград“ във Велико Търново; *ателие на открито* в парк Ксилифор за рисуване върху балони и с тебешири на асфалт и спортно-туристически празник като алтернатива на тютюнопушенето; *информационно-интерактивна кампания за превенция на тютюнопушенето* във Велико Търново – разпространение на 7 заглавия на здравно-образователни материали сред преминаващите граждани и изработване на постери по темата тютюнопушене, с участието на ученици-доброволци от една професионална гимнация; *блиц анкета за отказване от тютюнопушенето* на интернет-страницата на РЗИ – Велико Търново с 55 участника; *ученически конкурс за изработка на най-оригинално кошче* на тема „Пази чисто” и *изложба* на творбите от конкурса и др; **кампании (2) за превенция на хроничните незаразни болести (сърдечно-съдови, белодробни, онкологични, диабет, затлъстяване) и рисковите за здравето фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол, нездравословно хранене и други),** включващи Клиники на открито, в импровизираните „кабинети” (за измерване на кръвно налягане, кръвна захар, ръст и телесно тегло, белодробен капацитет чрез спирометрия) на които преминаха общо 294 души; **кампания за превенция на затлъстяването, посветена на Европейския ден за борба със затлъстяването – 19 май** (консултации за здравословно и диетично хранене и определяне на Индекс на телесната маса – при 54% от лицата е установено наднормено тегло); ученически конкурс за рисунка на тема „Всеки витамин е жизнено необходим”, с участието на 27 ученика от IV до XI клас от община Велико Търново, отпечатване на Календар 2020 с най-добрите рисунки); **образователни игри със състезателен характер „Ние знаем как да бъдем здрави”,** посветени на здравословния начин на живот (7 отбора ученици на възраст 14 – 19 години от 5 училища във Велико Търново); **кампания за подкрепа и популяризиране на кърменето, посветена на Световната седмица на кърменето (1 – 7 август)** под мотото „Подкрепете родителите“, включваща „Училище за родители“ в Mall-Veliko Tarnovo с лектор лекар – диетолог на тема „Кърмата – храната, с която природата Ви подкрепя“, „Празник на открито“ в един от парковете на Велико Търново, медийна кампания и др; **кампания, посветена на Седмицата за борба със затлъстяването (м. ноември)** – семинар на тема „Нездравословните храни и техните алтернативи“ и образователни кампании в две професионални гимназии във Велико Търново,

ученически дебат „За и против диетите“); **кампания за превенция на употребата на алкохол** сред ученици в едно основно училище във Велико Търново („Родителска среща в бар“, информационна кампания на тема „Вредите от алкохола“ в училището, конкурс за рисунка с участието на 56 четвъртокласници от всички паралелки на випуска и изложба на представените творби); **образователна кампания, посветена на превенцията на пътно-транспортния травматизъм** под мотото „Бъди разумен! Запази живот на пътя!”, сред учениците в едно средно училище във Велико Търново, включваща: изработка на макети на тема „Светофар на бъдещето“; образователни игри за знания и умения по безопасност на движението и вредата от употребата на алкохол; викторина и забавни игри, свързани с основните участници в движението на пътя, правилата за пресичане и предпазване от пътно-транспортни произшествия.

ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ ЗА ПРОФИЛАКТИКА У ПРОФЕСИОНАЛИСТИТЕ И ПАРТНЬОРИТЕ, И ПОВИШАВАНЕ НИВОТО НА ЗДРАВНИ ЗНАНИЯ И РАЗВИВАНЕ НА УМЕНИЯ У УЧЕНИЦИТЕ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЛИЧНОТО ЗДРАВЕ И ПРАКТИКУВАНЕ НА ЗДРАВОСЛОВЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

През 2019 г. са осъществени 7**6 обучителни дейности** (беседи, тренинги, презентации, семинари, индивидуални обучения) с общ обхват 1 938 деца, ученици, студенти, родители, педагози и професионалисти (медицински специалисти от здравни кабинети в детски и учебни заведения, директори на детски градини, детски ясли и кухни, педагози) за превенция на поведенческите фактори на риска, профилактика на хроничните незаразни болести и промоция на здравето.

Оказана е **организационно-методична помощ на** медицински специалисти от детски и учебни заведения и **консултативна помощ** на директори на училища, педагози, психолози и други професионалисти в община Велико Търново във връзка с реализиране на интервенционни дейности с деца и ученици в рамките на програмата, и прилагане на изискванията на нормативните документи за здравословно хранене на децата и учениците (общо 138 консултации). В детските и учебни заведения (по данни на медицинските специалисти от здравните кабинети) са проведени много и разнообразни здравно-образователни дейности с децата и учениците: общо 566 обучения, празници на здравето, състезания, изложби и други форми на здравно образование с общ обхват 23 692 деца и ученици.

ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА ПЕЧАТНИ, ВИДЕО И АУДИО МАТЕРИАЛИ

В рамките на „Здрави деца в здрави семейства” са изготвени и отпечатани два здравно-образователни материала по рисковите за здравето фактори – нездравословно хранене и тютюнопушене:

- Календар 2020 г., включващ 12-те избрани рисунки от проведения през 2019 г. ученически конкурс на тема „Всеки витамин е жизнено необходим” (в тираж 300 броя);

- Флаер на тема „Тютюнопушенето е враг на здравето” (претиражиран в тираж 20 000 броя).

МАРКЕТИНГ НА ПРОГРАМАТА

В началото на отчетната година на кмета на Община Велико Търново и председателя на Общинския съвет са предоставени отчет за дейността по програма „Здрави деца в здрави семейства” през 2018 г. и финансов план за интервенционни дейности през 2019 г. с цел подкрепа на реализацията им.

През отчетната година са проведени редица работни срещи с представители на: Управителния съвет на Обществената коалиция за здраве (ОКЗ); Община Велико Търново; партньори от здравеопазването, образованието и културата, спорта и туризма; неправителствения сектор и други за организиране и реализиране на програмните дейности и инициативи.

МОНИТОРИНГ НА ПРОМЕНИТЕ В НАЧИНА НА ЖИВОТ, ИЗСЛЕДВАНИЯ И ОЦЕНКИ

През 2019 г. са извършени анализи и оценки на здравословното състояние на децата и учениците за 2018 година, на базата на подадените от медицинските специалисти от здравните кабинети обобщени данни за резултатите от профилактичните прегледи (извършени от ОПЛ) на обслужваните от тях деца и ученици. Анализите са предоставени на Община Велико Търново за запознаване и предприемане на съответни мерки.

В рамките на програмата беше проведено четвъртото представително епидемиологично изследване за носителство на основните фактори на риска за здравето на ученици на възраст 14 – 18 години в град Велико Търново, както и за нивото на техните знания, умения и навици за здравословен начин на живот, с което са обхванати 514 ученика на възраст от 14 до 18 години. Анализът на резултатите от проучването и оценката на настъпилите промени в поведението за здраве на великотърновските ученици ще бъде предоставен на Община Велико Търново за запознаване и планиране на съвместни дейности за профилактика на хроничните неинфекциозни заболявания и промоция на здравето сред учениците.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАРКОМАНИИТЕ В ОБЩИНА ВЕЛИКО ТЪРНОВО

В партньорство с Община Велико Търново и Младежки дом – Велико Търново е проведена **кампания за превенция на наркоманиите** по повод на Международния ден за борба с наркоманиите и нелегалния трафик на наркотици – 26 юни, включваща: **образователни игри със състезателен характер под надслов „Ние знаем как да бъдем здрави”** в един от парковете на Велико Търново с участието на общо 7 отбора ученици на възраст 14 – 19 години

от 5 училища във Велико Търново; разпространение на **образователни материали, публикации на интернет** страницата на инспекцията (3) и електронни сайтове и др.

Експерти от отдела взеха участие в двудневен семинар за превенция на наркоманиите на тема „Новите ПАВ, разпознаване и начин на действие“, организиран от Превантивния информационен център по наркомании към Община Велико Търново. Експерт от отдела – член на Общинския съвет по наркотични вещества към Община Велико Търново взе участие в 1 заседание на съвета.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХРОНИЧНИТЕ НЕЗАРАЗНИ БОЛЕСТИ 2014 г. – 2020 г.

През отчетната година в рамките на Националната програма за превенция на хроничните незаразни болести (НППХНБ) бяха реализирани дейности, насочени към ограничаване на поведенческите фактори на риска за хроничните незаразни болести (ХНБ), в съответствие с нейните цели и стратегии.

Със съдействието и подкрепата на традиционните партньори на РЗИ – Велико Търново (сектори образование и здравеопазване към общините, детски и учебни заведения, неправителствени сдружения и организации, Регионално управление на образованието, Младежки домове, БМЧК, средства за масова информация и други) успешно са реализирани планираните дейности за превенция на тютюнопушенето и употребата на алкохол, популяризирането на ползата от движението и здравословното хранене сред целеви групи от населението.

Осъществени са следните по-важни програмни дейности: **информационно-образователни кампании по повод на Световния ден без тютюнопушене – 31 май и Международния ден без тютюнопушене – 21 ноември** (4 образователни кампании в градовете Горна Оряховица, Елена, Стражица и Полски Тръмбеш под мотото „Аз дишам свободно, без тютюнев дим” – презентации, дискусии, демонстрации и състезателни игри; кампания за превенция на тютюнопушенето с участието на доброволци към Младежки дом – Горна Оряховица, които разпространиха 5 здравно-образователни материали и послания по темата сред граждани на общината); **Празник на знанието на открито** в **гр. Горна Оряховица,** с участието на 10 отбора ученици от 6-тите класове на 2 средни и 4 основни училища в община Горна Оряховица, които демонстрираха знания и умения по теми, свързани със здравословното хранене, физическата активност и начина на живот без употреба на алкохол и тютюневи изделия; **семинар с ученици** от 10 и 11 клас и педагози на тема „Хранителни разстройства“ (54 участника); отбелязване на **Световния ден на движението – 10 май** чрез публикации на интернет страницата на инспекцията, излъчване на аудиоклип за ползата от движението по едно от

радиата и участие на хора в пролетния дял на кампанията „Движи се и победи 2019“ от населени места извън община Велико Търново (Горна Оряховица и Лясковец); **разпространение на 34 заглавия** на здравно-образавателни материали по темите: здравословно хранене, тютюнопушене, движение и употреба на алкохол в общ тираж 3 287 броя и др.

За повишаване на здравните знания на децата и учениците по поведенческите фактори на риска са организирани и проведени общо **66 обучителни дейности** в детските градини и училища с общ обхват 2 088 деца от предучилищна възраст и ученици по темите тютюнопушене, употреба на алкохол, здравословно хранене и движение. Осъществени са **96 консултации** по прилагане на нормативните документи за организираното хранене на децата и учениците, както и на рецептурниците за отделните възрастови групи.

През 2019 г. е оказана **индивидуална консултативна помощ за отказване от тютюнопушене** на общо **209 души** (144 жени и 65 мъже), на възраст от 15 до 84 години, от 5 **общини** в областта, сред които преобладават умерените жени пушачи, т.е. пушещите от 1 до 10 цигари дневно. По-голямата част от консултациите са изнесени (186 броя), а в консултативния кабинет за отказване от тютюнопушене в РЗИ – Велико Търново са потърсили подкрепа 23 лица. Проведени са **8 изнесени кампании** за популяризиране на дейността на кабинета в областта (3 – в община Велико Търново и 4 – в градовете Горна Оряховица, П. Тръмбеш, Павликени и Елена). Консултативният кабинет за отказ от тютюнопушене е популяризиран чрез излъчване на рекламата му по електронни (общо 1 692 излъчвания) и печатни медии (общо 40 публикации). Със спирометрии (по желание) са обхванати 204 лица от консултираните пушачи, като почти всички – 90,9% са с нормални стойности на дишането. С рестриктивно-обструктивен вентилаторен синдром, от леко до много силно затруднение в дишането, са 25 от изследваните лица (12,25%). На всички консултирани пушачи са предоставени здравно-образователни материали за: ползата от спиране на цигарите и вредата от тютюнопушене, справяне с абстинентните симптоми и стреса, здравословно хранене, полза от движението и други. Отчетите за дейността на ККОТ по тримесечия са изготвени по образец в таблична форма и са изпратени в срок в МЗ.

През отчетния период дейностите по програмата са популяризирани чрез осъществяване на: общо **13 ТВ и радиопредавания и 11 публикаци в интернет.**

Със средства на НППХНБ (общо в размер на 1 000 лв.), съгласно заповед на МЗ са реализирани: образователна кампания под мотото „Аз дишам свободно, без тютюнев дим” в гр. Елена; образователно-информационна кампания на тема „Алкохолът е враг на здравето и ума“ в гр. Павликени; презентация с дегустация на здравословни храни под мотото „В крак със съвремието“ в детска ясла в гр. Горна Оряховица, Празник на знанието, посветен на здравословния начин на живот на младите хора в гр. Горна Оряховица; два обучителни курса на тема: „Употреба на тютюневи и свързани с тях изделия. Стратегии за отказ от тютюнопушене“ за медицинските специалисти от здравните кабинети на училищата и ЦНСТ от общините Велико Търново и Свищов; два еднодневни семинара на тема „Здравословното

хранене на децата – обща отговорност“, предназначени за медицинските специалисти от детските градини и училищата в общините Павликени и Свищов; семинар за запознаване на медицинските специалисти от здравните кабинети на детските градини и училищата в общините Павликени и Сухиндол с иновациите в областта на промоцията на физическата активност.

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И КОНТРОЛ НА ХИВ и СПИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ 2017 г. – 2020 г.

В партньорство с общински администрации, Младежки домове, Център за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе” – Велико Търново, младежки организации, учебни заведения, средства за масова информация други, са осъществени разнообразни дейности, както следва: **образователни и обучителни дейности с ученици и педагози по теми за превенция на ХИВ и сексуално предавани болести (СПИ), репродуктивно и сексуално здраве** (6 обучения с общ обхват 137 души); **мобилизиране на общности за отбелязване на международни и световни здравни дни** (общо 6 кампании по повод на Международния ден на влюбените – 14 февруари, Международния ден за съпричастност със засегнатите от ХИВ/СПИН – 15 май, Европейската седмица за изследването на ХИВ и Световния ден за борба срещу СПИН – 1 декември в градовете Велико Търново и Горна Оряховица, включващи: *информационно-образователни акции* (разпространение на валентинки, балони и информационни материали); *благотворителен базар* пред сградата на ДМТ „Константин Кисимов“ – Велико Търново; *тематични вечер* под надслов „Вечер на желанията“ и *тематично парти* „Любов ли е“ в заведения за развлечение във Велико Търново; *информационно-образователната кампания* под надслов „Любовта и алкохола и мястото им в моя свят“ в Младежкия дом – Горна Оряховица с презентация на проекти по теми, свързани с любовта, сексуалното здраве и вредата от употребата на алкохол от ученици от 10 и 11 клас, интерактивни игри с демонстрация на алкоочила; *ученически образователни игри със състезателен характер* в гр. Велико Търново; *лятна АНТИСПИН кампания* под мотото „Оставих своя отпечатък в борбата срещу СПИН“ в градовете Горна Оряховица, Стражица и Павликени (анонимно и безплатно консултиране и изследване за СПИН, с което са обхванати 66 лица, поставяне на отпечатък от ръката на всеки изследван върху специално изработено за целта табло като знак за съпричастност и др.; *кампания на открито* под надслов „На хорото се хвани, СПИН така не се лови“ в гр. Велико Търново; *изследване за носителство на вируса на СПИН* в организираните инициативи; разпространение на 7 заглавия здравно-образователни материали в общ тираж 1 845 броя и 3 217 броя презерватива, и др.

През 2019 г. дейностите по програмата са популяризирани чрез средствата за масова информация – осъществени са 6 ТВ и 8 радиопредавания, 9 публикации в местната преса и 17 – на интернет страницата на инспекцията и на електронни сайтове; 32 публикации на КАБКИС в един от областните всекидневници и 2 256 излъчвания на рекламата му в електронни медии – радио и кабелна телевизия. Проведени са 4 работни срещи с партньори за реализиране на дейности по програмата през отчетната година.

Тримесечните отчети за извършените дейности по програмата са изпратени в МЗ в определените срокове.

В рамките на останалите програми и проекти са осъществени следните по-важни дейности:

- Здравно-образователни и интервенционни дейности, в изпълнение на Национален план за действие 2015 – 2020 г. към Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012 – 2020), насочени към повишаване на информираността и здравните знания на ромското население в областта по превенция на рисковите за здравето поведенчески фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол и наркотици, ниска физическа активност, нездравословни хранителни навици) и профилактика на хроничните незаразни болести, ХИВ/СПИН и СПИ, туберкулоза и др.: *методично-консултативна помощ на модератори и активисти* от Центровете за развитие на общността (7) към ЦМДТ „Амалипе" – Велико Търново в 5 общини на областта (Велико Търново, Павликени, Лясковец, Елена и Златарица) и техните местни клубове (в 7 населени места) и на *здравните медиатори* за провеждане на образователни кампании с тематика превенция на туберкулоза, ХИВ и СПИН, употреба на наркотични вещества и тютюнопушене, лична хигиена; *кампанни за превенция на ХИВ и СПИ* по повод на Деня на влюбените - 14 февруари и Световния ден за борба срещу СПИН - 1 декември в градове с ромско население (Горна Оряховица, Стражица, Павликени); *включване на деца, ученици и възрастно население от етническите малцинства* в дейности по промоция на здравето (кампании „Движи се и победи 2019", спортно-туристически празници, кампании (3) за превенция на ХИВ и СПИ обучения с ученици по темата туберкулоза, „Клиники на открито" и др.).

Дейностите са реализирани в партньорство с общински администрации, ЦМЕДТ „Амалипе" – Велико Търново, училища, институции за предоставяне на социални услуги за деца, Младежки дом – Велико Търново, средства за масова информация и др.

Главен експерт от отдел ПБПЗ участва в комисиите за избор на здравни медиатори в общините Полски Тръмбеш и Свищов.

Дейността по Националния план за действие, е отчитана в МЗ, всяко тримесечие, съобразно указания срок, по утвърден образец.

- Дейности за превенция и профилактика на туберкулозата: *регионална кампания* (18 март – 18 април 2019 г.), *посветена на профилактиката на заболяването под надслов „Време е да действаме",* включваща: *медийни изяви –*

пресконференция; 6 публикации в областните всекидневници и 8 – на интернет страницата на РЗИ, 1ТВ и 2 радиопредавания; *методична помощ и обучение на здравните медиатори и модератори от ЦМЕДТ „Амалипе“* по проблемите на ранната диагностика на туберкулозата и за провеждане на здравно-образователни дейности с ученици и възрастни лица в неравностойно положение, с фокус роми (информационни миникампании в училища и общински структури в градовете Златарица, Полски Тръмбеш, Елена, Горна Оряховица); *обучения* (5) на деца и ученици по темата туберкулоза (общ обхват 120 участника); *Дни на отворените врати (18 - 24 март 2019 г.)* в СБАЛПФЗ „Д-р Трейман” ЕООД и прегледи на терен в обекти на община Лясковец*; интерактивна информационна акция* във Филиала на Медицински университет – Варна в гр. Велико Търново в рамките на Ден на отворените врати под надслов „Лаборатория за здраве“; *изготвяне и тиражиране на брошура „Туберкулоза“,* която е поместена на интернет страницата на инспекцията; *разпространение* на 2 заглавия печатни материала (брошура и флаер) в общ тираж 245 броя по време на организираните в кампанията инициативи.

ДЕЙНОСТ ПО ПРИЛАГАНЕ НА МЕРКИТЕ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ПАСИВНОТО ТЮТЮНОПУШЕНЕ И ЗЛОУПОТРЕБАТА С АЛКОХОЛ

През отчетния период отдел ПБПЗ осъществи взискателен контрол по спазване на забраните за тютюнопушене в закритите обществени места и в сградите с обособени работни помещения, и на някои открити обществени места, и злоупотребата с алкохол на територията на областта, както следва:

- Контрол по спазване на чл. 56, ал. 1 и ал. 2, и чл. 56а, т. 3 от ЗЗ в подлежащите на контрол от отдела обекти (закрити обществени места, помещения с обособени работни места и някои открити обществени места) – извършени са **425 проверки** (при годишен план 400 проверки), при които не са установени нарушения. Своевременно са проверени постъпилите 6 сигнала от граждани за тютюнопушене в сгради с обособени работни места. Съвместно с отдел ДЗК са осъществени 6 проверки, по сигнали за тютюнопушене в заведения за хранене и развлечения и др. обекти.

- Контрол по спазване на изискванията на чл. 55, ал. 2, т. 1 от ЗЗ – осъществен е **ежедневен преглед на местния печат** за наличие на пряка и непряка реклама на спиртни напитки – нарушения не са установени.

- Контрол по спазване на чл. 54, т. 4 и т. 5 от ЗЗ – извършени са **8 проверки** (при годишен план 8), при които не са установени нарушения на забраната за продажба на алкохолни напитки на спортни прояви и обществени мероприятия, организирани за деца и ученици (чл. 54, т. 4 и т. 5 от Закона за здравето).

ДЕЙНОСТ НА ДИРЕКЦИЯ „ЛАБОРАТОРНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ”

Дирекция „Лабораторни изследвания” (ЛИ) провежда лабораторни изпитвания на продукти и стоки със значение за здравето на хората и контролни измервания на факторите на жизнената среда.

През 2019 г. дирекция ЛИ осъществи дейности по следните основни мерки:

1. Извършване на лабораторни изпитвания и контролни измервания за обективизиране на държавния здравен контрол;
2. Мониторинг и контрол на факторите на жизнената среда – шум; електромагнитни полета; води;
3. Мониторинг и контрол на продукти и стоки със значение за здравето на човека – бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води; козметични продукти;
4. Извършване на лабораторен контрол и изпитване по искане на физически и юридически лица;
5. Поддържане на акредитация на Лабораторен изпитвателен комплекс (ЛИК) по БДС EN ISO/IEC17025 и на Орган за контрол от вид А по БДС EN ISO/IEC17020;
6. Дейности по разработване и въвеждане на CG/MS, HPLC, AAC и класически методи за изпитване на проби в различни матрици;
7. Разширяване на обема и вида на лабораторните изследвания във връзка с изисквания на нормативните документи и необходимостта от оценка на рисковите фактори;
8. Повишаване на квалификацията на служителите.

I. Структура, персонал и организация на работа

1. Структура и персонал

Съгласно Устройствения правилник на РЗИ – Велико Търново дирекция ЛИ е част от специализираната администрация. Структурата и персоналът на дирекцията като Орган за контрол от вид А (ОК А) и Лабораторен изпитвателен комплекс (ЛИК) са утвърдени със заповеди на Директора на РЗИ – Велико Търново.

Към 31.12.2019 г. длъжностите по щат в дирекцията са 16, от които 14 са заети. С висше образование са: директорът на дирекцията, 6 главни експерти, от които 4 – със специалност химия, 1 – със специалност физика и 1 – с висше медицинско образование – лекар; 2 младши експерти, единият от които е с медицинско образование. Със средно образование са 6 специалисти, от които 1 – с медицинско образование.

2. Организация на работата в дирекцията

Дейността на дирекция ЛИ се осъществява, съгласно разработен годишен план за работа по държавния здравен контрол (ДЗК), който е част от общия годишен план на РЗИ – Велико Търново. Същият е изготвен по тримесечия, с цел осигуряване на по-голяма ефективност в работата на дирекцията.

Показателите по ДЗК са планирани, съвместно с дирекция „Обществено здраве", по видове лабораторни изпитвания, съобразени с дадените от МЗ указания за планиране на дейността на регионалните здравни инспекции през 2019 г. Планът на дирекция ЛИ за отчетния период е разработен, съобразно наличните технически средства, утвърдени и нови методи за изпитване, изискванията на съответните нормативни документи – закони, регламенти, наредби, правилници и др.

II. Квалификация на служителите

За повишаване и поддържане на квалификацията на служителите в дирекцията в началото на 2019 г. е разработен и утвърден план за обучение на персонала. Всички служители преминаха обучения (по график, утвърден от директора на инспекцията) по теми, залегнали в личните им планове за обучение, относно методи за контрол и изпитване, и нормативни документи.

Система за вътрешна квалификация:

Съгласно утвърдената програма за обучение и квалификация на персонала успешно са проведени 6 колегиума по теми, свързани с дейността на ЛИК и ОК А – „Нова версия на БДС EN ISO/IEC 17025:2018", „Безпристрастност и конфиденциалност", „Валидност на резултатите и извършване на междинни проверки за доверителност в характеристиките на техническите средства, съгласно изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018", „Пробовземане на питейни и натурални води от лаборатории за физикохимични и микробиологични изследвания, съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018. Манипулиране с обектите за изпитване, разработване на подходящи програми. Валидиране и верифициране на методи, процедури, технически записи", „Физични фактори на околната и работната среда. Нейонизиращи лъчения. Измервания, оценка и нормативни документи" и „Преглед и запознаване с ILAC G27:07/2019 - Ръководство за измерванията, извършвани като част от процеса на контрол".

Системата за външна квалификация включваше провеждане на обучения с откъсване от работното място – курсове, семинари и други форми, организирани от НЦОЗА и други институции. През отчетната година специалисти от дирекция ЛИ участваха в 5 планирани обучения по следните теми:

- „Измерване и оценка на шум в околната среда. Нормативни документи";
- „Физически фактори на околната и работната среда. Измервания, оценка и нормативни документи";

- „Приложение на Наредба № РД 07-5/2016 г. за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на електромагнитни полета”;

- „Риск от експозиция от радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работни места”;

- „Методи и средства за измерване и хигиенна оценка на електромагнитни лъчения. Мониторинг от РЗИ”. Въвеждане на данни в електронен регистър (практически семинар).

В задължителното обучение в ИПА по темата „Въведение в държавната служба“ участваха двама новоназначени служители в дирекцията (главен и младши експерт).

Главният експерт с медицинско образование (лекар) взе участие в 2 извънпланови външни обучения по темите:

- Пробовземане на питейни и натурални води, отпадъчни води, атмосферен въздух, утайки, отпадъци, почви, продукти химични технически от лаборатории за физико-химични и микробиологични изпитвания съгласно БДС EN ISO/IEC 17025:2018/2006. Манипулиране с обекти на изпитване. Разработване на подходящи програми. Валидиране и верифициране на методи, процедури, технически записи“ в Лицензиран център за професионално обучение (ЦПО) към „Интерпроджект” ЕООД – София;

- MERCK – безопасност и съответствие с международните стандарти при микробиолгичното изпитване на храни и води.

През отчетната 2019 г. в РЗИ – Велико Търново бяха извършени всички необходими дейности – строително-ремонтни работи, закупуване на климатици, консумативи и др., свързани с подготовка на помещенията, в които бяха инсталирани и въведени в експлоатация 3-те нови апарата в инспекцията – газов хроматограф с масселективен детектор GC/MS, масспектрометър с индуктивно свързана плазма ICP-MS и течен хроматограф с масселективен детектор HPLC/MS, доставени по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020” за изпълнение на дейностите по проект „Подобряване мониторинга на качеството на питейните води”. Директорът на дирекция ЛИ и четирима главни експерти от дирекцията преминаха съответни обучения, проведени от фирмите, доставили апаратите – Спектротех ЕООД и АСМ2 ЕООД, както следва:

- Базово и аналитично обучение (21.02 - 22.02.2019 г. и 11.03 - 13.03.2019 г.) за работа с течно-хроматографска система с Тройноквадруполен масспектрометър (LC/MS/MS);
- Базово (12 - 13.03.2019 г.) и аналитично обучение (27.03 - 01.04.2019 г.) за работа с Масспектрометър с индуктивно свързана плазма (ICP/MS);
- Базово и аналитично обучение (19.02 - 20.02 и 06.03 - 08.03.2019 г.) за работа с Газ-хроматографска система (GC/MS).

Въведени бяха методи на газов хроматограф с масселективен детектор GC/MS, масспектрометър с индуктивно свързана плазма ICP-MS и течен хроматограф с масселективен детектор LC/MS/MS.

Във връзка с необходимостта от допълнителни средства за издръжка и текущи разходи в бюджета на РЗИ – Велико Търново за 2019 г. (за закупуване на подходящите реактиви, консумативи и вътрешни стандарти за работата на новото лабораторно оборудване, съгласно препоръките на съответните фирми до министъра на здравеопазването, главния секретар и директора на дирекция „Бюджет и финанси“ в МЗ е изпратено мотивирано предложение (изх. №03-285/15.05.2019 г.).

Със заповед № РД-03-1/17.04.2019 г. на главния секретар на МЗ е увеличен бюджета на РЗИ – Велико Търново за 2019 г. за капиталови разходи с 37 684 лв. по параграф „Придобиване на дълготрайни активи“, което дава възможност за доокомплектоване с технически средства на доставената по ОП „Околна среда 2014 – 2020” апаратура (газов хроматограф с масселективен детектор GC/MS, масспектрометър с индуктивно свързана плазма ICP-MS и течен хроматограф с масселективен детектор HPLC/MS). Направено е пазарно проучване, въз основа на което са събрани ценови оферти за закупуване на следните избрани апарати: pH-метър; ротационен вакуум изпарител и химически устойчива вакуумпомпа; възвратно постъпателен шейкър и система за ултра чиста вода. През м. юни и в началото на м. юли бяха подписани договори за доставка, инсталация, монтаж и тестване на оборудването с три от избраните фирми.

Участие в междулабораторни сравнения и изпитвания за пригодност

През 2019 г. ЛИК в РЗИ – Велико Търново успешно участва в 2 международни сравнителни изпитвания, както следва:

- международно сравнително изпитване (7 октомври – 6 ноември 2019 г.) на хранителна матрица QMS 282 по четири микробиологични показатели (Total aerobic mesophilic count, Escherichia coli, Coliforms и Enterobacteriaceae).
- междулабораторно сравнително изпитване (11 ноември – 12 декември 2019 г.) на води 577 AQ по пет химични показатели (желязо, манган, мед, цинк и бор).

Получените резултати от LGC Standards са /z/ score ≤ 2 – приемливи и доказват точността на отчитаните резултати от извършваните изпитвания, в съответствие с изискванията на СУ и БДС EN ISO/IEC 17025. Междулабораторните сравнителни изпитвания са част от четиригодишната програма (2018 г. – 2022 г.) на дирекция ЛИ за участие в национални и международни изпитвания за пригодност.

III. Дейности на дирекцията, относно поддържане на акредитация по БДС EN ISO/IEC 17025 и БДС EN ISO/IEC 17020. Проведени вътрешни и външни одити. Сътрудничество.

В периода 11.02 – 14.02.2019 г. е направена оценка на място от екип оценители на ИА БСА за първи планов надзор с разширяване на обхвата и оценка на прехода на ЛИК към изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018, при която са констатирани 13 несъответствия: седем значителни (L) и шест незначителни (S). В едномесечен срок в ИА БСА са представени коригиращите действия и несъответствията са закрити. На 31.07.2019 г. е преиздаден сертификатът продължаващ акредитираната дейност на лабораторията, съгласно изискванията на БДС EN ISO/IEC 17025:2018.

През м. октомври 2019 г. (28.10 - 29.10.2019 г.) е проведен планов надзор чрез оценка на място за съответствие с изискванията за акредитация на ОК А при РЗИ – Велико Търново, притежаващ Сертификат за акредитация БСА рег. № 165ОКА/ 30.06.2017 г., валиден до 30.06.2021 г. По време на оценката на място е установено, че ОК А е документирал и внедрил изискванията на БДС EN ISO/IEC 17020:2012 и Ръководство ILAC P15:06/2016 в системата си за управление, като не са констатирани несъответствия с тях и с изискванията за акредитация. Въз основа на констатациите е продължено действието на сертификата за акредитация на ОК А до периода на неговата валидност, считано от 09.12.2019 г.

В съответствие с утвърдените план-програми на ОК А и ЛИК през месеците юни и юли 2019 г. са проведени 2 планови вътрешни одита, докладите от които определят въведените системи за управление на качеството като ефективно действащи. Не са установени значителни несъответствия.

IV. Анализ и оценка на извършената дейност от дирекцията по лабораторното обективизиране на държавния здравен контрол

Съгласно Указание на МЗ за планиране, организиране и отчитане дейността на РЗИ по опазване на общественото здраве през 2019 г., РЗИ – Велико Търново извърши лабораторни изпитвания по ДЗК и на други РЗИ, както следва:

- питейни води по показателите от група Б – за РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище);
- бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води по показателите от група Б и микробиологични изследвания – за РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище);
- козметични продукти – по показатели олово и кадмий за РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище);
- ЕМП – за РЗИ, обслужващи територията на областите Габрово и Ловеч.

Козметични продукти

Планът за химично изпитване на козметични продукти на РЗИ – Велико Търново е изпълнен – анализирани са планираните 40 бр. проби козметични продукти по химичните показатели – водороден пероксид, метанол, салицилова

киселина, хлорхексидин, бензоена киселина, олово и кадмий, които са изследвани едновременно и по микробиологични показатели. Анализирани са и постъпилите от РЗИ (Русе, Разград, Габрово, Търговище) общо 32 бр. проби за тежки метали – олово и кадмий.

Води

В съответствие с програмата за мониторинг върху качеството на питейните води са извършени химични и микробиологични изследвания на питейни води от водоизточниците по видове – 3 352 изследвания на питейни води от водопроводната мрежа на населените места (централно водоснабдяване), 229 изследвания – от водопроводната мрежа на ведомствено водоснабдяване за питейно-битови цели и 147 изследвания – от местни водоизточници (чешми, кладенци и др.). Анализирани са 203 бр. проби за тежки метали с 1 370 изследвания (Pb, Cd, Cu, Zn, As, Se, Ni, Na, Cr, Mn, Fe, Sb) на ААС; 172 бр. проби за трихалометани с 1 296 изследвания и за пестициди с 2 301 изследвания на GS/MS, и 174 бр. проби за полициклични ароматни въглеводороди с 870 изследвания на HPLC. Анализирани са 443 бр. проби води от постоянен и периодичен мониторинг и от басейни по класически методи с 4 264 изследвания.

През отчетния период по ДЗК на РЗИ – Велико Търново са извършени микробиологични изпитвания на: питейни води – 244 проби (731 изследвания); води от плувни басейни – 192 проби (960 изследвания); води от местни водоизточници – 16 проби (147 изследвания); води за къпане – 8 проби (16 изследвания). Изследвани са 15 бр. проби от необработена сурова вода на язовир „Йовковци” и притоците му (40 изследвания). По заявка на клиенти са извършени 663 изследвания на питейни води (223 проби) и 1 189 изследвания на води от плувни басейни (385 проби). Анализирани са 29 бр. проби минерални води от водоизточника с 203 бр. изследвания.

Храни

В рамките на държавния здравен контрол (включващ предоставяне на проби води и от други РЗИ) са анализирани 52 бр. проби **бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води** по химични показатели (1 920 изследвания по химични показатели) и 89 бр. проби по микробиологични показатели (623 изследвания).

По заявки на клиенти са извършени 1 135 бр. изследвания на 174 бр. проби храни и 484 бр. изследвания на 377 бр. отривки.

Физични фактори на работна и битова среда

През 2019 г. е осъществен мониторинг и контрол на шумовото натоварване, причинено от основния източник на шум в урбанизираната среда – автомобилният транспорт, в три населени места на областта – Велико Търново, Горна

Оряховица и Свищов, съгласно действащата нормативна уредба. Съвместно с дирекция ОЗ е утвърден броят, разположението и разпределението на пунктовете за измерване нивото на транспортния шум, съобразно Методика за определяне броя, разположението и разпределението на пунктовете за мониторинг на шума, както и периодичността на измерванията и/или изчисленията на шумовите нива, утвърдена от МЗ, 2007 г.

Измерено е нивото на транспортен шум в общо 48 пункта (гр. Велико Търново – 18 пункта, гр. Горна Оряховица – 15 пункта и гр. Свищов – 15 пункта), по предварително утвърден план-график в периода май – октомври 2019 г. Направени са 252 бр. измервания за шум, от които 171 бр. (67,86 %) не отговарят на СХН, срещу 192 бр. (75,8 %) за 2018 г., 65,3 % за 2017 г., 77,38 % за 2016 г., 77,44% за 2015 г ., 75,0 % за 2014 г., 75,0 % за 2013 г., 73,02% за 2012 г., 68,14% за 2011 г., 59,9 % за 2010 г., 54,7% за 2009 г. и 72,8 % за 2008 г.

През отчетния период специалистите от ОК А в дирекция ЛИ участваха в съвместна със здравните инспектори от дирекция „Обществено здраве“ и РУ на МВР в областта тематична проверка, разпоредена от МЗ, относно спазване на разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда и опазване на акустичния комфорт на населението в област Велико Търново. За периода януари – декември 2019 г. с проверка и измерване на шум са обхванати 9 обекта (25 измервания на шум, от които 6 неотговарят на нормите).

Електромагнитни полета

През 2019 г. (май – октомври) е извършен мониторинг на електромагнитни полета, включващ: измервания на всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, в близост до детски, учебни и лечебни заведения, попадащи или разположени по границите на хигиенно-защитната зона; измервания в околната среда на 10% от всички обекти, източници на нейонизиращи лъчения, разположени на територия с голяма концентрация на население и жилищни сгради (централна градска част и жилищни комплекси) на територията на **три области**: **Велико Търново, Габрово и Ловеч.**

Целта на мониторинга беше установяване на съответствието на нивата на електромагнитните полета в двете групи обекти с действащите норми и изисквания на Наредба №9 от 1991 г. за пределно допустимите нива на електромагнитни полета в населени територии и определяне на хигиенно-защитни зони около излъчващи обекти (обн. ДВ, бр. 35/1991 г.). Измерванията са извършени, съгласно „Методика за измерване и оценка на електромагнитното поле в населената околност на предавателни антени към системи за мобилни връзки”, публикувана в „Сборник методи за хигиенни изследвания”, том IV на НЦХМЕХ (сега НЦОЗА), с преносим уред за измерване на електромагнитни полета, модел SMP.

С мониторинга бяха обхванати общо **57 обекта на територията на горецитираните три области**, като при извършените **194 измервания** не са установени наднормени нива на ЕМП.

През отчетната 2019 г. са осъществени и други дейности, възложени от МЗ.

Във връзка с планиране на средства за капиталови разходи на РЗИ – Велико Търново за 2019 г. бяха подготвени 2 инвестиционни намерения, придружени със съответните апликационни форми – за доокомплектоване с технически средства на трите (3) нови апарати на ЛИК за нуждите на държавния здравен контрол на питейни води, доставени по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020" и за оборудване на направление „Физични фактори" за измерване на шум в околната среда и урбанизираните територии, и микроклимат (интегриращ шумомер и калибратор клас I, комбиниран уред за измерване на температура, скорост на движение на въздуха и влажност).

До зам.-министър Ж. Начева е изпратено мотивирано искане за утвърждаване на средства за капиталови разходи за закупуване и монтиране на 3 броя климатици, необходими за работата на новите апарати по проект „Подобряване мониторинга на качеството на питейните води" по Оперативна програма „Околна среда 2014 – 2020".

По искане на главния държавен здравен инспектор е предоставена подробна информация за предприетите от РЗИ – Велико Търново действия относно провеждане на контролен мониторинг на качеството на питейната вода на крана при потребителя по показател „пестициди" (изх. №03-434-1/29.08.2019 г.) и други.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

През 2019 г., въпреки съпътстващите трудности, колективът на РЗИ – Велико Търново успешно реализира поставените цели и задачи.

- Актуализирани и разработени бяха вътрешни правила, процедури, стратегии и политики и други документи в областта на мрежовата и информационна сигурност, административноато обслужване, защитата на личните данни; системата за финансово управление и контрол, управлението на обществените поръчки и др. Предприети бяха редица действия за подобряване на мрежовата и информацшионна сигурност в инспекцията. Инсталирана беше операционна система и офис пакет на преносим компютър HP ProBook 430 G5, с което се подобри информационната осигуреност в инспекцията. Чрез въведената Система за управление на документооборота и работния поток Eventis R7 всички електронно подписани документи се изпращаха чрез системата за Автоматичен обмен.
- Повишен беше кадровият капацитет на инспекцията – от проведените 18 конкурсни процедури за заемане на свободните в инспекцията длъжности, 8 приключиха с класиране и с назначения на съответните служители. Осигурени

бяха две работни места за кандидати по Програма „Старт в кариерата“. С цел привличане и осигуряване на квалифицирани медицински и немедицински специалисти в РЗИ – Велико Търново, повишаване на мотивацията и запазването им в системата, до МЗ бяха изпратени предложения за промяна на текстове в нормативни документи – Наредба за прилагане на класификатора на длъжностите в държавната администрация, Класификатор на длъжностите в администрацията.

- Създадена беше организация за подобряване на взаимодействието с ИА „Медицински надзор“ (ИАМН) по прилагане на измененията на ЗЛЗ относно регистрацията на лечебните заведения за извънболнична помощ; в работни срещи и обучения активно се включиха служители на диркеция „Медицински дейности“. Своевременно беше събирана, обработвана и предоставяна медико-статистическа и финансово-икономическа информация за дейността и ресурсното осигуряване на лечебните заведения. Изпълнени бяха многобройни допълнителни задачи, разпоредени от МЗ във връзка с дейността на лечебните заведения и промяна на нормативни документи. Осъществена беше значителна по обем дейност по експертизата на временната и трайна неработоспособност. Анкетирани бяха по-голям брой сигнали и жалби, свързани с медицинското обслужване, в сравнение с предходните 3 години.

- Компетентно и отговорно се справихме с обявената грипна епидемия в областта и произтичащите от нея профилактични и противоепидемични мерки. Благодарение на своевременно разпоредените и предприети от инспекцията противоепидемични мерки, и постигнатия висок имунизационен обхват с комбинираната ваксина против морбили, паротит и рубеола, на територията на областта не беше допуснато възникване на епидемичен взрив от морбили, въпреки, че бяха регистрирани 5 случаи на заболяването. За поредна година беше постигнат висок обхват с имунизации и реимунизации на подлежащите лица. Не бяха допуснати взривове от вътреболнични инфекции (за тринадесета поредна година).

- Изпълнен беше планът за здравен контрол (проверки) в обектите с обществено предназначение; за контрол и мониторинг на води, за продукти, стоки и дейности със значение за здравето на човека. Повишена беше взискателността на здравния контрол спрямо преходната 2018 г., съставени бяха 4 акта на юридически лица за нарушаване на разпоредбите на ЗЗ за забрана на тютюнопушенето в закритите обществени места. Осъществена беше значителна по обем дейност по ЗТЕ, анкетиране на жалби и др. Наред с планираните, бяха изпълнени и допълнителни задачи по разпореждане и указания на МЗ, Административен съд – Велико Търново, Окръжна прокуратура – Велико Търново и други институции. Осигурено беше участието на главен инспектор от отдел ДЗК в ежегодното, организирано от Европейската агенция по химикалите (ECHA) „Обучение на обучителите“ през м. октомври в гр. Хелзинки, Финландия.

- Реализирани бяха многобройни и разнообразни дейности по профилактика на болестите и промоция на здравето, и по изпълнение на националните програми, в които бяха ангажирани значителен брой деца, ученици и възрастни хора. Проведено беше четвъртото по ред представително епидемиологично изследване за носителство на основните фактори на риска за здравето на ученици на възраст 14 – 18 години в град Велико Търново, както и за нивото на техните знания, умения и навици за здравословен начин на живот в рамките на общинската програма „Здрави деца в здрави семейства“ – Велико Търново.

- Извършени бяха голям брой изследвания за обективизиране на държавния здравен контрол, вкл. и на други 4 РЗИ (на РЗИ – Русе, Разград, Габрово и Търговище – на питейни води, бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води и на козметични продукти; на РЗИ – Габрово и Ловеч – измервания на ЕМП). Осъществени бяха всички необходими дейности за въвеждане в експлоатация на 3-те нови апарата (газов хроматограф с масселективен детектор GC/MS, масспектрометър с индуктивно свързана плазма ICP-MS и течен хроматограф с масселективен детектор HPLC/MS), доставени по ОП „Околна среда 2014 – 2020” за изпълнение на дейностите по проект „Подобряване мониторинга на качеството на питейните води”, проведени са обучения на служителите и са въведени методи на апаратите. ЛИК в РЗИ – Велико Търново успешно участва в 2 международни сравнителни изпитвания (на води по 5 химични показатели и на хранителна матрица по 4 четири микробиологични показатели).

- Осъществени бяха различни форми на обучение в инспекцията (колегиуми в дирекциите и отделите, междупрофилни колегиуми, срещи за генериране на идеи) и в националните центрове, ИПА и други обучаващи институции, като в сравнение с предходната 2018 г. броят им е по-голям (съответно 41 обучения срещу 32). Проведено е задължителното обучение на всички новоназначени държавни служители през отчетния период.

- Реализирането на поставените цели и задачи беше възможно и благодарение на доброто и ритмично финансиране със средства от бюджета през отчетната година. Във връзка с изменения на Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация бяха утвърдени нови степени на основните месечни заплати на служителите, и след прилагането на разпоредбите на параграф 17 от ПЗР на ПМС №6/14.01.2019 г. (за 17 служители), на базата на годишните оценки за 2018 г. индивидуалните месечни заплати на всички служители бяха увеличени, считано от 01.01.2019 г. На базата на реализираните икономии бяха разпределяни и средства за допълнителни възнаграждения за постигнати резултати на служителите.

Благодарение на отпуснатите средства за капиталови разходи, за издръжка и текущи разходи в бюджета на РЗИ – Велико Търново за 2019 г. през отчетната година беше извършено: доокомплектоване с технически средства на доставената по ОП „Околна среда 2014 – 2020” аппаратура; закупуване на компютърна техника, файлов сървър, два висококоростни скенери за документи, мрежово и телекомуникационно оборудване, антивирусна програма и др.

Закупен беше лек автомобил за нуждите на РЗИ – Велико Търново за сметка на реализираната икономия от разходите за издръжка за 2019 г. Подобрени бяха условията на труд на служителите в инспекцията, съобразно финансовите възможности.

МАРТ 2020 г.

X

д-р Евгения Недева
Директор на РЗИ - Велико Търново

Приложение №1

№ по ред	Уникален идентификатор съгласно Регистъра на услугите	Наименование на административната услуга по Регистъра на услугите	Брой извършени административни услуги за 2019 г.
1.	961	Издаване на становище за недостатъчност на специалисти по дадена специалност при сключване на договор с РЗОК за осъществяване на специализирана извънболнична помощ	6
	1335	*Издаване на удостоверение за регистриране на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите и удостоверение за извършване на лечебна дейност в медицинските факултети и факултетите по дентална медицина на висшите медицински училища* * заличена през годината	*9*
	1659	*Издаване на удостоверение при промяна на обстоятелствата на лечебните заведения за извънболнична помощ, хосписите и лечебната дейност в медицинските факултети и факултетите по дентална медицина на висшите медицински училища* * заличена през годината	*28*
	465	*Заличаване от регистъра на лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите* * заличена през годината	*7*
2.	3041	Издаване на удостоверение за спазване на здравните изисквания и утвърдените медицински стандарти от лечебните заведения за извънболнична помощ и хосписите	11
3.	1793	Издаване на удостоверение за регистрация на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	0

4.	1088	Заличаване от регистъра на лицата, практикуващи неконвенционални методи за благоприятно въздействие върху индивидуалното здраве	0
5.	685	Издаване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	0
6.	1336	Прекратяване на разрешение за съхранение и продажба на лекарствени продукти от лекари и лекари по дентална медицина	0
7.	881	Изготвяне на протокол за извършена проверка във връзка с издаване на лицензия за търговия на едро или дребно и съхраняване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	3
8.	2155	Предоставяне на специални рецептурни бланки на лечебни заведения за предписване на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	431
9.	341	Предоставяне на специални формуляри на аптеки за поръчка на лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества	26

№ по ред	Уникален идентификатор съгласно Регистъра на услугите	Наименование на административната услуга по Регистъра на услугите	Брой извършени административни услуги за 2019 г.
10.	1552	Вписване в регистъра на обектите с обществено предназначение	264
11.	882	Заличаване от регистъра на обектите с обществено предназначение	32
12.	1660	Издаване на удостоверение за съответствие с основните изисквания, на които трябва да отговарят лечебните заведения за болнична помощ, центровете за психично здраве, центровете за кожно-венерически заболявания, комплексните онкологични центрове, домовете за медико-социални грижи и диализните центрове	0

13.	466	Издаване на удостоверение за регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	0
14.	258	Заличаване на регистрация на обект за производство на бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни води	0
15.	1795	Издаване на хигиенно заключение за извършване на дейности с опасни отпадъци от хуманната медицина	0
16.	883	Издаване на становище за класифициране на отпадъци	11
17.	259	Издаване на здравно заключение за съгласуване на проект на общ/подробен устройствен план	47
18.	1870	Издаване на здравно заключение за съгласуване на инвестиционен проект	44
19.	1338	Издаване на становище по готовността на строежите за въвеждането им в експлоатация	0
20.	1796	Издаване на свидетелство за имунизационно състояние	27
21.	558	Издаване на удостоверение за придобита квалификация за изпълнител на дезинфекции, дезинсекции и дератизации	0
22.	1553	Издаване на разрешение за дейности по разрушаване или отстраняване на азбест и/или азбестосъдържащи материали от сгради, конструкции, предприятия, инсталации или кораби	0
23.	1089	Издаване на разрешение за пренасяне на покойници/ тленни останки/ урна извън страната	0
24.	1573	Издаване на хигиенно заключение за получаване на разрешение за търговия на дребно с лекарствени продукти в аптека	0
25.	1349	Издаване на удостоверение за регистрация на дрогерия	2
26.	2241	Издаване на становище за унищожаване на лекарствени продукти	1
27.	477	Издаване на заверен препис или допълнителен екземпляр от документ	660
28.	1350	Изготвяне на здравна оценка на седмичните учебни разписания на ученици	192

29.	1102	Регистрация и заверка на лична здравна книжка	2968
30.	2961	Издаване на хигиенно заключение за проектна документация	0
№ по ред	Уникален идентификатор съгласно Регистъра на услугите	Наименование на административната услуга по Регистъра на услугите	Брой извършени административни услуги за 2019 г.
Услуги, предоставяни от всички администрации			
31.	2134	Издаване на удостоверение за осигурителен доход (УП 2)	4
32.	2133	Издаване на удостоверение за осигурителен стаж (УП 3)	3
33.	2	Предоставяне на достъп до обществена информация	9

Общ брой предоставени услуги: 4 785

Приложение 2

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТА (в лева)

Видове разходи	2018 г.	%	2019 г.	%
1. Заплати, доп. материално стимулиране, други възнаграждения и плащания	862 522	61,08%	**960743**	**58,25%**
В. т.ч.: - Заплати	820 031	95,07%	898476	**93,52%**
- по трудово	234 926	28,65%	268588	29,89%
- по служебно	585 105	71,35%	629888	70,11%
- Допълнително материално стимулиране и други допълнителни възнаграждения -§01-09				
1.1 Други възнаграждения и плащания - §02	42 491	4,93%	62267	3,78%
2. Социално-осигурителни плащания § 05	242 298	17,15%	**265024**	**16,07%**
3. Медикаменти	14 374	1,01%	**17570**	**1,07%**
4. Постелен инвентар и облекло				
5. Командировки	3 940	0,27%	**3 920**	**0,24%**
6. Материали, горива, енергия	113 239	8,01%	**113 757**	**6,90%**
В т.ч.: - материали	39 158	34,58%	41382	36,38%
- вода	3 045	2,69%	3 825	3,36%
- ел. енергия, ГСМ, топлофикация	71 036	62,73%	68550	60,26%
- консумативи и резервни части за хардуер и други резервни части				
7. Външни услуги	99 182	7,01%	**75697**	**4,59%**
- разходи за транспортни услуги	0	0%	0	0%
- разходи за телекомуникационни и пощенски услуги	14 506	14,63%	14 698	19,42%
- разходи за квалификация и преквалификация на персонал	2 628	2,65%	3591	4,74%
- разходи за поддръжка и ремонт на хардуер и софтуер и други външни услуги	82 048	82,72%	57408	75,84%
8. Текущ ремонт	20 139	1.42%	**39681**	**2.40%**
9. СБКО	6 058	0.69%	**6 586**	**0.40%**
10. Други разходи (командировки, застраховки, платени данъци и такси и др.)	6164	0.24%	**22177**	**1.34%**
11. Придобиване на ДМА и ДНМА	44 188	3,12%	**144185**	**8,74%**
В.т.ч.: - придобиване на друго оборудване,машини и съоръжения.	8 788	19,89%	37684	26,14%
- придобиване на транспортни средства			31840	22,08%
- закупуване на компютри	35 400	80,11%	70697	49,03%
-придобиване на програмни продукти и лицензи за програмни продукти			3964	2,75%
ВСИЧКО РАЗХОДИ	1 412 104	100%	**1 649340**	**100%**

Приложение 3

ЧРЕВНИ ЗАРАЗНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ

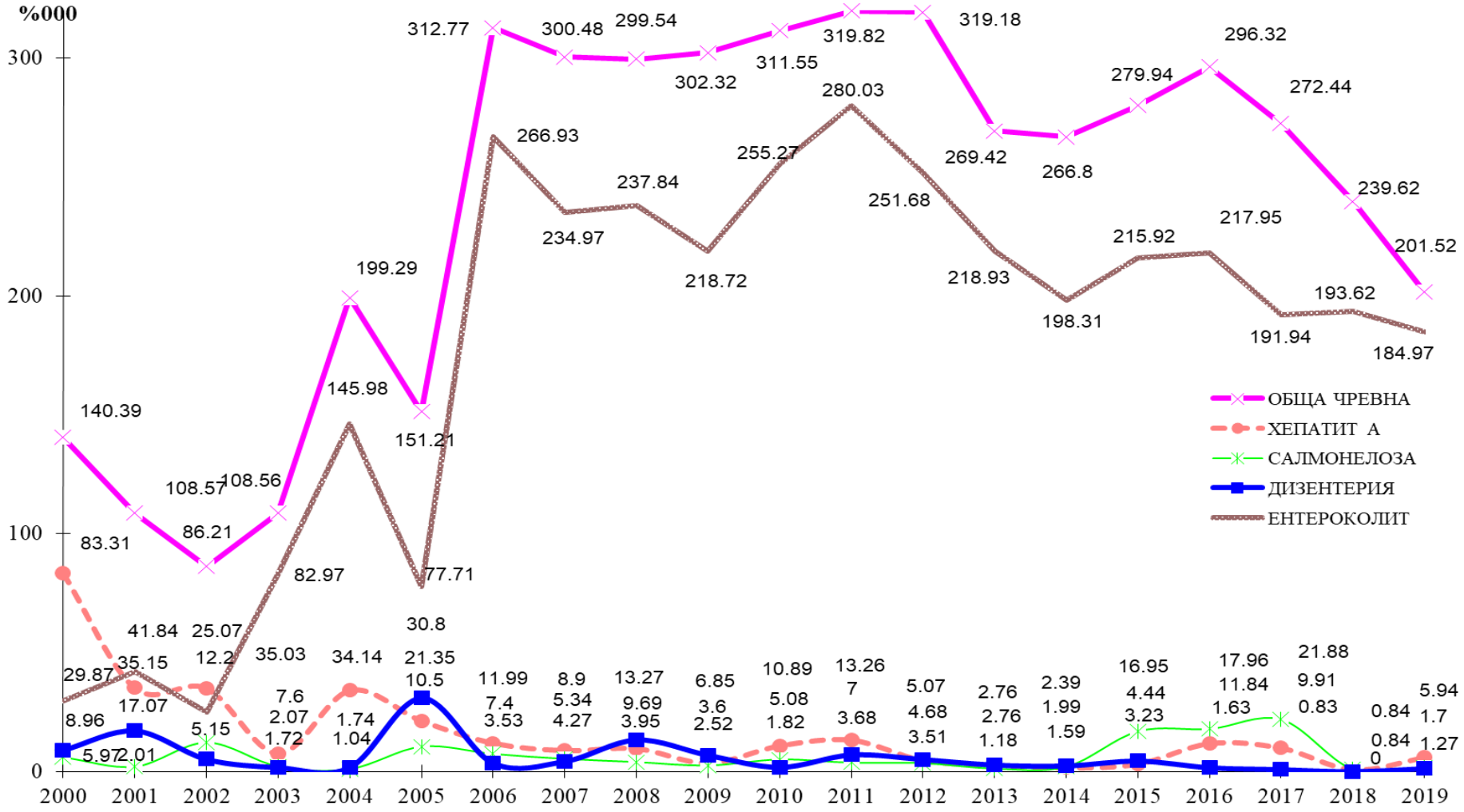

Приложение 4

ИНФЕКЦИИ С МНОЖЕСТВЕН МЕХАНИЗЪМ НА ПРЕДАВАНЕ И ТРАНСМИСИВНИ ИНФЕКЦИИ

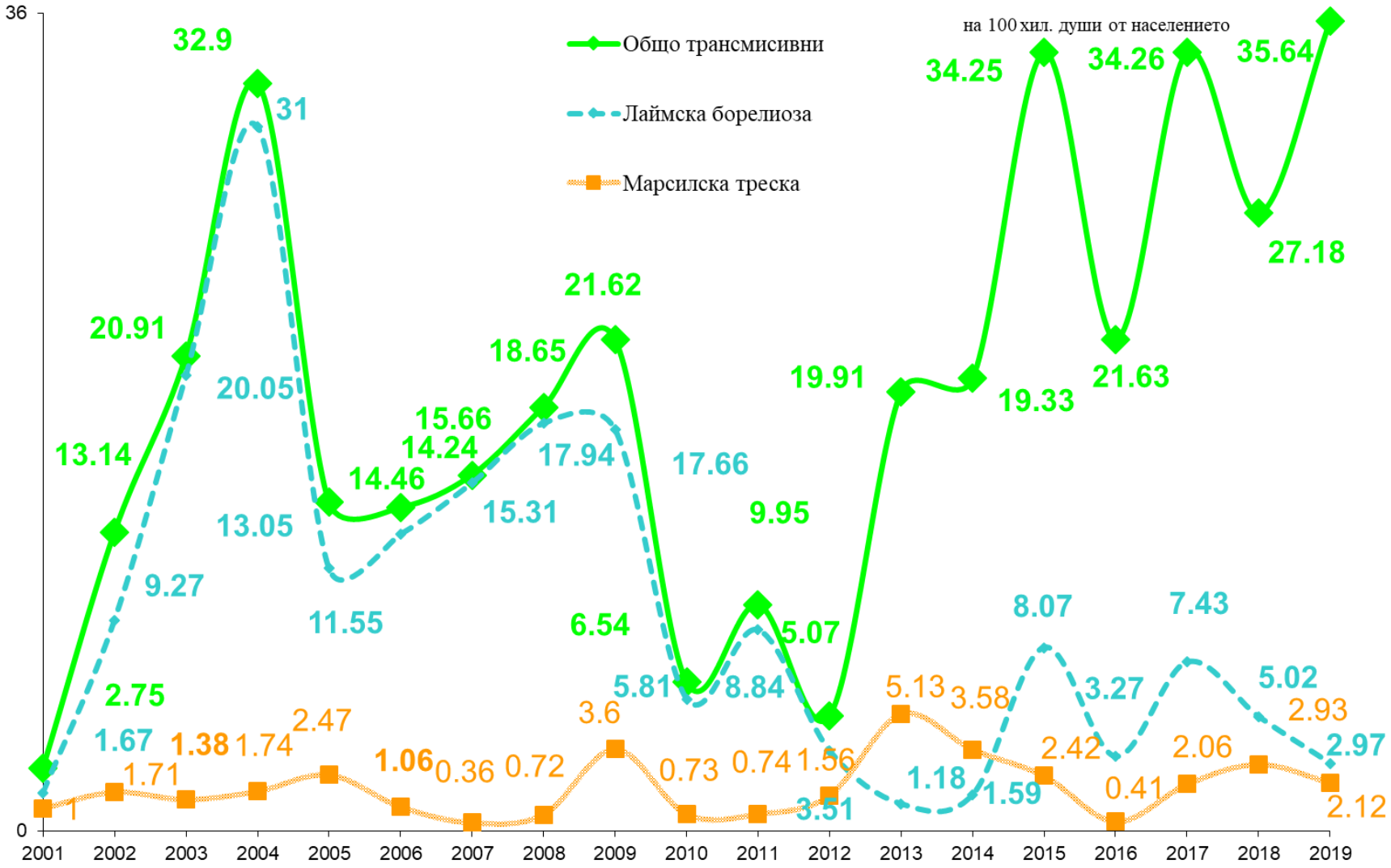

Приложение 5

ДЕЙНОСТ ПО ПРЕДВАРИТЕЛЕН ЗДРАВЕН КОНТРОЛ

	2018 г.	**2019 г.**
Разгледани проектни документации в общинските експертни съвети	313	157
Разгледани проектни документации в експертния съвет на РЗИ	101	138
Проверки по време на строителство и регистрация на обекти	181	264
Участия в приемателни комисии	20	37
Издадени становища, свързани с процедурите по ОВОС и ЕО	53	47
Издадени становища за въвеждане в експлоатация на обекти	-	-
Издадени хигиенни заключения на обекти по ЗЛПХМ	5	1
Регистрирани обекти	107	153
По ЗХ	-	-
По ЗЗ	107	153

Приложение 6

ТЕМАТИЧНИ ПРОВЕРКИ ПРЕЗ 2019 г.

ТЕМА НА ПРОВЕРКАТА	Период	Проверени обекти	Предприети административни мерки		
			Предпи-сания	актове	заповеди
Планови					
1. Проверка на здравните изисквания относно общежитията за ученици и студенти.	април-октомври	16	5	-	-
2. Проверка на бази за отдих за деца и ученици, и местата за настаняване, вкл. и такива, в които се организират туристически пътувания с обща цена.	април 2019 г. - май 2020 г.	19	1	-	-
3. Проверка за готовността на учебните заведения за започване на учебната 2018/2019 година.	септември	85	24	-	-
4. Проверка в обекти за производство на козметични продукти за съответствието на произвежданите козметични продукти за почистване на кожата с вторична претенция за антибактериално действие с изискванията на Регламент (ЕО) №1223/2009.	април - юни	4	-	-	-
5. Проверка относно насочен контрол върху пуснатите на пазара биоциди от продуктов тип 11 инсектициди, акарициди и продукти за контрол на други артроподи и 19 Атрактанти и репеленти.	април - август	61	1	4	-
6. Проверка относно контрол върху пуснатите на течности за чистачки и течности за размразяване на предни стъкла.	септември - ноември	32	-	-	-
7. Проверка за спазване на забраната за тютюнопушене в закритите обществени места, съвместно с представители на ОД на МВР – Велико Търново (периодично).	април - септември	2599	4	4	-

ТЕМА НА ПРОВЕРКАТА	Период	Проверени обекти	Предприети административни мерки		
			Предпи-сания	актове	заповеди
8. Правилно планиране, прилагане и изразходване на биопродукти за провеждане на задължителни имунизации и реимунизации в детска възраст в амбулаториите за първична медицинска помощ.	май - юли	39	-	-	-
9. Организация на профилактиката и контрола на инфекциите, свързани с медицинско обслужване и антибиотичната политика в лечебните заведения за болнична помощ.	юни - ноември	11	-	-	-
10. Проверка за спазване на изискванията на Наредба №37 от 2009 г. за здравословно хранене на учениците по отношение на храни и напитки, предлагани в павилиони, бюфети и автомати за закуски *и* напитки на територията на област Велико Търново.	септември - октомври	59	4	-	-
Извънпланови					
1. Проверка в обект за производство на бутилирана трапезна вода „Белисима“, намиращо се на територията на област Велико Търново, за спазване изискванията на Регламент №1169/2011 на ЕС за предоставянето на информация за храните на потребителите по отношение обявяване срока на минимална трайност.	януари	1	1	-	-
2. Проверка относно квалификацията на лица, извършващи оценка на безопасност на козметичните продукти, по силата на чл. 10, параграф 2 от Регламент №1223/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 30.11.2009 г. относно козметичните продукти.	ноември - декември	7	-	-	-
3. Проверка в отделенията по обща и клинична патология към лечебните заведения (4) на територията на областта относно спазване на разпоредбите на чл. 98, ал. 4 от Закона за здравето (освобождаване от аутопсия).	юни	4	-	-	-

ТЕМА НА ПРОВЕРКАТА	Период	Проверени обекти	Предприети административни мерки		
			Предпи-сания	актове	заповеди
4. Дейности по ДДД извършвани на територията на общините в област Велико Търново.	септември - октомври	10	-	-	-

Приложение 7

МОНИТОРИНГ НА ПИТЕЙНИ ВОДИ

Видове водоизточници	Извършени изследвания						
	Всичко	По химични и органолептични показатели	От тях отговарят на изискванията		По микробиологични показатели	От тях отговарят на изискванията	
			Брой	%		Брой	%
Централни	3352	2669	2624	98,31	683	661	96,78
Ведомствени	229	197	192	97,46	32	32	100
Местни	146	131	127	97,95	15	8	53,33
Минерални	203	-	-	-	203	175	86,21
Бутилирани натурални минерални, изворни и трапезни	636	168	168	100	468	468	100
Необработени (сурови) от яз.Йовковци	40	-	-	-	40	40	100

Приложение 8

КОНТРОЛНА ДЕЙНОСТ НА РЗИ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО ПРЕЗ 2019 г.

Структурни звена	Видове проверки	Проверки		Предписания		Актове		Спрени обекти	
		2018 г.	2019 г.	2018 г.	2019 г.	2018 г.	2019 г.	2018 г.	2019 г.
Дирекция „Медицински дейности“ в т. ч.	- по медицински стандарти	61	31						
	- по Наредба №3/05.04.2019 г. за медицинските дейности извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, за които МЗ субсидира лечебни заведения, и за критериите и реда за субсидиране на лечебни заведения	24	24						
	- по сигнали и жалби, свързани с медицинското обслужване	38	48				1		
Дирекция „Надзор на заразните болести“ в т. ч.	- в обекти, подлежащи на противоепидемичен контрол	1335	1334	98	282	19	24		
	- на дейности със значение за здравето	1144	1218						
	- по сигнали и жалби	18	12						
Дирекция „Обществено здраве“									
Отдел „Държавен здравен контрол“ в т. ч.	- в ООП	4834	4263	257	196	6	4	37	11
	- на дейности със значение за здравето	2561		6	11		7		16
	- по сигнали и жалби	68	67	7	2				
Отдел „Профилактика на болестите и промоция на здравето“	- на дейности със значение за здравето	775	706	9	11				
	- по сигнали и жалби	11	6	1	1				